

วารสารศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน พ.ศ. 2552

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา
ในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไป

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์ 0-4374-3143-4 โทรสาร 0-4372-1764

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอราวรรัตน์
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ บุญไชย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลาด จันทร์สมบัติ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต ชูกำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ทำยเรือคำ
อาจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภู่อ่อน
อาจารย์ ดร.ประสาธ เนืองเฉลิม
อาจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา
อาจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิริ
อาจารย์มานิตย์ อาษานอก
อาจารย์เหมราช ชนะปัทม์
อาจารย์อารยา ปิยะกุล

เลขานุการ

นางสาวชนัดดา รวดเจริญ
นางสาวตรุณนภา นาชัยฤทธิ

เหรียญก

นางสาวตรุณนภา นาชัยฤทธิ

บทความที่พิมพ์เผยแพร่ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
เป็นความคิดเห็นของผู้พิมพ์ กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

ราคาปก 60 บาท Web site: <http://www.edu.msu.ac.th>

พิมพ์วันที่ 26 มิถุนายน 2552 E-mail: Journaled@msu.ac.th

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสาร

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์
ศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน พันธุมนานิน
ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ
ศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ ยกส้าน
ศาสตราจารย์ศรียา นิยมธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทันะ บัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ สิมารักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิตร สมาหิต
รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยญา อภิบาลกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ เรืองสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินคานุรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.นิตย์ บุญงามคง
รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ อินทร์อุดม
รองศาสตราจารย์ ดร.สาโรช ไศรัรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรตาด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เตือนใจ เกี้ยวชี่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรรณพ จินะวัฒน์
อาจารย์ ดร.จิระพร ชะโน
อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เขี่ยมแสง
อาจารย์ ดร.ไพศาล วรรคคำ
อาจารย์ ดร.มณูญ ศิวารมย์
อาจารย์ ดร.มยุรีสิรินทร์ ศิริวรรณ
อาจารย์ ดร.ฤทธิไกร ศุภวรรณนะ
อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์
อาจารย์ ดร.สมทรง สิทธิ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ออกแบบโดย

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (เขตพื้นที่ในเมือง) ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทรศัพท์ 0-4375-4321-40 ต่อ 6100 หรือ 0-4372-2312 ต่อ 6327 โทรสาร 0-4372-2312
www.mspp.msu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับนี้ประกอบไปด้วยบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทความทั่วไป สำหรับบทความวิจัยและบทความทั่วไปเป็นผลงานทางวิชาการของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และบุคลากรหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษา ปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน และการประเมินทางเลือกใหม่ ส่วนบทความวิทยานิพนธ์เป็นผลงานของนิสิตระดับมหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และคณะอื่นๆ ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา การวิจัยการศึกษา หลักสูตรและการสอน จิตวิทยาการให้คำปรึกษา เทคโนโลยีการศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษา หวังว่าผลการวิจัย ตลอดจนสาระ แนวคิดหรือหลักการต่างๆ ในบทความจะเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทางการศึกษาในการพิจารณานำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัย และทันต่อพัฒนาการทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

วารสารยังมีความต้องการบทความวิจัยหนังสือ จึงขอเรียนเชิญทุกท่านผลิตผลงานรูปแบบดังกล่าวพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพบุลย์ บุญไชย
บรรณาธิการ

ภาพปก:

อาคารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สร้างปี พ.ศ. 2527 งบประมาณ 16 ล้านบาท เป็นอาคาร 6 ชั้น กว้าง 20 เมตร ยาว 60 เมตร พื้นที่ใช้สอย 5,460 ตารางเมตร เดิมใช้เป็นอาคารอเนกประสงค์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สารบัญ

บทความวิจัย

การพัฒนาการสอบบนเว็บ เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สาคร อัครจักร..... 7

ปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จินตนา กิจระการ 13

บทความวิทยานิพนธ์

การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองฆ้องนาสีนวล กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนภูพาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุขครธานี เขต 4

ต่อพงศ์ เหล็กกล้า, กาญจน์ เรืองมนตรี, ชรินทร์ นามวรรณ 23

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ สังกัดแผนกศึกษาแขวงพงสาส์น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป. ลาว)

พรมลือ แก้วคำใจ, โกวิทน์ เทศบุตร, สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ 32

การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องกรด-เบส และเจตคติต่อการเรียนเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบปกติ

รุ่งระวี ศิริบุญนาม, สมบัติ ทำยเรือคำ, อติศักดิ์ สิงห์สีโว 42

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์และการสอนแบบปกติ

สันต์ เพ็ชรดวงษ์, บุญชม ศรีสะอาด, ชวลิต ชูกำพอง 50

การเปรียบเทียบการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

โสภ รัทเกียรติวินัย, ฐปทอง กว้างสวัสดิ์, รั้งสรรค์ โฉมยา 58

การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการ และการเรียนรู้ที่สอดคล้องสมองของเด็กปฐมวัย

นิตยา กระชัยกลาง, ชวลิต ชูกำพอง, ประสาท เนืองเฉลิม 65

การเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบทางการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระหว่างทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ชัยวิช อุตเสน, ลักขณา สรีวิวัฒน์, มณฑิยา พัวไพบูลย์ 73

การพัฒนาบทเรียนแบบเว็บเควสต์ เรื่องหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา สำหรับนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่างกัน

กุหลาบ สิมาชัย, เษษฐ กิจระการ, รั้งสรรค์ โฉมยา 81

ผลของการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญาและการเรียนตามคู่มือครู ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

สถิตย์ ศิริธรรมจักร, ไพฑูรย์ สุขศรีงาม, อติศักดิ์ สิงห์สีโว 90

บทความทั่วไป

การประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์: การประเมินทางเลือกใหม่

ประวิต เอราวรณ, อมร มะลาศรี 101

Contents

Research Articles

Developing Web-based Instruction Entitled Basic Computer in the Learning Strand of Career and Technology for Prathomsueksa 6 <i>Sakorn Athachak</i>	7
The Administrative Problems of Secretary Office of Faculties and Institutes Mahasarakham University <i>Chintana Kidrakarn</i>	13

Thesis Articles

Developing Personel in Organization of Integrated Learning of Ban Nong Khong Na Si Nuan School in the Phu Phan School Network Group under the Office of Udon Thani Educational Service Area Zone 4 <i>Tophong Lekkla, Karn Ruangmontri, Tharinthorn Namawan</i>	23
Leadership Behaviors of Administrators of Complete Secondary Schools under the Department of Education in Khwaeng Phong Sali, The Lao People’s Democratic Republic (LPDR) <i>Phromlue Kaeokhamchai, Kowat Tesaputa, Sutham Thammatasanant</i>	32
Comparisons of Analytical Thinking Abilities, Science Learning Achievement on Acid-base, and Attitudes toward Chemistry Learning of Matthayomsueksa 5 Students Learned by the 7-E Learning Cycle, KWL Learning Method, and the Conventional Approach <i>Rungrawee Siribunnam, Sombat Tayraukham, Adisak Singseewo</i>	42
A Comparison of Learning Achievement in the Science, Learning Strand Entitled Ecosystem, Science Analytical Thinking Ability and Attitudes toward Science Learning and Teaching of Matthayomsueksa 3 Students Who Received the Storyline Teaching Approach and the Conventional Teaching Approach <i>Sunte Phearodwongse, Boonchom Srisa-ard, Chowwalit Chookhampaeng</i>	50
A Comparative Study of Oral Reading Fluency and Attitude towards English of Matthayomsueksa 2 Students Using Tape-assisted Reading Aloud Practice and Peer-assisted Reading Aloud Practice <i>Som Rakkietwinai, Thoophong Kwangsawad, Rungson Chomeya</i>	58
Developing a Program for Linguistic Ability Promotion Based on the Concept of Developments and Brain-based Learning of Early-childhood Children <i>Nitiya Krachapklang, Chowwalit Chookhampaeng, Prasart Nuangchalerm</i>	65
Comparisons of Group Counseling Effects on Learning Responsibility of Third-interval Level Students between Person-centered Theory and Behavior Theory <i>Chaithawat Auttasen, Lakkhana Sariwat, Montien Phuapaiboon</i>	73
The Development of WebQuest-based Entitled “Principles and Theories about Educational Technology and Communications” for Graduate Students with Different Online Learning Characteristics <i>Kularb Simarchai, Pachoen Kidrakarn, Rungson Chomeya</i>	81
Effect of Learning Cycle Use Multiple Intelligences Approach and Teacher’s Handbook Approach on Learning Achievement, Critical Thinking, and Awareness of Conservation of Environment of Matthayomsueksa 3 Students <i>Satid Sirtummajak, Paitoon Suksringarm, Adisak Singseewo</i>	90
Review Article	
Utilization-focused Evaluation: Alternative Evaluation Approach <i>Prawit Erawan, Amorn Malasri</i>	101

การพัฒนาการสอนบนเว็บ เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Developing Web-based Instruction Entitled Basic Computer in the Learning Strand of Career and Technology for Prathomsueksa 6

ศาสตราจารย์¹

Sakorn Athachak¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการสอนบนเว็บที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการสอนบนเว็บที่พัฒนาขึ้น และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนบนเว็บ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลศรีสวัสดิ์วิทยา 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) ระยะเวลาในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เว็บไซต์ เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนบนเว็บ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า การสอนบนเว็บมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.60/87.77 ดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8167 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนบนเว็บอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การสอนบนเว็บ, ดัชนีประสิทธิผล, ความพึงพอใจ

Abstract

The purposes of this study were to develop web-based instruction with a required efficiency of 80/80, to find out an effectiveness index of the developed web-based instruction, and to examine students' satisfaction towards the web-based instruction. The sample for the study consisted of 27 Prathomsueksa 6 students from 1 class at Si Sawat Witthaya Municipal School, through the cluster random sampling technique. The experiment was conducted in the first semester of the academic year 2005. The instruments used in this study were web-based instruction entitled basic computer, an achievement test, and a questionnaire on students' satisfaction towards the web-based instruction.

¹ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Faculty of Education, Mahasarakham University

The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation, and percentage. The results of the study revealed that the developed web-based instruction had an efficiency of 89.60/87.77, an effectiveness index of 0.8167, also, the students showed their satisfaction with the web-based instruction at a high level.

Keywords: web-based instruction, effectiveness index, satisfaction

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาเจริญก้าวหน้าขึ้นพร้อมกับการเพิ่มประชากรและปัญหาต่างๆ ของสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันและท้าทายความสามารถของนักวิชาการให้คิดค้นหาแนวทางในการสร้างประสิทธิภาพทางการศึกษาและการเรียนการสอนอย่างไม่หยุดยั้ง ด้วยเหตุนี้เองโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอน โดยเปิดช่องทางการเรียนของผู้เรียนอย่างกว้างขวางและมีหลายรูปแบบ ได้มีการนำสื่อการเรียนการสอนเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ เพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาบทเรียนตรงกับที่ผู้สอนต้องการ ไม่ว่าจะสื่อนั้นจะเป็นสื่อรูปแบบใดก็ตาม (กิดานันท์ มลิทอง, 2540: 79) คอมพิวเตอร์เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ ความแตกต่างระหว่างบุคคล สกินเนอร์ (Skinner) ได้กล่าวว่า “การศึกษาจะดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพไม่ได้ถ้าเรายังไม่สามารถแยกแยะเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้” ดังนั้น การเรียนแบบโปรแกรมตามแนวคิดของสกินเนอร์จึงถูกนำมาใช้เพื่อให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจ ตลอดจนความถนัดแต่ละบุคคล (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2526: 147) สำหรับโปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์สามารถเป็นตัวแทนของครูในการสอน สามารถเก็บข้อมูลในการเรียนของผู้เรียน ทำให้ติดตาม

ผลความก้าวหน้าการเรียนการสอนของผู้เรียนได้โดยไม่ต้องเสียเวลาจบบันทึก โปรแกรมที่สร้างขึ้นสามารถใช้แบบทดสอบได้หลายๆ ชุด โดยไม่ซ้ำกัน ผู้เรียนแต่ละคนจะได้รับแบบทดสอบที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง และครูสามารถปรับปรุงแก้ไข ขยายบทเรียนได้ทุกโอกาส

การสอนบนเว็บ (web-based instruction) เป็นการผนวกคุณสมบัติไฮเปอร์มีเดีย เข้ากับคุณสมบัติของเครือข่ายเวลาด์ ไรด์ เว็บ ซึ่งไฮเปอร์มีเดียเป็นเทคนิคการเชื่อมโยงเนื้อหาหลักด้วยเนื้อหาอื่นที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการเชื่อมโยงนี้ เป็นได้ทั้งการเชื่อมโยงข้อความไปสู่เนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้อง หรือสื่อภาพและเสียง การเชื่อมโยงดังกล่าวจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถควบคุมการเรียนด้วยตนเอง โดยเลือกลำดับเนื้อหาบทเรียนตามความต้องการ และเรียนตามกำหนดเวลาที่เหมาะสมและสะดวกของตนเอง สำหรับเครือข่ายเวลาด์ ไรด์ เว็บเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนหรือผู้เรียนอื่นเพื่อการเรียนรู้โดยไม่จำเป็นต้องเรียนในเวลาเดียวกันหรือ ณ สถานที่เดียวกัน (human to human instruction) นับเป็นการสร้างเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนในมิติที่ไม่มีขอบเขตจำกัดด้วยระยะทางและเวลาที่แตกต่างกัน และยังสนับสนุนศักยภาพการเรียนด้วยตนเองตามลำพัง (one alone) (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2546: 31) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บเป็นการ

เปิดโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนเรียนตามความสามารถของตนเอง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เป็นแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และยังเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนบนเว็บในรายวิชาอื่นให้แพร่หลายต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการเรียนบนเว็บที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของการเรียนบนเว็บ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนบนเว็บ

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลศรีสวัสดิ์วิทยา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 4 ห้องเรียน นักเรียน 137 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เว็บไซต์ เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.40 ถึง 0.80 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.65 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75
3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนบนเว็บ เป็นแบบ

มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

การดำเนินการวิจัย

1. ทำการอัปเดตเนื้อหาการเรียนบนเว็บ ตรวจสอบรายชื่อกลุ่มตัวอย่าง และชี้แจงรายละเอียดการเรียนบนเว็บและวิธีการศึกษาบทเรียนแก่กลุ่มตัวอย่าง
2. ทดสอบก่อนเรียน (pretest) โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. ดำเนินการเรียนบนเว็บ เป็นเวลา 4 สัปดาห์
4. ทดสอบหลังเรียน (posttest) โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิม และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนบนเว็บ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของการเรียนบนเว็บโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ
2. วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนบนเว็บโดยการใช้สูตรคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผล
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนบนเว็บโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาการเรียนบนเว็บ เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.60/87.77
2. ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนบนเว็บ มีค่าเท่ากับ 0.8167
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนบนเว็บโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

($X = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสอนบนเว็บทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ($X = 4.86$)

อภิปรายผล

1. การพัฒนาการสอนบนเว็บ เรื่องคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 89.60/87.77 สูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน กลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 89.60 และการทำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.77 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการพัฒนาเว็บ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนตั้งแต่การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การออกแบบและดำเนินการสร้าง โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ตรวจสอบทุกขั้นตอน และได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ยังได้ทำการประเมินบทเรียนแล้วแก้ไขข้อบกพร่องที่พบจากการสังเกตและการสัมภาษณ์นักเรียน จึงทำให้บทเรียนบนเว็บมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อนำมาใช้จึงทำให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรลักษณ์ เวโน (2549: 69) ได้ทำการวิจัยผลของการเรียนโดยบทเรียนบนเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าบทเรียนบนเครือข่ายที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.88/80.06 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพงษ์พัฒน์ อัดตโน (2549: 78) ได้เปรียบเทียบผลการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนจากบทเรียนบนเครือข่ายกับการสอนปกติ พบว่าบทเรียนบนเครือข่ายมีประสิทธิภาพ 82.69/81.22

2. ดัชนีประสิทธิผลของการสอนบนเว็บ มีค่าเท่ากับ 0.8167 คิดเป็นร้อยละ 81.67 แสดงว่าการสอนบนเว็บทำให้นักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 81.67 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบทเรียนที่พัฒนาขึ้นมีการนำเสนอเนื้อหาได้ครอบคลุมและยังมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์กำหนด นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ทำให้มีความเข้าใจมากขึ้น จึงสามารถทำข้อสอบได้คะแนนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พัฒน์ อัดตโน (2549: 79) พบว่าบทเรียนบนเครือข่ายมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7003 ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีคะแนนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 70.03

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนบนเว็บโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีความพึงพอใจมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสอนบนเว็บทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ($X = 4.86$) อาจเนื่องมาจากการสอนบนเว็บผ่านการพัฒนาและหาประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบหลายขั้นตอน มีสิ่งเร้าใจให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พัฒน์ อัดตโน (2549: 86) พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.30$) โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ บทเรียนบนเครือข่ายให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน และใช้เทคนิคภาพเคลื่อนไหวในแต่ละข้อความหรือภาพมีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอาคมเนืองเนตร (2546: 50-51) ได้วิจัยการพัฒนาบทเรียนบนเครือข่าย วิชาการระบบสื่อสารข้อมูลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เรื่องภาษา HTML ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายมีความพึงพอใจต่อการสอนบนเว็บอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการสร้างเว็บ

1.1 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการสอนบนเว็บ

1) การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสร้างการสอนบนเว็บนั้น ต้องศึกษาหลักสูตรและศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อนำปัญหาเหล่านี้มาประกอบการตัดสินใจในการสร้างเว็บ

2) เนื้อหาที่นำมาสร้างการสอนบนเว็บต้องเหมาะสมกับนักเรียนในด้านจิตวิทยาการเรียนรู้ และการลำดับเนื้อหาต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน รวมทั้งสอดคล้องกับหลักสูตรและจุดประสงค์ของหลักสูตร

3) นักเรียนที่เรียนจากการสอนบนเว็บ จะสังเกตเห็นว่าขณะที่นักเรียนทำแบบฝึกหัด นักเรียนจะสนใจว่าคำตอบที่ตอบนั้น ถูกต้องหรือไม่ ถ้ามีการเฉลยนักเรียนจะตื่นเต้นและชอบผลที่ออกมาในรูปแบบต่างๆ เป็นการให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการสอนบนเว็บ และเพื่อให้มีการตอบสนองเช่นนี้มากๆ ควรทำในลักษณะของคลังข้อสอบ คือ ข้อสอบของบทเรียนจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปเพื่อไม่ให้นักเรียนจำข้อสอบได้เมื่อนักเรียนมาเรียนบททวนอีก เพราะการจำข้อสอบได้อาจทำให้นักเรียนเกิดความ

เบื่อหน่าย

1.2 ข้อเสนอแนะในการนำการสอนบนเว็บไปใช้

1) ก่อนนำการสอนบนเว็บไปใช้ ครูควรศึกษาคู่มือการใช้อย่างละเอียดและตรวจสอบระบบปฏิบัติการให้เรียบร้อย และควรมีการอบรมการเรียนรู้การสอนบนเว็บให้กับนักเรียนให้มีความเข้าใจและคุ้นเคยกับระบบ จะทำให้เรียนได้อย่างถูกวิธี

2) ไม่ควรจำกัดเวลาและจำนวนครั้งในการเรียนรู้จากการสอนบนเว็บ เพื่อให้ นักเรียนเรียนตามความสามารถและความสะดวกของตนเอง

3) ควรมีการตรวจสอบสภาพอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ให้พร้อม และให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน เพื่อลดปัญหาการแย่งกันใช้คอมพิวเตอร์อันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

2.1 ควรมีการพัฒนาเว็บที่มีประสิทธิภาพในเนื้อหาอื่นๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระหรือหลักสูตรอื่นๆ เพื่อนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน และเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นความเป็นไปได้ ข้อจำกัดหรือผลกระทบของการสอนบนเว็บ ในการเรียนการสอนระดับต่างๆ

2.3 ควรมีการวิจัยด้านพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนกับการสอนบนเว็บ

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). เทคโนโลยีทางการศึกษา: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- _____. (2546). การออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์และการสอนบนเว็บ เอกสารประกอบการบรรยาย รายวิชา 0503860. มหาสารคาม: ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พงษ์พัฒน์ อัดตโน. (2549). การเปรียบเทียบผลการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการเรียนจากบทเรียนบนเครือข่ายกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วรลักษณ์ เวโน. (2549). ผลของการเรียนโดยบทเรียนบนเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อรพรรณ พรสีมา. (2530). เทคโนโลยีการสอน. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- อาคม เนืองเนตร. (2546). การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่าย วิชาระบบสื่อสารข้อมูลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เรื่องภาษา HTML ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Administrative Problems of Secretary Office of Faculties and Institutes Mahasarakham University

จินตนา กิจระการ¹

Chintana Kidrakam¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการวินิจฉัยสั่งการหรือการอำนวยการ ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน และด้านการงบประมาณ และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประชากรในการวิจัย ได้แก่ คณบดีหรือผู้อำนวยการ รองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชาหรือผู้ประสานงานสาขาวิชา เลขานุการคณะและสถาบัน และเลขานุการภาควิชาหรือสาขาวิชา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รวมจำนวน 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งได้รับกลับคืนมาจำนวน 212 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.40 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าไค-สแควร์ (Chi-square test)

ผลการวิจัยพบดังนี้

1. ปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน พบดังนี้

2.1 อายุมีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2 ระดับการศึกษาและตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการประสานงานและด้านการวางแผน ตามลำดับ

2.3 ปัจจัยเกี่ยวกับเพศ สถานภาพ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหาร มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ปัจจัยละ 2 ด้าน ได้แก่ เพศมีความ

¹ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ General Executive Officer, The Research Institute of Northeastern Art and Culture, Mahasarakham University

สัมพันธ์กับปัญหาด้านการจัดคนเข้าทำงานและด้านการประสานงาน สถานภาพมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการวางแผนและด้านการจัดคนเข้าทำงาน และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหารมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการวางแผนและด้านการรายงาน

คำสำคัญ: ปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน, การวางแผน, การจัดองค์กร, การจัดคนเข้าทำงาน, การวินิจฉัยสั่งการหรือการอำนวยความสะดวก, การประสานงาน, การรายงาน, การงบประมาณ

Abstract

The purposes of this applied research were 1) to investigate the administrative problems of secretary faculties and institutes offices related to 7 aspects: planning, organizing, staffing, commanding or directing, coordinating, reporting, and budgeting, and 2) to study the relationship between personal factors and the administrative problems of secretary faculties and institutes offices at Mahasarakham University. The 250 population were deans/directors, associate deans/directors, head of departments/ coordinating, secretaries of faculties and institutes, and secretaries of departments of the university. The questionnaires were used as a research instrument. 212 questionnaires (84.80% of those distributed) were collected and analyzed. The statistics used in data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation, and Chi-square test.

The results of this research were as follows:

1. The administrative problems of secretary faculties and institutes offices as a whole and in each of 7 aspects were at a moderate level.
2. The relationship between personal factors and the administrative problems of secretary faculties and institutes offices at Mahasarakham University found that:
 - 2.1 Age was significantly related to all aspects of the administration problems of secretary faculties and institutes offices at .05 level.
 - 2.2 Education level, and position were significantly related to all aspects of the administration problems of secretary faculties and institutes offices at .05 level except coordinating, and planning, respectively.
 - 2.3 Gender, status, and the number of years in the administrative positions, each of these personal factors was significantly related to 2 aspects of the administration problems of secretary faculties and institutes offices at .05 level: gender was related to staffing, and coordinating; status was related to planning, and staffing; and the number of years in the administrative positions was related to planning, and reporting.

Keywords: administrative problems of secretary faculties and institutes offices, planning, organizing, staffing, commanding or directing, coordinating, reporting, budgeting

บทนำ

การที่มหาวิทยาลัยจะพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วและเจริญก้าวหน้าได้นั้น ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี (good governance) ซึ่งการบริหารจัดการที่ดี คือ การบริหารที่เป็นธรรม โปร่งใส เน้นความเป็นอิสระ ความคล่องตัว และควมมีประสิทธิภาพขององค์กร แต่ความเป็นธรรมและความโปร่งใสไม่ได้เกิดจากการมีกฎระเบียบในการบริหารที่เคร่งครัดหลายขั้นตอน แต่จะได้อะไรจากการบริหารงานในรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ประชาคมมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย มีกฎเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน และมีการประเมินผลงานตามกำหนด เพื่อมุ่งสร้างประสิทธิภาพและให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ โดยการวางระบบการทำงานให้สั้น มีความเบ็ดเสร็จ ลดขั้นตอน ลดความซ้ำซ้อน คำสั่งถึงผู้รับบริการ และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มาเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้การทำงานกะทัดรัดและคล่องตัว เป็นระบบการประสานงานในแนวราบมากขึ้น (ธงชัย สันติวงษ์, 2539: 100) โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการของมหาวิทยาลัยในผลผลิตและบริการต่างๆ ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่คาดหวังไว้ บนพื้นฐานขององค์กรที่มีหน้าที่สร้างความรู้ใหม่ด้านการวิจัย ถ่ายทอดความรู้ไปสู่ระบบบัณฑิต นำความรู้ไปช่วยแก้ปัญหาสังคมในลักษณะของการบริการวิชาการ และคำนึงถึงการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมควบคู่กันไปด้วย (กนก จันทร์ขจร, 2535: 23)

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้กำหนดนโยบายและทิศทางการวิชาการให้เป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัย ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา และการพัฒนาการผลิตบัณฑิตให้ตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศ ซึ่งในปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้มีศูนย์พัฒนาการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างคณะและสถาบัน กับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นหลายศูนย์ ผลิตบัณฑิตหลากหลายหลักสูตรและหลายสาขาวิชา ทั้งทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง บางจังหวัด เป็นผลทำให้ภาระงานการบริหารสำนักงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมากและซับซ้อนขึ้น

ในระดับคณะ คณะบดีเป็นผู้บริหารสูงสุด เป็นผู้รับผิดชอบภาระงานในหน้าที่ทั้งหมด โดยมีรองคณะบดีเป็นผู้ช่วยดำเนินงาน มีคณะกรรมการประจำคณะเป็นองค์กรบริหารของคณะ มีสำนักงานเลขานุการเป็นหน่วยงานรองรับภารกิจของคณะบดีทั้งหมด สำนักงานเลขานุการคณะจึงมีฐานะเป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติงาน เพื่อให้ภาระงานของคณะดำเนินไปด้วยดี ประสบความสำเร็จสมตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ให้มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ (effective and efficiency) ภายใต้หน้าที่และกระบวนการทางการบริหาร 7 ประการ (Gulick & Urwick, 1936, อ้างถึงใน กิติมา ปริดีติลล, 2532: 22) คือ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การจัดคนเข้าทำงานหรือการบริหารงานบุคคล 4) การวินิจฉัยสั่งการ 5) การประสานงาน 6) การรายงาน และ 7) การงบประมาณ จากสภาพความเป็นจริงข้างต้น และจากคำกล่าวที่มักได้ยินกันอยู่เสมอจากผู้ที่อยู่ในวงการสถาบันการศึกษาว่าในปัจจุบันสำนักงานเลขานุการคณะยังมีการปฏิบัติงานที่ขาดประสิทธิภาพ แม้จะไม่ได้ระบุชัดถึงสาเหตุและเหตุผลว่าเป็นผลอันเนื่องมาจากแผนงาน คน วัสดุ เทคโนโลยี หรือทรัพยากรอื่นใดก็ตาม แต่ก็สามารถอนุมานได้ว่าน่าจะเป็นผลมาจากการบริหารงาน ซึ่งถ้าเป็นจริงสำนักงานเลขานุการคณะน่าจะมีปัญหาอุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่ง (กันต์สิต ไชยเศรษฐ, 2541: 11)

สำหรับสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบัน ยังไม่พบว่าได้มีการศึกษาในเรื่องนี้อย่างจริงจัง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบันในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อจะได้ทราบปัญหาและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัญหาในการบริหารงานซึ่งจะทำให้คณะ สถาบัน และมหาวิทยาลัย ได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้เป็นหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพทางการบริหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบัน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบัน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหาร มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบัน ในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ คณบดีหรือผู้อำนวยการ รองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชาหรือผู้ประสานงานสาขาวิชา เลขาธิการคณะและสถาบัน และเลขาธิการภาควิชาหรือสาขาวิชา ทุกคณะในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รวมทั้งหมดจำนวน 250 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด โดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลส่วนตัว แบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ข้อมูลปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบัน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 6 ระดับ จำนวน 36 ข้อ และข้อเสนอแนะ แบบเขียนตอบ จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.3776-0.7967 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.89 นำไปให้ประชากรกรอกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมกลับคืน เลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้จำนวน 212 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.80 ทำการวิเคราะห์ปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบันโดยรวมและรายด้าน ด้วยการใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบันโดยทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square test)

ผลการวิจัย

1. ปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ทุกด้านมีปัญหาในระดับปานกลางเช่นกัน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการรายงาน ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กร ด้านการวินิจฉัยสั่งการหรือการอำนวยความสะดวก ด้านงบประมาณ และด้านการประสานงาน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะและสถาบัน พบดังนี้
 - 2.1 อายุมีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ

.05

2.2 ระดับการศึกษาและตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการประสานงานและด้านการวางแผน ตามลำดับ

2.3 เพศ สถานภาพ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหาร มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ปัจจัยละ 2 ด้าน ได้แก่ เพศมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการจัดคนเข้าทำงานและด้านการประสานงาน สถานภาพมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการวางแผนและด้านการจัดคนเข้าทำงาน และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหารมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการวางแผนและด้านการรายงาน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันโดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน (planning) พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะด้านการวางแผน ซึ่งประกอบด้วย ระบบข้อมูลที่น่ามาใช้ในการวางแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ความสอดคล้องระหว่างแผนปฏิบัติการประจำปีกับแผนกลยุทธ์ของคณะและสถาบัน การบรรลุผลสำเร็จตามแผนงานที่วางไว้ ความรู้ความสามารถ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของคณะและสถาบัน นั้น การบริหารงานในหน่วยงานระดับคณะในปัจจุบันนี้เน้นการวางแผนทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว และการปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัดทุกงาน

นอกจากนี้ยังมีการติดตามและประเมินแผนตลอดจนการเก็บข้อมูลต่างๆ เพื่อรายงานแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การประกันคุณภาพ เป็นต้น ทำให้งานทุกงานในคณะและสถาบันต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างรอบคอบและรัดกุม สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน แต่บุคลากรอาจมีความรู้ความสามารถและมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนไม่เพียงพอ จึงทำให้ปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์ลิต ไชยเศรษฐ (2541: 53) ได้วิจัยสภาพการณ์และปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ พบว่าปัญหาด้านการวางแผนอยู่ในระดับปานกลาง และเป็นที่น่าสังเกตว่าปัญหาด้านนี้สูงเป็นอันดับ 1 เมื่อเทียบกับปัญหาด้านอื่นๆ

1.2 ด้านการจัดองค์กร (organizing) พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะด้านการจัดองค์กรซึ่งประกอบด้วย การแบ่งงานรับผิดชอบของคณะและสถาบัน จัดแบ่งตามความรับผิดชอบโดยไม่ยึดตามสายบังคับบัญชา การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในสำนักงานคณะและสถาบัน การกระจายอำนาจในการดำเนินงานของคณะและสถาบัน และการจัดโครงสร้างองค์กรของสำนักงานคณะและสถาบัน มีคณะกรรมการบริหารคณะและสถาบันซึ่งประกอบด้วยคณบดีหรือผู้อำนวยการ รองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชาหรือหัวหน้าสาขาวิชา เลขานุการคณะและสถาบัน และเลขานุการภาควิชาหรือสาขาวิชา นั้น การจัดโครงสร้างการบริหารงานปัจจุบันมีความชัดเจนในทุกเรื่อง เช่น การแบ่งงานและหน้าที่รับผิดชอบ รวมทั้งการประสานงานก็มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยจัดการ การติดต่อทั้งภายในและ

ภายนอกสำนักงานมีการใช้อุปกรณ์การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีความไม่สมดุลระหว่างจำนวนบุคลากรที่มีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงานที่มีมาก (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551: 77) จึงทำให้ปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์ลิต ไชยเศรษฐ (2541: 54) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการบริหารสำนักงานเลขานุการคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ด้านการจัดองค์การอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน (staffing) พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะด้านการจัดคนเข้าทำงานซึ่งประกอบด้วยการทำงานเป็นทีม การจูงใจให้บุคลากรในคณะทำงานอย่างเต็มความสามารถ การสรรหาบุคคลที่มีความเหมาะสมเข้าทำงานรวมถึงการมอบหมายงานต่างๆ ให้แก่บุคลากรในคณะ การคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าทำงาน การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร การบรรจุบุคคลเข้าทำงาน และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้สูงขึ้น นั้นหน่วยงานที่กำกับดูแลด้านการจัดคนเข้าทำงานหรือการบริหารงานบุคคล มีการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเคร่งครัด มีการประเมินเป็นระยะๆ ทุกรอบ 6 เดือน และยังสามารถประเมินการปฏิบัติงานไปใช้ในการพิจารณาความดีความชอบอย่างแท้จริง บุคลากรทุกฝ่ายจึงมีขวัญและกำลังใจในการทำงานอย่างดียิ่ง แต่อาจขาดความเข้มงวดในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน นอกจากนี้การส่งเสริมบุคลากรสายสนับสนุนในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาตนเองหรือหน่วยงานยังมีน้อย (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม, 2551: 77) ส่งผลให้ปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์ลิต ไชยเศรษฐ (2541: 54) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการบริหารสำนักงานเลขานุการคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ด้านการจัดคนเข้าทำงานหรือด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการวินิจฉัยสั่งการหรือการอำนวยความสะดวก (commanding or directing) พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะด้านการวินิจฉัยสั่งการหรือการอำนวยความสะดวกซึ่งประกอบด้วย การติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งของคณบดีหรือผู้อำนวยการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การโน้มน้าวให้คนทำงานโดยขอความร่วมมือ การตัดสินใจเกี่ยวกับงานของคณบดีหรือผู้อำนวยการ เอกภาพในการสั่งการของคณบดีหรือผู้อำนวยการ และการโน้มน้าวให้คนทำงานโดยใช้การบังคับ นั้น ผู้บังคับบัญชาในแต่ละหน่วยงานมีการจัดโครงสร้างของการบริหารงานและมอบหมายหน้าที่ให้งานต่างๆ ปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานตามกำหนดการอย่างชัดเจน แต่อาจขาดขั้นตอนการติดตามทบทวนการดำเนินงาน (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550: 49) ทำให้ปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์ลิต ไชยเศรษฐ (2541: 55) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการบริหารสำนักงานเลขานุการคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ด้านการวินิจฉัยสั่งการอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านการประสานงาน (coordinating)

พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะด้านการประสานงานซึ่งประกอบด้วยการประสานงานระหว่างคณะและสถาบันต่างๆ ในแต่ละคณะและสถาบัน ตลอดจนการประสานงานระหว่างคณะและสถาบันกับหน่วยงานอื่นๆ ในคณะและสถาบัน ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการทำงานของบุคลากรของคณะและสถาบัน และการใช้การประนีประนอมในการระงับข้อพิพาทนั้น คณะและสถาบันส่วนใหญ่มีการมอบหมายงานชัดเจน แต่อาจขาดการประสานงานระหว่างคณะและสถาบันกับหน่วยงานต่างๆ ในการติดตามทบทวน ประเมินผลการดำเนินงาน และการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารอ้างอิงที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550: 49) ทำให้ปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์สิต ไชยเศรษฐ (2541: 55) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการบริหารสำนักงานเลขานุการคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ด้านการประสานงานอยู่ในระดับปานกลาง

1.6 ด้านการรายงาน (reporting) พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะด้านการรายงานซึ่งประกอบด้วยการจัดทำรายงานประจำปี การประเมินคุณภาพการศึกษา (SAR) ของคณะและสถาบัน การจัดทำและรายงานการควบคุมภายในของคณะและสถาบัน การจัดทำและรายงานดัชนีชี้วัดหลัก (KPIs) ของคณะและสถาบัน และการปรับปรุงตัวชี้วัด (KPIs) ของคณะและสถาบันให้มีความเหมาะสมอยู่เสมอ นั้น มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการรายงาน เพื่อเตรียมการทำรายงานประจำปีในการประกันคุณภาพอยู่เป็นประจำ ทั้งจัดให้

หน่วยงานมีการพัฒนาเกี่ยวกับการรายงานต่อมหาวิทยาลัยตลอดเวลา แต่การเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารอ้างอิงที่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ อาจไม่สมบูรณ์ (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550: 49) จึงทำให้ปัญหาการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์สิต ไชยเศรษฐ (2541: 55) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการบริหารสำนักงานเลขานุการคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ด้านการรายงานมีปัญหาในระดับปานกลาง

1.7 ด้านการงบประมาณ (budgeting) พบว่าปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะด้านงบประมาณซึ่งประกอบด้วยความปลอดภัยของวงเงินงบประมาณที่ได้รับของคณะและสถาบัน มีการติดตามการใช้วัสดุครุภัณฑ์ที่สามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพ ความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณของคณะและสถาบัน การจัดทำงบประมาณมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของมหาวิทยาลัย การจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารงบประมาณของคณะและสถาบัน และการจัดทำงบประมาณของคณะและสถาบัน นั้น คณะและสถาบันได้มีการจัดทำงบประมาณแนวใหม่ซึ่งทำให้มีความถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ทั้งมีการตรวจสอบจากมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเป็นประจำ ตลอดจนมีการตรวจสอบงบประมาณจากหน่วยงานภายนอกเป็นระยะ แต่การที่ได้รับงบประมาณดำเนินงานไม่พอเพียง (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550: 49) และต้องเคร่งครัดในการใช้ทรัพยากร วัสดุครุภัณฑ์อย่างประหยัดและคุ้มค่า (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551: 77) จึงทำให้ปัญหาการ

บริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันต์ลิต ไชยเศรษฐ (2541: 55) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการบริหารสำนักงานเลขานุการคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่ ด้านการงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการประสานงานและด้านการวางแผน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงบางส่วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีตำแหน่งคณบดีหรือผู้อำนวยการ รองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชา หรือผู้ประสานงานสาขาวิชา เลขานุการคณะและสถาบัน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุไม่ต่ำกว่าวัยกลางคน ส่วนเลขานุการภาควิชาหรือสาขาวิชาส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท และมีประสบการณ์ในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน บุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายตามแผน ส่งผลให้มุ่งบริหารงานด้วยความรอบคอบ ละเอียดถี่ถ้วนให้ความสำคัญกับปัญหาต่างๆ และมีความพยายามบริหารงานโดยไม่ให้เกิดปัญหา จึงทำให้ปัจจัยเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลเกี่ยวกับเพศ สถานภาพ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหาร มีความสัมพันธ์กับปัญหาในการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ปัจจัยละ 2 ด้าน ได้แก่ เพศมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการจัดคนเข้าทำงานและด้านการ

ประสานงาน สถานภาพมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการวางแผนและด้านการจัดคนเข้าทำงาน และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหารมีความสัมพันธ์กับปัญหาด้านการวางแผนและด้านการรายงาน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าคณบดีหรือผู้อำนวยการ รองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชาหรือผู้ประสานงานสาขาวิชา เลขานุการคณะและสถาบัน เลขานุการภาควิชาหรือสาขาวิชา ทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างก็ตระหนักในการป้องกันปัญหาการบริหารงาน โดยเน้นที่การทำงานเป็นทีม การพิจารณาสรรหา การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน และการมอบหมายงานให้มีความเหมาะสม นอกจากนี้ยังเน้นการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ ความเป็นเอกภาพของคณะและสถาบัน และการประนีประนอม สำหรับสถานภาพนั้น คณบดีหรือผู้อำนวยการ รองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชาหรือผู้ประสานงานสาขาวิชา เลขานุการคณะและสถาบัน เลขานุการภาควิชาหรือสาขาวิชา ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ใดต่างก็ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของบุคลากร การจูงใจให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ และการพัฒนาบุคลากร สำหรับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหารนั้น คณบดีหรือผู้อำนวยการ รองคณบดีหรือรองผู้อำนวยการ หัวหน้าภาควิชาหรือผู้ประสานงานสาขาวิชา เลขานุการคณะและสถาบัน เลขานุการภาควิชาหรือสาขาวิชา ไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งการบริหาร ระยะเวลาสั้นเท่าใดต่างก็ตระหนักและให้ความสำคัญกับระบบข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผน ปฏิบัติการประจำปี การจัดทำแผน ความสอดคล้องระหว่างแผนปฏิบัติการกับแผนกลยุทธ์ ความรู้ความสามารถ และการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการจัดทำแผน การจัดทำรายงานประจำปี การประเมินคุณภาพการศึกษา (SAR)

การจัดทำและรายงานการควบคุมภายใน การจัดทำและรายงานดัชนีชี้วัดหลัก (KPIs) และการปรับปรุงตัวชี้วัด (KPIs)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการวางแผน ควรมีการวางแผนงานประจำปีหรือระหว่างปี หากเกิดปัญหาควรมีการปรับแผนเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ใ้บุคลากรทุกคนได้รับทราบแผน และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ตลอดจนควรแจ้งใ้บุคลากรทุกคนทราบล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผน และบรรลุเป้าหมายตามแผนที่วางไว้

1.2 ด้านการจัดองค์กร ควรให้คณะและสถาบันมีความเป็นอิสระในการจัดโครงสร้างการบริหารสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน โดยมหาวิทยาลัยควรกระจายอำนาจหรือควรมอบอำนาจในการบริหารจัดการทุกอย่างให้คณะและสถาบันดำเนินการ ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคณะและสถาบันโดยตรงไม่ควรบริหารแบบรวบอำนาจหรือรวมศูนย์อยู่ที่เดียว

1.3 ด้านการจัดคนเข้าทำงาน ควรคัดเลือกคนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง ไม่ควรนำระบบอุปถัมภ์มาใช้ในการจัดคนเข้าทำงาน

1.4 ด้านการวินิจฉัยสั่งการหรือด้านการอำนวยความสะดวก ควรใ้ความเข้าใจ ความประนีประนอม จะทำให้การทำงานราบรื่น และจะได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย

1.5 ด้านการประสานงาน ควรจัดประชุมชี้แจงระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ใ้บุคลากร

ของแต่ละหน่วยงานได้เข้าใจตรงกัน จะทำให้ไม่เสียเวลาและมีข้อผิดพลาดน้อยลง ส่งผลให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรหรือหน่วยงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์

1.6 ด้านการรายงาน ควรปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และควรขอข้อมูลจากบุคลากรทุกคน เพื่อให้การรายงานมีข้อมูลของคณะและสถาบันครบถ้วนสมบูรณ์

1.7 ด้านการงบประมาณ ควรให้คณะและสถาบันได้บริหารจัดการงบประมาณของคณะและสถาบันเอง โดยเฉพะงบประมาณเงินรายได้ควรใ้มีการยืดหยุ่นในการใช้งบประมาณ เพราะในบางช่วงเวลาสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ความจำเป็นในการใช้งบประมาณอาจไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยในเชิงลึกใ้ทราบปัญหาที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น และควรวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งการบริหาร รายได้ต่อเดือน หน่วยงานที่สังกัด และปัญหาในการบริหารงานสำนักงานเลขานุการคณะและสถาบัน เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำมาหาแนวทางแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น และนำผลการวิจัยไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะส่งผลใ้การบริหารงานได้รับประโยชน์สูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนและส่งเสริมการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2550

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทร์ขจร. (2535). *เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง*. กรุงเทพฯ: กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา.
- กันต์สิติ ไชยเศรษฐ์. (2541). *สภาพการณ์และปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานสำนักงานเลขาธิการคณะในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*. สงขลา: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กิติมา ปรีดีดีลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนา.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2551). *รายงานประจำปี 2551*. มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2539). *องค์การและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2550). *รายงานประจำปี 2550*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนภูพาน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4

Developing Personel in Organization of Integrated Learning of Ban Nong Khong Na Si Nuan School in the Phu Phan School Network Group under the Office of Udon Thani Educational Service Area Zone 4

ต่อพงศ์ เหล็กกล้า,¹ กาญจน์ เรืองมนตรี,² ธรินทร์ นามวรรณ³
Tophong Lekkla,¹ Karn Ruangmontri,² Tharinthorn Namawan³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และพัฒนาการด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนภูพาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การสอนงาน และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) 2 วงรอบ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมี 15 คน กลุ่มเป้าหมาย 6 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 48 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึก แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินผลตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่าสภาพปัจจุบัน คือ นักเรียนยังขาดทักษะในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ไม่สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีสาเหตุมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูไม่ส่งเสริมการพัฒนาตนเองตามศักยภาพของนักเรียน ครูไม่มีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูเตรียมการสอนน้อยและไม่เป็นปัจจุบัน อาศัยประสบการณ์มาสอนนักเรียนโดยไม่คำนึงถึงความสนใจ ความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน มอบหมายงานให้นักเรียนโดยไม่มี การวางแผนมาล่วงหน้า

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

^{2,3} Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

ไม่มีการส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทำให้นักเรียนไม่สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ และปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่าครูไม่มีความกระตือรือร้นในการชวนขยายหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง ขาดการฝึกฝนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตลอดจนมีการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนน้อยและมีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงน้อย ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และมีการนิเทศภายในเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง และช่วยเหลือกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยมีการดำเนินการ 2 วงรอบ

2. ผลการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านหนองซ้อง นาสีนวนลพพบว่า

2.1 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน (field trip) และการฝึกอบรม (training) พบว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการดี สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้แนวคิดและประสบการณ์ตรงจากการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม ซึ่งทำให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมของตนเอง แต่ผู้ร่วมวิจัยยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งต้องมีการฝึกปฏิบัติจริงจากการสอน และนำไปสู่การพัฒนาในวงรอบที่ 2

2.2 ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การสอนงาน (job instruction and coaching) และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม (participatory supervision) พบว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ดี สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้ร่วมวิจัยได้แนวคิดและประสบการณ์ตรงจากการสอนงานในการปฏิบัติการสอนจริง และได้รับคำแนะนำจากผู้นิเทศและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยด้วยกัน ทำให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมของตนเอง

คำสำคัญ: การพัฒนานุเคราะห์, การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

Abstract

This study aimed to examine current conditions and problems, and to develop teachers in terms of organization of integrated learning activities at Ban Nong Kong Na Si Nuan School in the Phu Phan school network group under the Office of Udon Thani Educational Service Area Zone 4 by using these developing strategies: field trip, training, job instruction and coaching, and participatory supervision. The 2-cycles action research process was used. The research participation group could be classified into a group of 15 research participants, a target group of 6 persons, and a group of 33 informants. The instruments used for collecting data were a note taking form, an observation form, an interview form, a questionnaire, and an assessing form. The collected data were checked by triangulation technique. The analysis results were presented by means of descriptive analysis.

The results of the study were as follows:

1. For the result of examining current conditions of organization of integrated learning activities at Ban Nong Kong Na Si Nuan School, the participants and the researcher for brainstorming to developing personnel in organization of integrated learning activities and it was found that current conditions included: students lacked skills in seeking knowledge from different media and learning resources. They could not summarize the body of knowledge by themselves. The causes were that the organization of learning activities of the teachers did not promote self-development according to student potentials, the teachers were not enthusiastic about organization of student-centered learning activities; the teachers prepared lesson plans limitedly and the lesson plans were not updated. The teachers merely relied on their experiences to teach students regardless of students' interests, needs, aptitudes, and individual differences. The teachers gave work assignments to students without planning in advance. Students were not promoted to seek knowledge from different media and learning resources, causing students unsatisfactory learning achievement. As for the problems of organization of integrated learning activities, it was found that the teachers were not enthusiastic about attempting to seek new knowledge for self-development; they lacked training experience in organization of integrated learning activities; also, these teachers used media in supplement to organization of teaching and learning limitedly, and these were limited authentic assessments. These had impacts on students' potential development. And the students had learning achievement which was not in conformity with the established goals. Therefore the teachers were developed to be able to organize integrated learning activities, and there was internal supervision for teachers and help each other in developing organization of learning and improving efficiency in an organization of integrated learning activities by having operation in 2 cycles.

2. For the outcomes of developing teachers in terms of organization of integrated learning activities at Ban Nong Kong Na Si Nuan School, the following were found:

2.1 For the outcomes of development in cycle 1 using field trip and training, it was found that the participants had good knowledge and understanding of organization of integrated learning activities and they could write plans for organization of learning, the participants obtained concepts and direct experience from field trip and training which enabled them to implement those things appropriate to organization of their own activities. However the participants still lacked skills in organization of integrated learning activities, these had to be training in real practice from teaching and leading to development in cycle 2.

2.2 For the outcomes of development in cycle 2 using job instruction and coaching and participatory supervision, it was found that the participants had good knowledge and understanding of organization of integrated learning activities, and they could write plans for organization of learning. The participants had trained concepts and direct experience from job instruction and coaching in training in real practice, and they received advice from the supervisor and the group of their own participants, enabling them to apply those things to be appropriate to organize of their own activities.

Keywords: developing personel, organization of integrated learning

บทนำ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกวิชา และทุกระดับชั้น มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีกระบวนการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เพราะมีลักษณะการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เข้าใจว่าสิ่งต่างๆ ที่ดำรงอยู่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต ความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่างๆ ทำให้การเรียนรู้มีความหมาย ช่วยให้เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ มีทักษะในการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสามารถในการเผชิญสถานการณ์ใหม่ๆ และช่วยพัฒนาทักษะในการทำงาน เห็นคุณค่าตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกของการเรียนรู้ในยุคข่าวสารไร้พรมแดนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 4-5) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการจะประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีการพัฒนานุเคราะห์ให้มีความรู้ความเข้าใจสาระสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ สร้างเจตคติที่ดีกับครูผู้สอนตระหนักและเห็นคุณค่าของการจัดการเรียนรู้

โรงเรียนบ้านหนองฆ้องนาสีนวน อำเภอ กุดจับ จังหวัดอุดรธานี เป็นโรงเรียนขนาดเล็กจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 1-6) มี

บุคลากร จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครู 8 คน จากการประเมินผลการจัดการศึกษาและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในปีการศึกษา 2549 โดยใช้เทคนิควิธีการ SWOT analysis พบว่าโรงเรียนมีคุณภาพการศึกษาค่อนข้างต่ำ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ครูขาดความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเฉพาะวิธีการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครูมีการใช้สื่อการจัดการเรียนรู้น้อย เน้นการบรรยายเพื่อให้ความรู้มากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนไม่มีทักษะการแสวงหาความรู้ มีปัญหาการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนไม่สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (โรงเรียนบ้านหนองฆ้องนาสีนวน, 2549: 2) ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าฝ่ายวิชาการจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานการจัดการศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนอื่นๆ สามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านหนองฆ้องนาสีนวน
2. เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านหนองฆ้องนาสีนวนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

วิธีการวิจัย

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (research participant) จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ จำนวน 8 คน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 6 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย (target group) จำนวน 6 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นละ 1 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล (informant) จำนวน 48 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน วิทยากร 1 คน ครู 15 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นละ 5 คน

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (action research) 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (planning) การปฏิบัติตามแผน (action) การสังเกตผล (observation) และการสะท้อนผล (reflection) ตามแนวคิดของ เคมมิสและแม็กแท็กการ์ด (Kemmis & McTaggart) (ประวัติ เอรารวรรณ์, 2545: 15-16, อ้างอิงมาจาก McKernan, 1996) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการดังนี้

วงรอบที่ 1 ขั้นการวางแผน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมระดมความคิดเห็น วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา พบว่าครูมีปัญหาการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ จึงกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ การศึกษาดูงานและการฝึกอบรม ขั้นการปฏิบัติตามแผน ได้ปฏิบัติตามแผนการศึกษาดูงานและการฝึกอบรมเสร็จสิ้นตามกำหนด ขั้นการสังเกตผล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบบันทึก แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ขั้นการสะท้อนผล ได้

วิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ แต่ยังคงขาดทักษะการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ

วงรอบที่ 2 ขั้นการวางแผน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ปัญหาการขาดทักษะการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการในวงรอบที่ 1 สรุปได้ว่าการแก้ไขต้องมีการฝึกปฏิบัติจริงจากการสอน จึงกำหนดกลยุทธ์การพัฒนา ได้แก่ การสอนงานและการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ขั้นการปฏิบัติตามแผน ได้ปฏิบัติตามแผนการสอนงานและการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเสร็จสิ้นตามกำหนด ขั้นการสังเกตผล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึก แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินผล ขั้นการสะท้อนผล ได้วิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการดี สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แนวคิดและประสบการณ์ตรงจากการสอนงานในการปฏิบัติการสอนจริง และได้รับคำแนะนำจากผู้นิเทศและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยด้วยกัน ทำให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการของตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำแนกดังนี้

1. แบบบันทึก ใช้บันทึกข้อมูลทั่วไปจากการประชุม การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การสอนงาน และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม
2. แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ใช้สังเกตครูในการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ จำนวน 9 ข้อ
3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ครู ก่อนและหลังการศึกษาดูงาน การฝึกอบรม การสอนงาน และการนิเทศแบบมี

ส่วนร่วม จำนวน 16 ข้อ และสัมภาษณ์นักเรียน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ จำนวน 11 ข้อ

4. แบบสอบถาม ใช้สอบถามครู เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

5. แบบประเมินผล ใช้ประเมินความ เข้าใจของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ บูรณาการหลังการใช้กลยุทธ์การสอนงาน เป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 อันดับ จำนวน 6 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและตรวจสอบ ข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและ ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ของครู โรงเรียนบ้านหนองฆ้องนาสีนวล พบ ปัญหาที่สำคัญ คือ นักเรียนยังขาดทักษะในการ แสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ไม่ สามารถสรุปองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีสาเหตุ มาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูไม่ส่งเสริม การพัฒนาตนเองตามศักยภาพของนักเรียน ครู ไม่มีความกระตือรือร้นในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ครูเตรียมการ สอนน้อยและไม่เป็นปัจจุบันเพียงอาศัย ประสบการณ์ในการสอนนักเรียน ส่วนมากใช้ วิธีการบรรยายโดยไม่คำนึงถึงความสนใจ ความ ต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่าง บุคคลของนักเรียน และมอบหมายงานให้ นักเรียนโดยไม่มีวางแผนล่วงหน้า นักเรียน ทำงานตามคำสั่งของครู ไม่มีการเรียนรู้ที่ได้จาก การปฏิบัติจริง นักเรียนไม่ได้ฝึกปฏิบัติจริง ไม่มี

การส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทำให้นักเรียนไม่มีทักษะ การเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ไม่เป็นที่น่าพอใจ สำหรับปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า ครูไม่มีความกระตือรือร้นในการชวนชวนหา ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง ขาดการฝึกฝน ประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ บูรณาการ ตลอดจนมีการใช้สื่อประกอบการ จัดการเรียนการสอนน้อย และมีการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริงน้อย ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และนักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ กำหนด ควรมีการพัฒนาครูให้สามารถจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และมีการ นิเทศภายในเพื่อให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง และช่วยเหลือกันในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นที่ประชุมจึงมีความคิดเห็นร่วมกันว่าควรมี การเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดย เฉพาะการเรียนรู้แบบบูรณาการ และมีกระบวนการ นิเทศภายในมาช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยดำเนินการ 2 วง รอบ ผลการวิจัยพบเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็นการนำความรู้ สาขาวิชาต่างๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกัน โดยเน้นองค์รวมของเนื้อหามากกว่าองค์ความรู้ ของแต่ละสาขาวิชา เน้นการสร้างความรู้ของ ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพชีวิต จริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่าง เหมาะสม แต่ครูมีความเห็นว่าการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบบูรณาการมีความยากและซับซ้อน เนื่องจากเป็นการนำเอาหลายๆ วิชา มาผสม ผสานกัน อาจก่อให้เกิดความสับสนของเนื้อหาที่ ทำการบูรณาการได้ อีกทั้งหากมีการร่วมกันสอน ของครูหลายคนก็จะเกิดปัญหาในเรื่องการ

บริหารและดำเนินการ (อรรถญา สุธาสีโนบล, 2545: 26-27) ส่งผลให้ครูโรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล ไม่มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองและฝึกฝนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ การสอนไม่มีการวางแผนการมอบหมายงานให้นักเรียนมาล่วงหน้า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเนิเวทย์ บุญโยธา (2550: 98) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านฝาย อำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่าก่อนดำเนินการพัฒนา ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ครูไม่สามารถเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการ

2. หลังการดำเนินการพัฒนาครูโรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน (field trip) และการฝึกอบรม (training) พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้แนวคิดและประสบการณ์ตรง ทำให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมของตนเอง ผลการวิจัยพบเช่นนี้เนื่องจากการไปศึกษาดูงานเป็นการสังเกตการณ์นอกสถานที่ ทำให้เกิดความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง และได้รับประสบการณ์โดยตรง (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2542: 31) ครูมีโอกาสได้พบเห็น ได้สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ มีการรวบรวมข้อมูลจากการไปศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มความเข้าใจและความชัดเจน และนำมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้เหมาะสมรวมทั้งครูได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมทำให้ทราบถึงหลักการและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ทดลองปฏิบัติและแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำไปปฏิบัติจริง (เนงลักษณ์ สิ้นสืบผล, 2542:

34-36) ครูจึงมีความรู้และเกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสถียร สายลวดคำ (2546: 89) ได้ศึกษาการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนบ้านนาคู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการจัดอบรมแบบมีส่วนร่วมได้เพิ่มพูนความรู้ของครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจต่อการอบรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมในกิจกรรมอบรมทุกขั้นตอน นอกจากนี้ผู้เข้าอบรมยังมีความคิดเห็นว่าการจัดอบรมแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน

นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่าครูยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ สมควรมีการฝึกปฏิบัติการสอน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ผลการวิจัยพบเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูมีประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการเพียงระยะเวลาสั้นๆ จากการศึกษาดูงานและการฝึกอบรม แล้วนำมาปฏิบัติ จึงมีทักษะต่างๆ น้อย

หลังการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การสอนงาน (job instruction and coaching) และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม (participatory supervision) พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ดี สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้ดี ได้แนวคิดและประสบการณ์ตรงจากการได้ปฏิบัติการสอนจริง และได้รับคำแนะนำจากผู้นิเทศและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยด้วยกัน ทำให้สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมของตนเอง ผลการวิจัยพบเช่นนี้เนื่องมาจากการสอนงานเป็นวิธีการแนะนำให้ครูรู้จักวิธีการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นการ

สอนตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่มจากครูผู้เชี่ยวชาญให้สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2544: 99) ครูจึงได้รับการสอนงานโดยตรงจากวิทยากรที่มีความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ อีกทั้งได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากวิทยากร ครูมีการบันทึกประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีการเสริมสร้างทักษะใหม่ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน และเกิดความชำนาญ นอกจากนี้ การนิเทศแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือ ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ทำให้ครูได้รับการแนะนำในการปรับปรุงการเรียนการสอน มีการแบ่งปัน ร่วมงาน และประสานงานกัน มีโอกาสค้นคว้างานที่จะต้องทำด้วยตนเอง รู้จักปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ธรินธร นามวรรณ, 2548: 108) สอดคล้องกับผลการวิจัยของทองสุข ชากักดี (2545: 92-93) ได้ศึกษาการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านนาเวียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่าหลังดำเนินการนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรมการสอนของครู ครูสามารถวิเคราะห์หลักสูตรและเขียนแผนการสอนได้ สามารถออกแบบการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าคิดกล้าแสดงออกและมีส่วนร่วม ด้านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน นักเรียนมีความสุขสนุกสนานในการเรียน กล้าแสดงความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อครูและเพื่อน ด้านกระบวนการนิเทศการสอนภายใน

โรงเรียน ได้นำระบบนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในกระบวนการบริหาร ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ และเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การดำเนินการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ในกลยุทธ์การฝึกอบรมควรเพิ่มการฝึกปฏิบัติการสอนให้มาก เพราะทำให้มีประสบการณ์ตรงและมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ ควรมีการวางแผนร่วมกันหลายๆ ฝ่าย เช่น ฝ่ายบริหารโรงเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อหาแนวทางดำเนินการเพิ่มทักษะครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้กลยุทธ์อื่นๆ เช่น การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การประชุมสัมมนา

2.2 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

2.3 ควรมีการวิจัยการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ

เอกสารอ้างอิง

- ทองสุข ชากักดี. (2545). การนิเทศการสอนแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านนาเวียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร: วิจัยเชิงปฏิบัติการ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ธรินธร นามวรรณ. (2548). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2542). กลุ่มสัมพันธ์สำหรับการอบรม. กรุงเทพฯ: งานส่งเสริมตำรา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิเวทย์ บุญโยธา. (2550). การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนบ้านฝายอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นงลักษณ์ สิ้นสืบผล. (2542). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ประวิต เอรารวรรณ. (2545). การวิจัยปฏิบัติการการเรียนรู้ของครูและการสร้างพลังร่วมในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- โรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล. (2549). รายงานผลการประเมินตนเอง (SSR) ปีการศึกษา 2549. อุตรธานี: โรงเรียนบ้านหนองซ้องนาสีนวล.
- วีระวัฒน์ บันนิตามัย. (2544). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ธีระป้อมวรรณกรรม.
- เสถียร สายลวดคำ. (2546). การพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ของครูโรงเรียนบ้านนาคู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กิ่งอำเภอนาคู สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การเรียนรู้บูรณาการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- อรัญญา สุชาติโนบล. (2545). การสอนแบบบูรณาการ. วารสารวิชาการ, 5(2), 20-26.

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงพงสาลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป. ลาว)

Leadership Behaviors of Administrators of Complete Secondary Schools under the Department of Education in Khwaeng Phong Sali, The Lao People's Democratic Republic (LPDR)

พรมลือ แก้วคำใจ,¹ โกวตน์ เทศบุตร,² สุธรรม ธรรมทัศนานนท์³

Phromlue Kaeokhamchai,¹ Kowat Tesaputa,² Sutham Thammatasanant³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาแขวงพงสาลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์บริหารงานต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์บริหารงานต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรโรงเรียน ประกอบด้วยครูอาจารย์ผู้สอน 167 คน และผู้บริหารโรงเรียน 24 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ F-test (two-way analysis of variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของ Scheffe'

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมองการณ์ไกล ($\bar{X} = 3.53$) อยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในคนอื่น ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.44$) ด้านความกล้าและเปิดเผย ($\bar{X} = 3.43$) ด้านความสามารถเผชิญกับความสลับซับซ้อน ($\bar{X} = 3.39$) และด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.38$)

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{2,3} อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

^{2,3} Lecturer, Faculty of Education, Mahasarakham University

2. พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูนูรณ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานและปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบดังนี้

2.1 บุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี เห็นว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานบริหารงานต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี กับประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 20 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี กับประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 20 ปี เห็นว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

2.2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีพฤติกรรมภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3. พบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์บริหารงานและขนาดโรงเรียน เกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูนูรณ์ ด้านความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อนและด้านการมองการณ์ไกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: พฤติกรรมภาวะผู้นำ, ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูนูรณ์

Abstract

The purposes of this study were: 1) to examine leadership behaviors of administrators of complete secondary schools under the Department of Education in Khwaeng Phong Sali, The Lao People's Democratic Republic, 2) to compare leadership behaviors of administrators of complete secondary schools with different administration experiences and work performance at schools with different sizes, and 3) to examine interactions of leadership behaviors of administrators with different administration experiences and work performance at schools with different sizes. The sample used in the study were school personnel consisted of 167 school teachers and 24 administrators, obtained using the stratified random sampling technique. The instrument used in the study was a questionnaire for teachers and administrators on their opinions involving leadership behaviors of the administrator of the complete secondary school. The collected data were analyzed to find out mean score on leadership behaviors of school administrators and F-test (two-way ANOVA) was employed for testing hypotheses. Differences in individual pair mean were tested according to the method of Scheffe'.

The results of the study were as follows:

1. The leadership behaviors of the administrators of complete secondary schools as a whole were at a medium level. When each aspect was considered, it was found that their leadership behaviors were at a high level in this 1 aspect: far-sightedness ($\bar{X} = 3.53$), and at a medium level in these 6 aspects: confidence in other people ($\bar{X} = 3.49$), using values as pushing force ($\bar{X} = 3.47$), lifelong learning ($\bar{X} = 3.44$), bravery and openness ($\bar{X} = 3.43$), adversity respectively ($\bar{X} = 3.39$) and changes (\bar{X}

= 3.38).

2. The leadership behaviors of the administrators of complete secondary schools as viewed by personnel with different administration experiences and work performance at schools with different sizes, the following were found:

2.1 The personnel with 10-20 years of administration experiences viewed that leadership behaviors of the complete secondary schools administrators were higher than the personnel with less than 10 years of administration experiences at the .05 level of significance. However, the personnel with less than 10 years of administration experiences and more than 20 years of administration experiences, and the personnel with 10-20 years of administration experiences and more than 20 years of administration experiences viewed that the leadership behaviors of the administrators were not significantly different.

2.2 The personnel performing their work at small-sized school viewed that leadership behaviors of the complete secondary schools administrators were higher than at medium-sized schools at the .05 level of significance. However, the personnel performing their work at small-sized schools and large-sized schools, and the personnel performing their work at medium-sized schools and large-sized schools did not have different levels of leadership behaviors.

3. The interactions were found between work experience and the school size involving leadership behaviors of the administrators of complete secondary schools in these 2 aspects: far-sightedness, and adversity respectively at the .05 level of significance.

Keywords: leadership behaviors, administrators of complete secondary schools

บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันบุคคลหรือองค์การล้วนต้องการการบริหาร เพราะการบริหารเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการดำรงชีพและการพัฒนาองค์การ แต่ที่สำคัญยิ่งกว่าคือพฤติกรรมในการบริหารของผู้บริหาร ในองค์การศึกษาคณาจารย์ ครูใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการในการบริหารและแสดงพฤติกรรมในการบริหาร ซึ่งผู้อื่นจะมองเห็นและรับรู้ได้ตลอดเวลาในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะในปัจจุบันการเรียนการสอนได้กระจายออกอย่างกว้างขวางทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ระบบการศึกษาในประเทศต่างๆ ที่พัฒนาแล้วหลายประเทศได้เน้นการให้อำนาจการบริหารมายังโรงเรียนมากขึ้น ผู้บริหาร

โรงเรียนซึ่งเป็นผู้นำจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง เรดดิน (Reddin, 1970: 52) เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีลักษณะความเป็นผู้นำด้วยกันทั้งนั้น แต่มีส่วนที่แตกต่างกันคือแบบผู้นำของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารแต่ละคนต่างก็มีแบบผู้นำที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเองที่ปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรม มีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิผลต่อหน่วยงาน การบริหารโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับแบบภาวะผู้นำหรือแบบของผู้บริหาร การใช้อำนาจ อิทธิพลหรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการหรือคำสั่งของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

โรงเรียนมัธยมสมบรูณ์ แผนกศึกษาแขวงพงสาลี อยู่ห่างไกลจากเมืองหลวง ยังไม่มีผู้บริหารโรงเรียนใดที่เป็นโรงเรียนต้นแบบที่ได้รับ

การประเมินภายในและภายนอกมาก่อน ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ไม่ได้เรียนรู้หรือฝึกรวมเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการประเมินพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารและครูอาจารย์ผู้สอนจึงไม่มีมาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ดีพอ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นของครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมุทรปราการ แผนกศึกษาแขวงพงสาตี อันจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนนำไปปรับปรุงความเป็นผู้นำของตนเอง และเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมุทรปราการ สังกัดแผนกศึกษาแขวงพงสาตี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมสมุทรปราการ ที่มีประสบการณ์บริหารงานต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์บริหารงานต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์บริหารงานต่างกันและปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีพฤติกรรมภาวะผู้นำแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนมัธยมสมุทรปราการ สังกัดแผนกศึกษาแขวงพงสาตี จำนวน 354 คน จำแนกเป็นครูอาจารย์ผู้สอน 330 คน และผู้บริหารโรงเรียน 24 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูอาจารย์ผู้สอน 167 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) และผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นประชากรทั้งหมด 24 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 191 คน

ตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้

1. ประสบการณ์บริหารงาน จำแนกเป็น

1.1 ต่ำกว่า 10 ปี

1.2 10-20 ปี

1.3 มากกว่า 20 ปี

2. ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

3. พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านการเปลี่ยนแปลง ด้านความกล้าและเปิดเผย ด้านความเชื่อมั่นในคนอื่น ด้านการใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อน และด้านการมองการณ์ไกล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 49 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.927

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2551 ถึงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2551

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความคิดเห็นของครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์บริหารต่างกัน และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยใช้ F-test (two-way analysis of variance)

3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีของ Scheffe'

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมภาวะผู้นำโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมองการณ์ไกล ($\bar{X} = 3.53$) อยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในคนอื่น ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.44$) ด้านความกล้าและเปิดเผย ($\bar{X} = 3.43$) ด้านความสามารถเผชิญกับความสลับซับซ้อน ($\bar{X} = 3.39$) และด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.38$)

2. พฤติกรรมภาวะผู้นำโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน และปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบดังนี้

2.1 บุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี เห็นว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานบริหารงานต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี

กับประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 20 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี กับประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 20 ปี เห็นว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

2.2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีพฤติกรรมภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน

3. พบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์บริหารงานและขนาดโรงเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ ด้านความสามารถจะเผชิญกับความสลับซับซ้อน และด้านการมองการณ์ไกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ ตามความคิดเห็นของบุคลากร พบว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมองการณ์ไกล ($\bar{X} = 3.53$) อยู่ในระดับปานกลาง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นในคนอื่น ($\bar{X} = 3.49$) ด้านการใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน ($\bar{X} = 3.47$) ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{X} = 3.44$) ด้านความกล้าและเปิดเผย ($\bar{X} = 3.43$) ด้านความสามารถเผชิญกับความสลับซับซ้อน ($\bar{X} = 3.39$) และด้านการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.38$)

ด้านการมองการณ์ไกล พบว่า

พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สมบูรณ์ อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าครู อาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนได้ร่วมกัน วางแผนปฏิบัติการในอนาคตโดยการวิเคราะห์ สภาพการณ์ ปัญหาอุปสรรค และข้อมูลต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน มีการกำหนดแนวทาง ป้องกันปัญหา รวมทั้งได้กำหนดวิสัยทัศน์ (กรม จัดตั้งและพนักงาน, 2548: 56) ทำให้โรงเรียนมี ภาพลักษณ์ชัดเจน

พฤติกรรมภาวะผู้นำโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ อยู่ในระดับปาน กลาง อาจเป็นเพราะครูอาจารย์ผู้สอนและ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ สังกัดแผนก ศึกษาแขวงพงสาลี ไม่มีโอกาสศึกษาดูงาน โรงเรียนต้นแบบทั้งภายในประเทศและต่าง ประเทศ อีกประการหนึ่งคือแขวงพงสาลียังไม่มี ผู้บริหารโรงเรียนใดที่เป็นโรงเรียนต้นแบบที่รับการ ประเมินภายในและภายนอก ผู้บริหาร โรงเรียนและครูอาจารย์ผู้สอนไม่ได้เรียนรู้ ผัก อบรมเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารอย่าง ต่อเนื่อง และอาจเป็นเพราะไม่ได้ทำการประเมิน พฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ผู้สอนจึงไม่มี มาตรฐานที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ดีพอ หรือ อาจเป็นเพราะในสภาพของการศึกษาที่ห่างไกล จากเมืองหลวง ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ความ สามารถ และทักษะมากในการนำพางานในหน้าที่ ให้ประสบผลสำเร็จและบุคลากรมีความพึงพอใจ (แผนกศึกษาประจำแขวงพงสาลี, 2547: 138) จึง ส่งผลให้ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ ผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมภาวะ ผู้นำปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีดังนี้

ด้านความเชื่อมั่นในคนอื่น อาจเป็น เพราะผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกด้านพฤติกรรม ของตนเกี่ยวกับความไว้วางใจครูอาจารย์ผู้สอน เป็นบางครั้ง เช่น ให้ครูอาจารย์ผู้สอนมีส่วนร่วม

ในการกำหนดนโยบายเป็นบางเรื่อง ผู้บริหาร โรงเรียนมอบหมายงานให้ครูอาจารย์ผู้สอน ปฏิบัติแต่มีอิสระไม่เต็มที่ในการแก้ปัญหา ตัวอย่าง เช่นส่วนมากนักเรียนมีคุณภาพต่ำ แต่ผลการ เรียนของนักเรียนได้เลื่อนชั้นทุกคน และนักเรียน ชั้นมัธยมปีที่ 3 อ่านหนังสือไม่ออก (กรมจัดตั้ง และพนักงาน, 2548: 44) เมื่อขอคำแนะนำ ผู้บริหารโรงเรียนจะให้ความช่วยเหลือซ้ำ การ ตรวจสอบคุณภาพจริงของนักเรียนจึงทำได้ซ้ำ

ด้านการใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน อาจ เป็นเพราะครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ไม่ค่อยได้ตอบแบบสอบถามและหัวหน้าเกรงว่าจะ มีการจับผิดผู้บริหารโรงเรียน อีกทั้งการฝึกอบรม ครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนมีน้อย จึง มีความเข้าใจเนื้อหาของการใช้คุณค่าเป็นแรง ผลักดันในการทำงานได้ไม่ดีพอ นอกจากนี้ แต่ละโรงเรียนยังไม่เคยจัดให้มีการแข่งขันผลงาน ทางการเรียนการสอนของครูอาจารย์ผู้สอน (กรมจัดตั้งและพนักงาน, 2548: 51)

ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาจเป็น เพราะทั้งครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน มีความรู้และทำการสอนบทเรียนแบบเดิม ไม่มี การเรียนรู้วิธีการใหม่ๆ ที่จะนำมาพัฒนาการเรียน การสอนและพัฒนาสภาพแวดล้อมความ เป็นอยู่ภายในโรงเรียน มีความคิดว่าการเรียนรู้ แบบนี้เพียงพอแล้ว นอกจากนี้ไม่มีผู้บริหาร โรงเรียนใดมีการพัฒนาอย่างกระตือรือร้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากอยู่ในตำแหน่งนาน (กรมจัดตั้งและพนักงาน, 2548: 53) จึงไม่มีคน รุ่นใหม่ที่มีความรู้สูงมาพัฒนา

ด้านความกล้าและเปิดเผย อาจเป็น เพราะผู้บริหารโรงเรียนได้ให้โอกาสแก่ครู อาจารย์ผู้สอนในการติชมและให้ข้อคิดในการ ปฏิบัติงาน ครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนไม่ได้ตัดสินใจในสิ่งที่เป็นความเสี่ยง ทำ เพียงเรื่องง่ายๆ ไม่ยุ่งยาก การเสนอความคิดเห็น

มีลักษณะที่ไม่กระทบตำแหน่งงานและหัวหน้าฝ่ายของตน อีกประการหนึ่งเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของครูอาจารย์ ผู้สอนและชุมชน และผู้บริหารโรงเรียนไม่มีงบประมาณของตนเองที่จะบริหาร (ศูนย์พัฒนาครูและกรมก่อสร้างและบำรุงครู, 2546: 41) จึงไม่จำเป็นต้องเปิดเผย

ด้านความสามารถเผชิญกับความสลับซับซ้อน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้รับอำนาจเต็มที่ในการบริหารงานต่างๆ ไม่ได้ปฏิบัติสิ่งที่ทำทนาย ปฏิบัติเพียงสิ่งที่ไม่มีความกระทบต่อใคร ปล่อยให้สภาพการณ์ต่างๆ เป็นไปเอง รอเพียงคำสั่งของผู้บังคับบัญชา (ศูนย์พัฒนาครูและกรมก่อสร้างและบำรุงครู, 2546: 55)

ด้านการเปลี่ยนแปลง อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางลบและทางบวก เช่น ระดับความรู้ด้านการบริหารการศึกษา ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการตัดสินใจ และด้านอื่นๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงคือการพัฒนา ไม่มี การเปลี่ยนแปลงก็ไม่ได้พัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของฐิติพงศ์ คล้ายไยทอง (2547: 68) ได้วิจัยพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานแตกต่างกัน พบว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี เห็นว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นเวลานาน จึงได้รับการพัฒนา เช่น การฝึกอบรมศึกษาดูงาน มากครั้ง ได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนหลายโอกาส มีความใกล้ชิด มีความเข้าใจผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งปฏิบัติงานในระยะเวลาสั้น ยังพัฒนาตนเองได้น้อย และมีโอกาสไม่มากในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย ทิพย์ประเสริฐสุข (2548: 129) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าผู้ช่วยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่ำกว่า 5 ปี กับผู้ช่วยผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี กับประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 20 ปี เห็นว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อย การพัฒนาตนเองยังมีน้อย ไม่ได้รับการอบรมด้านพฤติกรรมกรบริหารของผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรจึงไม่ทราบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมแบบใดจึงจะถูกต้อง และโอกาสที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนมีน้อย ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 20 ปี อยู่ในวัยที่มีอายุมากกว่า บุคลากรกลุ่มอื่น มีการลดการปฏิบัติงานลงพัฒนาตนเองลดลง และปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนลดน้อยลง จึงมีความเห็นว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนไม่

แตกต่างกับบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานต่ำกว่า 10 ปี

บุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงาน 10-20 ปี กับประสบการณ์บริหารงานมากกว่า 20 ปี เห็นว่าพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรทั้ง 2 กลุ่ม ล้วนปฏิบัติงานเป็นระยะเวลาอันนาน ได้พัฒนาตนเองมาครั้ง ได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและมีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน จึงมีความเห็นว่พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กเห็นว่ามีพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารน้อยกว่า จึงมีโอกาสพบปะพูดคุยกันง่ายและบ่อยกว่า โอกาสปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนมีมากและมีความสนิทสนมกันมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย ทิพย์ประเสริฐสุข (2548: 124) พบว่าผู้ช่วยผู้บริหารที่บริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ต่ำกว่าผู้ช่วยผู้บริหารที่บริหารงานในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่พฤติกรรมภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย อาจเป็นเพราะผู้บริหาร

โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ต่างก็บริหารงานตามหลักการบริหารที่ดีที่นำมาปฏิบัติโดยทั่วไป

บุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นว่พฤติกรรมภาวะผู้นำไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เป็นเพราะโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่อาจมีครูอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนจำนวนมาก ใกล้เคียงกัน ทำให้โอกาสที่จะพบปะพูดคุยกัน ความใกล้ชิดกัน การปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน เกิดขึ้นยาก

3. ผลการวิจัยความสัมพันธ์พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่มีประสบการณ์บริหารงานและปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างขนาดโรงเรียนและประสบการณ์บริหารงานเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ด้านความสามารถจะเผชิญกับความล้มเหลวซับซ้อน และด้านการมองการณ์ไกล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะขนาดของโรงเรียนซึ่งเป็นการบริหารงานพื้นฐาน เช่น จำนวนนักเรียน อัตราค่าจ้างครูอาจารย์ผู้สอน วัสดุ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้าง การฝึกอบรมต่างๆ เป็นต้น จะต้องได้รับการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในการบริหารงานบางเรื่องมีปัญหาอุปสรรคมาก ผู้บริหารโรงเรียนต้องอาศัยประสบการณ์บริหารงาน เช่น ปฏิภาณไหวพริบ การปรับตัวทันกับสภาพการณ์ ความอดทน ใจเย็นในการแก้ไขปัญหา สามารถเผชิญปัญหาด้วยจิตใจที่มั่นคง และควบคุมอารมณ์ได้นอกจากนั้นยังต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล รอบรู้ทันเหตุการณ์ วิเคราะห์สภาพการณ์ต่างๆ ได้ ใช้ประโยชน์จากข้อมูลในอดีตและปัจจุบันเพื่อบางแผนปฏิบัติการในอนาคต และมีแนวทาง

ป้องกันปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย จีตะสูต (2548: 104) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บังคับบัญชากับความพึงพอใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา: เฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บังคับบัญชากับความพึงพอใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ปัจจัยกระตุ้นหรือปัจจัยจูงใจ 5 ด้าน ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับความยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในตำแหน่งของงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้นำ 2 แบบ ได้แก่ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งด้านสัมพันธภาพ และพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งด้านกิจสัมพันธ์ ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้
 - 1.1 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ สังกัดแผนกศึกษาแขวงพงสาลี หรือแผนกศึกษาแขวงอื่นๆ สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปพิจารณา

จัดฝึกอบรมสัมมนาทางวิชาการให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนมีคุณภาพยิ่งขึ้น และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อระบบการบริหารการศึกษาต่อไป

1.2 โรงเรียนมัธยมสมบูรณ สังกัดแผนกศึกษาแขวงพงสาลี ควรพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้บริหารต้นแบบ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ ในประชากรกลุ่มอื่นๆ เช่น หัวหน้าหมวดการศึกษา หัวหน้าฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ทราบว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำ

2.2 ควรทำการวิจัยพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ ในเขตการศึกษาทุกเมืองหรือในสังกัดแผนกศึกษาทุกแขวง

2.3 ควรวิจัยตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ เช่น วุฒิการศึกษา เพศ สถานภาพ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมจัดตั้งและพนักงาน. (2548). *คู่มือสำหรับผู้บริหารการศึกษา*. เวียงจันทน์: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.
- จิตติพงษ์ คล้ายไยทอง. (2547). *พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- แผนกศึกษาประจำแขวงพงสาลี. (2547). *บทสรุปการปฏิบัติแผนการภาคเรียนที่ 1 และทิศทางแผนการภาคเรียนที่ 2 สกเรียน 2002-2003*. พงสาลี: แขนงสถิติ-แผนการ.
- วินัย จีตะสูต. (2548). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บังคับบัญชากับความพึงพอใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา: เฉพาะกรณีโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, ปทุมธานี.

- ศูนย์พัฒนาครูและกรมก่อสร้างและบำรุงครู. (2546). รายงานการประเมินผลการปฏิบัติโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (ระยะที่ 2) 2541-2546. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สมชาย ทิพย์ประเสริฐสุข. (2548). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพฯ.
- Reddin, W. J. (1970). *Managerial effective*. New York: Mcgraw-hill.

การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องกรด-เบส และเจตคติต่อการเรียนเคมี
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้
7 ขั้น การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบปกติ

Comparisons of Analytical Thinking Abilities, Science Learning
Achievement on Acid-base, and Attitudes toward Chemistry Learning of
Matthayomsueksa 5 Students Learned by the 7-E Learning Cycle, KWL
Learning Method, and the Conventional Approach

รุ่งระวี ศิริบุญนาม,¹ สมบัติ ท้ายเรือคำ,² อติศักดิ์ สิงห์สีโว³

Rungrawee Siribunnam,¹ Sombat Tayraukham,² Adisak Singseewo³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องกรด-เบส และเจตคติต่อการเรียนเคมี ของ
นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบปกติ
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียน
พยุหะภูมิวิทยาคาร อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 154 คน จาก 3 ห้องเรียน ได้
มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) แล้วทำการจับสลากเพื่อจัดห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลอง
จำนวน 2 ห้องเรียน ที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และเรียนรู้แบบ KWL และกลุ่มควบคุม
จำนวน 1 ห้องเรียน ที่เรียนรู้แบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนจัดการเรียนรู้แบบ
วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น แผนจัดการเรียนรู้แบบ KWL และแผนจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) แบบทดสอบ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบวัดเจตคติต่อ
การเรียนเคมี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test (one-way
MANOVA), Hotelling's T^2 และ univariate t-test

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Research, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Lecturer, Faculty of Environment and Resource Studies, Mahasarakham University

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น เรียนรู้แบบ KWL และเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบ KWL และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบปกติ นอกจากนี้ นักเรียนที่เรียนรู้แบบ KWL มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น, การเรียนรู้แบบ KWL, การคิดวิเคราะห์, เจตคติต่อการเรียน

Abstract

The purposes of this research were to compare the ability in analytical thinking, science learning achievement on acid-base, and attitudes toward chemistry learning of Matthayomsueksa 5 students who learned using the 7-E learning cycle, KWL learning method, and the conventional approach. The sample consisted of 154 Matthayomsueksa 5 students attending in the first semester of the academic year 2008, Phayakkhaphum Witthayakhan School, Phayakkhaphumphisai district, Maha Sarakham province, selected through the cluster random sampling technique. They were divided into two experimental groups who learned using the 7-E learning cycle, KWL learning method, and one control group who learned using the conventional approach. The research instruments were: 1) plans for organization of 7-E learning cycle, plans for organization of KWL learning method, and plans for organization of the conventional approach; 2) an analytical thinking test; 3) an achievement test; and 4) a scale on attitudes toward chemistry learning. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation, F-test (one-way MANOVA), Hotelling's T^2 , and univariate t-test.

The results of the study revealed that the students who learned using the 7-E learning cycle, KWL learning method, and the conventional approach differently showed analytical thinking, science learning achievement on acid-base, and attitudes toward chemistry learning at the .05 level of significance. The students who learned using the 7-E learning cycle showed more science learning achievement on acid-base than the students who learned using the KWL learning method and demonstrated more analytical thinking, greater science learning achievement on acid-base, and more positive attitudes toward studying chemistry than the students who learned using the conventional approach. In addition, the students who learned using KWL showed more analytical thinking than the students who learned using the conventional approach at the .05 level of significance.

Keywords: 7-E learning cycle, KWL learning method, analytical thinking, attitudes toward learning

บทนำ

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้นักเรียนรู้จักคิดเพื่อการปรับตัวให้ทันกับเหตุการณ์ โดยอาศัยการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเรียนรู้วิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาการคิด ได้แก่ การเรียนรู้แบบสืบเสาะ (inquiry method) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องไปเรื่อยๆ จึงเรียกว่าวัฏจักรการเรียนรู้ (learning cycle) การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้พัฒนามาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget) ซึ่งเน้นให้นักเรียนค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง สะท้อนให้เห็นความสามารถในการคิดของนักเรียน ในระยะแรกวัฏจักรการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 5 ขั้น (Bybee, 1991: 1-2) ต่อมา Eisenkraft (2003: 57-59) ได้ขยายเป็น 7 ขั้น โดยเพิ่มขั้นตรวจสอบความรู้เดิม และขั้นการนำความรู้ไปใช้ ดังนี้ 1) ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม (elicitation phase) เป็นขั้นที่ครูตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความรู้เดิมออกมาเพื่อวางแผนการสอนได้ถูกต้อง 2) ขั้นสร้างความสนใจ (engagement phase) เป็นการนำสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจซึ่งอาจเกิดขึ้นเองตามความสงสัย หรืออาจเริ่มจากความสนใจของตัวนักเรียน 3) ขั้นสำรวจและค้นหา (exploration phase) เป็นขั้นที่มีการกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบ ตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ ลงมือปฏิบัติเก็บรวบรวมข้อมูล 4) ขั้นอธิบาย (explanation phase) เป็นขั้นที่นำข้อมูลมาวิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่างๆ 5) ขั้นขยายความคิด (expansion phase/elaboration phase) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวความคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่นๆ 6) ขั้นประเมินผล (evaluation phase) เป็นการ

ประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่างๆ ว่านักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง อย่างไร และมากน้อยเพียงใด 7) ขั้นนำความรู้ไปใช้ (extension phase) เป็นขั้นที่ครูมีการจัดเตรียมให้นักเรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียน มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การเรียนรู้แบบ KWL เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านเชิงวิเคราะห์ ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิด โดยส่งเสริมให้รู้ว่าจะทำอะไร มีวิธีคิดอย่างไร ผู้เรียนจะได้รับ การฝึกกระบวนการทำความเข้าใจตนเอง มีการวางแผน ตั้งจุดมุ่งหมาย ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง และมีการจัดระบบข้อมูลเพื่อการดึงไปใช้ภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้แบบ KWL มี 4 ขั้นตอน (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545: 88-90) ได้แก่ 1) ขั้น K (what you know) เป็นขั้นการเตรียมความรู้พื้นฐาน โดยให้นักเรียนช่วยกันระดมสมองในสิ่งที่นักเรียนรู้แล้วบันทึกความคิดเห็นในรูปของแผนที่ความคิด (mind map) หรือแผนผังใยแมงมุม (web diagram) ซึ่งประกอบด้วยความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อย 2) ขั้น W (what you want to know) เป็นขั้นการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ โดยผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นนักเรียน เช่น นักเรียนต้องการรู้อะไรเพิ่มเติมอีกบ้าง นักเรียนมีวิธีแนะนำเพื่อนๆ หรือผู้เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง 3) ขั้น L (what you have learned) เป็นขั้นให้นักเรียนเขียนคำตอบ รวมทั้งเขียนข้อมูลอื่นๆ ที่ได้ศึกษาเพิ่มเติม 4) ขั้นการเขียนสรุปและนำเสนอ เป็นขั้นให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนผังความคิดเดิมที่นักเรียนเขียนไว้ในขั้น K ซึ่งอาจจะมีการตัดทอน เพิ่มเติม หรือจัดระบบข้อมูลใหม่ เพื่อให้ผังความคิดมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วิธีการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และการเรียนรู้แบบ KWL สามารถพัฒนา

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการเรียนรู้ 2 วิธีดังกล่าว และการเรียนรู้แบบปกติ เพื่อเป็นข้อสนับสนุนในการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี ของนักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมีแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนพยุหะภูมิวิทยาคาร อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 362 คน จาก 7 ห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 154 คน จาก 3 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) แล้วทำการจับสลากห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 2 ห้องเรียน ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น ชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 5/5 เรียนรู้แบบ KWL และกลุ่มควบคุมจำนวน 1 ห้องเรียน ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/7 เรียนรู้แบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น แบบ KWL และแบบปกติ แบบละ 12 แผน

2. แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็นแบบอิงกลุ่ม ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ .38 ถึง .95 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .34 ถึง .76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .77

3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบอิงเกณฑ์ ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ถึง .82 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .93

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนเคมี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .517 ถึง .799 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94

การดำเนินการทดลอง

1. ดำเนินการสอนกลุ่มทดลองที่ 1 ตามแผนจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น กลุ่มทดลองที่ 2 ตามแผนจัดการเรียนรู้แบบ KWL และกลุ่มควบคุม ตามแผนจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองทั้งหมด ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มละ 6 สัปดาห์ๆ ละ 3 ชั่วโมง รวม 18 ชั่วโมง

2. ทดสอบหลังเรียนทั้งสามกลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และวัดเจตคติต่อการเรียนเคมีโดยใช้แบบวัดเจตคติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน ของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี

2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

3. เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (one-way MANOVA)

4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี ของวิธีการเรียนรู้ 3 วิธี เป็นรายคู่โดยใช้ Hotelling's T^2 และ univariate t-test

ผลการวิจัย

นักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น เรียนรู้แบบ KWL และเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบ KWL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนรู้แบบ KWL มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

นักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบปกติ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อการเรียนเคมี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อภิปรายได้ดังนี้

1. นักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบ KWL และนักเรียนที่เรียนรู้แบบปกติ อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีขั้นตอนการตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนใช้กรอบความรู้เดิมในการจัดระเบียบสิ่งเร้าใหม่ นำไปสู่การถ่ายโอนความรู้ที่มีอยู่แล้ว และช่วยป้องกันไม่ให้เกิดแนวคิดที่ผิดพลาด (Eisenkraft, 2003: 57) ทำให้โอกาสที่จะเกิดกรอบความรู้ใหม่ของนักเรียนถูกต้องมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวรสส์ พลโคตร (2550: 92) ได้เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น และรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น ที่กำหนดและหมุนเวียนหน้าที่ของสมาชิก พบว่านักเรียนที่เรียนรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของลัดดาวรรณ อิมอ้วน (2550: 74) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารและการเปลี่ยนแปลง การคิดวิเคราะห์ และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น กับกลุ่มที่เรียนแบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนโดยวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น เป็นการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยเฉพาะในขั้นการสำรวจ ขั้นสร้าง และขยายแนวความคิด ทำให้นักเรียนคิดและเชื่อมโยงความรู้เองจนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (สมบัติ กาญจนารักษ์วงศ์, 2549: 4) เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมในชั้นต่างๆ จึงเป็นการส่งเสริมให้พัฒนากระบวนการคิด ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของลัดดาวรรณ อิมอ้วน (2550: 75) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่เรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีเจตคติต่อการเรียนเคมีสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น เป็นวิธีการเรียนรู้ใหม่ ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน ต้องแสวงหาความรู้และลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง การที่นักเรียนใช้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้กำหนดดำเนินงานด้วยตนเอง และประเมินผลตนเองทั้งในทางบวกและทางลบ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่

นักเรียนแสดงออกถึงการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของลัดดาวรรณ อิมอ้วน (2550: 76) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนที่เรียนรู้แบบ KWL มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบปกติ อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบ KWL เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนฝึกทักษะการคิด รู้ตัวว่าคิดอะไร มีวิธีคิดอย่างไร สามารถตรวจสอบความคิดของตนเองได้ และสามารถปรับเปลี่ยนกลวิธีการคิดของตนเองได้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2545: 88) จึงทำให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์มากกว่าการเรียนรู้แบบปกติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอารยา ไมโค (2549: 112) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเศษส่วนและทศนิยม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ TAI การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบ สสวท. พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ KWL มีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่านักเรียนที่เรียนรู้แบบ สสวท. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอัล-ชาย (Al-Shaye, 2003: 2777-A) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิภาพของกลยุทธ์การสอนเพื่อตระหนักในการคิด ที่มีต่อการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนเกรด 11 ในโรงเรียนมัธยมปลาย Kuwaiti ในรายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ่านเพื่อตระหนักในการคิด 2 รูปแบบ คือ K-W-L plus และ SQ3R และเปรียบเทียบกับการสอนตามปกติ โดยใช้แบบทดสอบการอ่านและกลยุทธ์เพื่อความเข้าใจ (RCCS) ที่สร้างโดยนักวิจัย พบว่ากลยุทธ์การสอนเพื่อตระหนักในการคิด ส่งผลต่อการอ่านเพื่อ

ความเข้าใจ ดีกว่าการเรียนรู้ตามปกติ และพบว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนเพื่อตระหนักในการคิดทำคะแนนได้ดีกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีลำดับขั้นของการเรียนรู้ต่อเนื่องหลายขั้นตอน ดังนั้นครูผู้สอนที่จะนำการเรียนรู้แบบนี้ไปใช้ ควรวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการเตรียมสื่อ อุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ ใบงาน ใบความรู้ ให้เพียงพอและเหมาะสม

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบ KWL เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้เดิมเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ใหม่โดยการค้นหาคำ

ตอบด้วยตัวเอง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามวิธีนี้ ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่การหาคำตอบและเรียนรู้ในสิ่งใหม่ รวมทั้งส่งเสริมความคิดนอกกรอบของนักเรียนที่นำทำได้จริง และต้องเตรียมสื่อ อุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้ ที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น ที่บูรณาการกับการเรียนรู้แบบ KWL โดยเฉพาะขั้นตรวจสอบความรู้เดิม เพื่อให้การวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยตัวแปรอื่นๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบปกติ เช่น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- ลัดดาวรรณ อิมอ้วน. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารและการเปลี่ยนแปลง การคิดวิเคราะห์ และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น กับกลุ่มที่เรียนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สมบัติ กาญจนารักษ์วงศ์. (2549). เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 5E ที่เน้นพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง: กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- เสาวรส พลโคตร. (2550). การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น และรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น ที่กำหนดและหมุนเวียนหน้าที่ของสมาชิก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

อารยา ไมโคก. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเศษส่วนและทศนิยม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยวิธีการเรียนรู้แบบ TAI การเรียนรู้แบบ KWL และการเรียนรู้แบบ สสวท. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

Al-Shaye, S. S. (2003). The effectiveness of metacognitive strategies on reading comprehension and comprehension strategies of eleventh grade students in Kuwaiti high school. *Dissertation Abstracts International*, 63(8), 2777-A.

Bybee, R. W. (1991). Integrating the history and nature of science and technology in science and social studies curriculum. *Science Education*, 75(1), 143-155.

Eisenkraft, A. (2003). Expanding the 5E model. *Science Education*, 5(6), 57-59.

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และ เจตคติต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอน ด้วยวิธีสตอรีไลน์และการสอนแบบปกติ

A Comparison of Learning Achievement in the Science, Learning Strand Entitled Ecosystem, Science Analytical Thinking Ability and Attitudes toward Science Learning and Teaching of Matthayomsueksa 3 Students Who Received the Storyline Teaching Approach and the Conventional Teaching Approach

สันต์ เพ็ชรดวงษ์,¹ บุญชม ศรีสะอาด,² ชวลิต ชูกำแพง³

Sunte Phearodwongse,¹ Boonchom Srisa-ard,² Chowwalit Chookhampaeng³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศ ของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์และการสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 80 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) เป็นกลุ่มทดลอง 40 คน ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ และกลุ่มควบคุม 40 คน ได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือในการวิจัย คือ แผนการสอนวิธีสตอรีไลน์และแผนการสอนแบบปกติ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Hotelling's T²

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน สูงกว่านักเรียน

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Research, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

ที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์, ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์, เจตคติต่อการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

Abstract

This study aimed to compare learning achievement, science analytical thinking ability, and attitudes toward learning and teaching in the science learning strand entitled ecosystem of students who received the storyline teaching approach and the conventional teaching approach. The sample consisted of 80 Matthayomsueksa 3 students attending Na Chueak Phitthayasan School, Amphoe Na Chueak, Maha Sarakham province in the first semester of the academic year 2007, from 2 classrooms, obtained using the cluster sampling technique. They were assigned into an experimental group of 40 students who received the storyline teaching approach, and a control group of 40 students who received the conventional teaching approach. The instruments used in this study were plans for the storyline teaching approach and plans for the conventional teaching approach, an achievement test, a science analytical thinking ability test, and a scale on the attitude toward learning and teaching. The collected data were analyzed by the use of Hotelling's T^2 .

The result of the study revealed that the students who received the storyline teaching approach showed higher learning achievement, science analytical thinking ability, and attitudes toward learning and teaching than those who received the conventional teaching approach at the .01 level of statistical significance.

Keywords: storyline teaching approach, science analytical thinking ability, attitudes toward science learning and teaching

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคนทั้งในการดำรงชีวิตประจำวันและในงานอาชีพต่างๆ เครื่องมือเครื่องใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงานล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ ความรู้วิทยาศาสตร์ช่วยให้เกิดองค์ความรู้และความเข้าใจในปรากฏการณ์

ธรรมชาติ มีผลทำให้เกิดการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างมาก ในทางกลับกันเทคโนโลยีก็มีส่วนสำคัญที่จะให้มีการศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 1)

ผลการทดสอบระดับชาติ (national test) ในปีการศึกษา 2549 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.77 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระหว่างระดับประเทศและระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มหาสารคาม เขต 2 พบว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ระดับประเทศได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.34 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.77 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2549: 6-8) เห็นได้ว่าผลการเรียนวิทยาศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ซึ่งปัญหาส่วนหนึ่งมาจากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง แต่เน้นให้นักเรียนรับหรือจำความรู้ที่ครูให้ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ และครูไม่ได้เสนอผลย้อนกลับให้นักเรียนทราบผลการปฏิบัติงานของตนเอง ทำให้นักเรียนขาดแรงเสริมในการเรียน ไม่เห็นความสำคัญของปัญหาสำหรับเนื้อหาระบบนิเวศ นักเรียนขาดจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์, 2549: 11-15)

การสอนแบบสตอรีไลน์เป็นวิธีหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาให้สูงขึ้น เพราะเป็นการสอนที่มีองค์ประกอบสำคัญตามที่สมิทและวอลเลอ์กา (Smith & Vallerger, 1997: 2) ได้สรุปว่าการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์เป็นนวัตกรรมวิธีการสอนโดยมีส่วนสำคัญของเรื่องประกอบด้วยฉาก ตัวละคร การดำเนินเรื่อง และเหตุการณ์ที่ต้องแก้ไข ซึ่งเป็นการอธิบายถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่พบเห็นในห้องเรียนโดยมีส่วนสัมพันธ์กับหลักสูตร และมีตัวคำถามหลักเป็นตัวนำไปสู่การเกิดกิจกรรมที่หลากหลายส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงขึ้น (จิรภัทร์ บัวสุวรรณ, 2543: 88) และนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น (สมนึก ปฏิพานนท์, 2542: 72)

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์และการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการวิจัย

นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 9 ห้องเรียน นักเรียน 357 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 80 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) แล้วจับสลากได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/9 จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มทดลอง ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 จำนวน 40 คน เป็นกลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนวิธีสตอรีไลน์ และแผนการสอนแบบปกติ แผนละ 7 แผนย่อย
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน เป็นแบบเลือกตอบ ชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .22 ถึง .76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96

3. แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบเลือกตอบ ชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .21 ถึง .92 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94

4. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .32 ถึง .97 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .92

การดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอนเอง โดยกลุ่มทดลองใช้แผนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ และกลุ่มควบคุมใช้แผนการสอนแบบปกติ ระยะเวลาในการสอนกลุ่มละ 18 ชั่วโมง

2. ทำการทดสอบหลังเรียน (posttest) ทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Hotelling's T^2

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนเต็มของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนเต็ม ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

ตัวแปร	กลุ่มทดลอง			กลุ่มควบคุม		
	\bar{X}	ร้อยละของคะแนนเต็ม	S.D.	\bar{X}	ร้อยละของคะแนนเต็ม	S.D.
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	44.35	73.92	5.82	36.53	60.88	8.04
- ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์	28.68	71.70	3.76	25.60	64.00	4.25
- เจตคติต่อการเรียนการสอน	138.70	92.47	5.17	108.08	72.05	7.88

จากตาราง 1 พบว่าค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอนของกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ เท่ากับ 44.35, 28.68 และ 138.70 คิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็มเท่ากับ 73.92 71.70 และ 92.47 ตามลำดับ และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ เท่ากับ 36.53, 25.60 และ 108.08

คิดเป็นร้อยละของคะแนนเต็มเท่ากับ 60.88 64.00 และ 72.05 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ดังตาราง 2

ตาราง 2 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

ตัวแปร	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์	เจตคติต่อการเรียนการสอน
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	1.000	.745**	.782**
- ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์		1.000	.584**
- เจตคติต่อการเรียนการสอน			1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ Hotelling's T^2

3. ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ Hotelling's T^2 ดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์โดยใช้ Hotelling's T²

effect		value	F	hypothesis df	error df	P
วิธีสอน	Hotelling's T ²	42.436	1075.37	3.00	76.00	.00**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอนของกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ และกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติดังตาราง 1

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลดังต่อไปนี้

การสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์เป็นวิธีการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ของตนเองที่สอดคล้องกับประสบการณ์และทักษะเดิมของนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญหรือจุดเริ่มต้นในการสร้างองค์ความรู้และทักษะใหม่ของนักเรียน สร้างความตื่นตัวให้กับนักเรียนตลอดเวลา โดยการใช้วิธีตั้งคำถามของ

ครูผู้สอน และนักเรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองโดยเน้นเรื่องการแก้ปัญหาและการตัดสินใจซึ่งจะช่วยพัฒนาด้านสติปัญญา ทักษะการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอนที่ดี เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้สามัญสำนึกในการสำรวจสิ่งแวดล้อมของตนเอง ซึ่งจะเป็นการแสดงออกทางความคิดในเรื่องเกี่ยวกับการค้นพบของนักเรียนแต่ละคน เป็นการสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของ นักเรียนจะมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของในการสร้างเรื่องราวทั้งในเรื่องของสถานที่ ผู้คน ที่อยู่อาศัย การดำเนินชีวิต ตลอดจนเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นเรื่องราวที่นักเรียนร่วมกันคิดและศึกษาค้นคว้า จากวิถีชีวิตจริง รวมทั้งจินตนาการทั้งสิ้น เป็นโครงสร้างที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน ครูและนักเรียนจะเป็นผู้ที่ทำให้การเรียนรู้ค่อยๆ พัฒนาไปอย่างมั่นคง นักเรียนจะรู้ตนเอง 'ไม่ถูกทอดทิ้ง' มีโอกาสเท่าเทียมกันในการแสดงความสามารถที่แต่ละคนถนัดและสนใจใฝ่รู้ เพราะเป็นเรื่องที่ทุกคนได้รับบทบาทและการกล่าวถึงอย่างสม่ำเสมอ ครูสามารถจัดกิจกรรมที่เหมาะสมให้กับนักเรียนโดยใช้พื้นฐานของเรื่องและลำดับขั้นตอนต่างๆ ที่นักเรียนได้ศึกษาจากวิถีชีวิตจริง (อรรถชัย มูลคำ และคณะ, 2544: 33) ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และการที่นักเรียนได้ฝึกค้นคว้าหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง รู้จักค้นหาเหตุผลและสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีการนำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ ช่วยให้ให้นักเรียนเกิดเจตคติทางวิทยาศาสตร์

(สาโรช บัวศรี และคณะ, 2544: 16) สอดคล้องกับผลการวิจัยของธำริณี วิทยานิเวศน์ (2542: 69) ได้วิจัยผลการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสตอรีไลน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมนึก ปฏิปทานนท์ (2542: 72) ได้วิจัยผลของการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสตอรีไลน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรภัทร์ บัวสุวรรณ (2543: 88) ได้วิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการใช้ชุดการเรียนสตอรีไลน์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงการ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนโดยการใช้ชุดการเรียนสตอรีไลน์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำการสอนด้วย

วิธีสตอรีไลน์ไปใช้

1.1 ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจหลักการ แนวคิด และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ก่อนนำไปใช้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีคุณภาพ

1.2 ครูควรนำการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่องระบบนิเวศ เพราะสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อการเรียนการสอนให้สูงขึ้นได้จริง

1.3 ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม โดยผู้เรียนวางแผนร่วมกัน มีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง ได้ปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองและกลุ่ม สรุปเป็นองค์ความรู้นำเสนอเผยแพร่ผลงานอย่างเป็นระบบ โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นเพียงผู้กำกับและให้คำปรึกษา

1.4 ควรใช้สถานที่จริงเป็นฉาก เพื่อให้ผู้เรียนได้สัมผัสธรรมชาติ ยืดหยุ่นเวลาที่ใช้ดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสม เนื่องจากเนื้อหา มีมาก ให้โอกาสผู้เรียนที่ไม่เก่งได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เน้นการสร้างความประทับใจ ทำท่าย อยากรู้ อยากรู้อื่น อยากรู้อีก

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยทดลองการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ที่มีผลต่อตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิพากษ์ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2.2 ควรวิจัยทดลองการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องระบบนิเวศ ในช่วงชั้นอื่นๆ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะการพัฒนาารูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิรัชส์ บัวสุวรรณ. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการใช้ชุดการเรียนสตอรี่ไลน์ กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบโครงการ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ถาริณี วิทยานินวรรตน์. (2542). ผลการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์. (2549). แบบบันทึกผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2549 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. มหาสารคาม: โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์.
- สมนึก ปฏิปทานนท์. (2542). ผลของการเรียนการสอนด้วยวิธีสตอรี่ไลน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สาโรช บัวศรี และคณะ. (2544). รวบรวมบทความและงานเขียนเรื่องการศึกษา ปรัชญาการศึกษา ประชาธิปไตยและจริยธรรม (รวบรวมโดยสุนทร โคตรบรรเทา). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2549). ผลการทดสอบระดับชาติ (National test) ปีการศึกษา 2549. มหาสารคาม: หยกศึกษากันท์และการพิมพ์.
- อรัทัย มูลคำ และคณะ. (2544). *Child centre: Storylie method การบูรณาการหลักสูตรและการเรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- Smith, E., & Vallerger, C. (1997). *The Scottish storyline method*. Retrieved February, 1997, from <http://www.highmars.org/niac/education/pelebase/marsssm1.html>

การเปรียบเทียบการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

A Comparative Study of Oral Reading Fluency and Attitude towards English of Matthayomsueksa 2 Students Using Tape-assisted Reading Aloud Practice and Peer-assisted Reading Aloud Practice

โสสม รักเกียรติวินัย,¹ ฐูปทอง กว่างสวัสดิ์,² รังสรรค์ โฉมยา³

Som Rakkietwinai,¹ Thoophong Kwangsawad,² Rungson Chomeya³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาด้านการอ่านออกเสียงคล่องระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 1 จังหวัดอุดรธานี จำนวน 62 คน จาก 2 ห้องเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เป็นกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน 2) แบบประเมินการอ่านออกเสียงคล่อง 3) แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (independent samples) และ t-test (dependent samples) ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน และนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการอ่านออกเสียงคล่องหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: การอ่านออกเสียงคล่อง, การอ่านด้วยการใช้เทปช่วย, การอ่านแบบเพื่อนช่วยเพื่อน

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Lecturer, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

This study aimed to compare students' oral reading fluency and attitude towards English between those using tape-assisted reading aloud practice and those using peer-assisted reading aloud practice, and to compare students' improvement in oral reading fluency between before and after using 2 reading aloud practices. The samples of the study were 62 Matthayomsueksa 2 students of 2 classes studying at Matthayom SiriwanaWaree 1 School, Udon Thani, selected by simple random sampling technique divided into two experimental groups. The instruments for this study were: 1) the plans for tape-assisted reading aloud practice and peer-assisted reading aloud practice, 2) an oral reading fluency evaluation form, and 3) a scale on attitude towards English. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, t-test (independent sample), and t-test (dependent sample). The results of the study revealed that there were no significant differences in oral reading fluency and attitude towards English of students who using tape-assisted reading aloud practice and those using peer-assisted reading aloud practice, and both groups of the students showed gains in oral reading fluency from before learning at the 0.5 level of significance.

Keywords: oral reading fluency, tape-assisted reading aloud practice, peer-assisted reading aloud practice

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกใช้ในการสื่อสาร และมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยทั้งในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาข้อมูล การประกอบอาชีพ ตลอดจนทำให้เข้าใจความแตกต่างทางด้านการเมืองและวัฒนธรรม การเรียนวิชาภาษาอังกฤษจะช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมั่นใจ มีเจตคติที่ดีต่อภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ (กรมวิชาการ, 2545: 1-5) การอ่านภาษาอังกฤษจะให้ประโยชน์ทั้งต่อการศึกษาและการดำรงชีวิต เพราะความรู้ ข่าวสาร และข้อมูลที่สำคัญจำนวนมากมีอยู่ในหนังสือและเอกสารต่างๆ ที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ (วัฒนา บาลโพธิ์, 2544: 1) นอกจากนี้การอ่านภาษาอังกฤษยังช่วยเพิ่มพูนความรู้ความ

สามารถของผู้อ่าน การอ่านมากทำให้ผู้นั้นเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ ที่สำคัญคือทำให้คนมีความคิดกว้างไกลและมีวิสัยทัศน์ (เมธีรัตน์ สุขโชติรัตน์, 2548: 19) การอ่านเป็นทักษะที่ซับซ้อนและต้องอาศัยการฝึกฝนเป็นอย่างดี จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนจากการเรียนในห้องเรียนจากครูผู้สอนจนชำนาญก่อน แล้วจึงไปฝึกเพิ่มเติมนอกห้องเรียน (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540: 149-163) การอ่านคล่อง (reading fluency) หมายถึง ความสามารถในการอ่านได้เร็วและถูกต้อง ผู้อ่านที่อ่านได้คล่องจะสามารถนึกศัพท์ได้ทันท่วงที สามารถอ่านออกเสียงได้อย่างคล่องแคล่วไม่ตะกุกตะกัก ไม่มัวพะวงกับการสะกดทีละคำ ผู้ที่อ่านคล่องจะจับความหมายไปที่ละกลุ่มคำ จะไม่อ่านทีละคำ การอ่านคล่องจะเป็นสะพานที่เชื่อมกันระหว่างการรู้คำศัพท์ในขณะที่อ่านทันที จะนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน (Erika, 2007: website) การอ่านด้วยการใช้เทปช่วย มีขั้นตอน

ดังนี้ คือ 1) อ่านบทอ่านรอบแรก ผู้เรียนจะติดตามบทอ่านด้วยการฟังจากเทป และใช้นิ้วชี้ที่คำไปด้วยขณะที่ได้ยินเสียงผู้อ่านในเทป 2) ผู้เรียนเลือกข้อความจากสิ่งที่ได้ฟังเพื่อฝึกอ่าน โดยการอ่านไปด้วยและฟังไปด้วยจนกระทั่งผู้เรียนอ่านได้คล่อง และสามารถอ่านข้อความนั้นๆ ด้วยตนเองได้ 3) ผู้เรียนอ่านข้อความดังกล่าวให้ครูผู้สอนฟัง สำหรับการอ่านแบบเพื่อนช่วยเพื่อนมีขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ผู้สอนจะอ่านบทความให้ฟังก่อนในเทปพร้อมๆ กับชี้ไปด้วยทีละคำ ผู้เรียนเพียงดูตามเท่านั้น 2) ผู้เรียนแต่ละคู่จะผลัดกันอ่านตามแบบที่ได้ยิน ผู้ที่อ่านได้ดีกว่าจะอ่านก่อนโดยพยายามทำแบบอย่างให้เหมือนกับผู้สอนอ่าน จากนั้นอีกคนหนึ่งจะอ่านตาม ในขณะที่ผู้ที่อ่านได้ดีกว่าจะคอยช่วยเหลือแนะนำและแก้ไข 3) ผู้ที่อ่านไม่ค่อยได้ จะอ่านซ้ำแล้วซ้ำอีกจนกระทั่งสามารถอ่านได้ด้วยตนเอง แล้วจึงไปอ่านให้ครูผู้สอนฟัง (Juneau School District, 2007: website) การเรียนการสอนภาษาอังกฤษพบว่านักเรียนอ่านออกเสียงได้ไม่คล่องแคล่ว อ่านช้า และไม่เข้าใจเนื้อหาที่อ่าน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการอ่านด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และเจตคติของนักเรียนต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาด้านการอ่านออกเสียงคล่อง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกัน
2. ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนมีการพัฒนาด้านการอ่านออกเสียงคล่อง แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 1 จังหวัดอุดรธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 122 คน จาก 4 ห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนจัดกลุ่มนักเรียนแบบคละความสามารถ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน จำนวน 62 คน จาก 2 ห้องเรียน มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/4 จำนวน 32 คน เป็นกลุ่มทดลองที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทปช่วย และแผนการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน รูปแบบละ 8 แผน
2. แบบประเมินการอ่านออกเสียงคล่อง โดยใช้แบบประเมินของ G.S. Pinell และคณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ
3. แบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pretest)

ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบประเมินการอ่านออกเสียงคล่อง

2. ดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองที่ 1 สอนด้วยการใช้เทปช่วย และกลุ่มทดลองที่ 2 สอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 16 ชั่วโมง

3. เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดแล้วทำการทดสอบหลังเรียน (posttest) ทั้ง 2 กลุ่มโดยใช้แบบประเมินการอ่านออกเสียงคล่องซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน และทำแบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน โดยใช้ t-test (independent samples)

2. เปรียบเทียบการพัฒนาด้านการอ่านออกเสียงคล่อง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test (dependent samples)

ผลการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ไม่แตกต่างกัน

2. นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีการอ่านออกเสียงคล่องหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

1. การเปรียบเทียบการอ่านออกเสียงคล่องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลการ

วิจัยไม่พบว่ามีแตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่พบไปตามสมมติฐานข้อ 1 เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 แบบ มีขั้นตอนการสอนการอ่านภาษาอังกฤษที่เหมือนกัน 3 ขั้นตอน คือ กิจกรรมก่อนอ่าน (pre-reading activities) กิจกรรมระหว่างอ่าน (while-reading activities) และกิจกรรมหลังอ่าน (post-reading activities) การฝึกอ่านจะอยู่ในกิจกรรมระหว่างอ่าน ใช้เวลาฝึกเท่ากัน คือ 30 นาที และมีการใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน นอกจากนี้เทปยังเป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้น และสร้างความสนใจของนักเรียนได้ดีขณะทำกิจกรรมระหว่างอ่าน สามารถช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาและความสามารถในการรับรู้แตกต่างกัน อีกทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้ใช้เวลาในการอ่านตามความสามารถของตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น และเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินในการอ่าน (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540: 178-179) นอกจากนั้นแล้วการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนทำให้นักเรียนแต่ละคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนเหมือนกัน จึงทำให้การอ่านออกเสียงคล่องของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของวาริน น้อยหลุบเลา (2539: 44) ได้ศึกษาผลของการใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้วิธีสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลการ

วิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนการอ่านภาษาอังกฤษโดยการใช้เทปบันทึกเสียงเป็นสื่อในการเรียน สามารถกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับนักเรียนได้ดี เกิดความสนุกสนาน ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจตรงกัน เกิดประสบการณ์ร่วมกันในขณะที่เรียน และกระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (กิดานันท์ มลิทอง, 2548: 116-140) ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปพัฒนาทักษะ การอ่านออกเสียงคล่องต่อไป สำหรับการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนทำให้นักเรียนทุกคนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้ใช้ภาษาระดับ เดียวกันสื่อสารกัน เข้าใจในเนื้อหาที่เรียนได้มากขึ้น มีเจตคติที่ดีเกิดขึ้น มีความสนุกในการเรียน มีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มดีขึ้น และส่งเสริมการอ่าน ให้มีประสิทธิภาพ (Candler, 1981: 380-383; Hurley, 1983: 694-A) ดังนั้นเจตคติต่อการเรียน ภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จึงไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยสอดคล้องกับการวิจัยของ วิเชียร วรินทร์เวช (2527: 43) ได้ศึกษาผลการ เรียนวิชาดนตรีไทยโดยใช้เทปสอนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าการใช้เทปสอน ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดนตรี และสอดคล้องกับการวิจัยของสมลักษณ์ ศรีธงชัย (2537: 76) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้เทคนิคแบบกลุ่ม เพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนปกติ พบว่าการสอน โดยใช้เทคนิคแบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนทำให้เกิด การเสริมสร้างความมั่นใจ และภาคภูมิใจระหว่าง นักเรียน เพิ่มแรงจูงใจในการศึกษาในด้านต่างๆ เพิ่มเติมบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ เรียนการสอน

3. การเปรียบเทียบการพัฒนาด้าน

การอ่านออกเสียงคล่องของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลัง เรียนด้วยการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 เนื่องจากการใช้ เทปเป็นสื่อจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เรียนรู้ อย่างเพลิดเพลิน สนุกสนาน ช่วยให้นักเรียนที่มีความแตกต่างทางด้านสติปัญญาและความ สามารถในการรับรู้ และเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น (กิดานันท์ มลิทอง, 2548: 116-140) ซึ่งช่วยให้มี การพัฒนาด้านการอ่านออกเสียงคล่อง สำหรับการสอนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการสอนโดยวิธี ให้เพื่อนช่วยสอน เป็นการสอนเพื่อส่งเสริมให้ นักเรียนสอนกันเอง ซึ่งมีรากฐานมาจากแนวคิด และทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (group dynamics) เป็นการเรียนรู้ซึ่งเกิดจากการ กระตุ้นภายในตัวนักเรียนผู้สอนขณะทำการสอน และในนักเรียนผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรม มากขึ้น เป็นการฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก ทางความคิด นับได้ว่าเป็นการพัฒนาแนวความคิด การเรียนรู้ของนักเรียน (สงวนศักดิ์ โกสินันท์, 2543: 19, อ้างอิงมาจาก Cibbon & Reay, 1982) นักเรียนทุกคนจึงมีบทบาทและมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนตามความสามารถ ทำงานเป็น หมู่คณะ ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักเรียนมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีการ พัฒนาการอ่านออกเสียงคล่องได้อย่างทั่วถึง นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จึงมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของวิเชียร วรินทร์เวช (2527: 43) พบว่าการเรียนวิชาดนตรี ไทยโดยใช้เทปสอน ทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 ได้ปฏิบัติจริง สามารถจำเสียงแบบ สเกลและเสียงมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การทดลองครั้งนี้ การอ่านออกเสียงคล่องเป็นการฝึกการอ่านออกเสียง ครูจึงควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้อ่านเพื่อความเข้าใจไปพร้อมๆ กัน

1.2 การเรียนด้วยการใช้เทปช่วย ครูสามารถใช้สื่อประเภทอื่นเพิ่มเติมได้ เช่น CD mp3/mp4 และการบันทึกเสียงจากโทรศัพท์มือถือ

1.3 การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน นักเรียนทุกคนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีคุณธรรมประจำตัว ได้

เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อนที่เก่งกว่าสามารถช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนกว่าได้ ทำให้นักเรียนทุกคนมีความสำคัญ ครูผู้สอนสามารถนำการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเปรียบเทียบการอ่านออกเสียงคล่องและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษระหว่างการใช้เทปช่วยและแบบเพื่อนช่วยเพื่อนในนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนด้วยการใช้เทปช่วย แบบเพื่อนช่วยเพื่อนและแบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคล่องในระดับชั้นต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กิดานันท์ มลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- กรมวิชาการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 2544*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- มนีรัตน์ สุขโชติรัตน์. (2548). *อ่านเป็น: เรียนก่อนสอนเก่ง*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วัฒนา บาลโพธิ์. (2544). *กลวิธีการอ่านอนุเฉท*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วาริน น้อยหลบลู. (2539). *ผลของการใช้กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วิเชียร วรินทร์เวช. (2527). *ศึกษาผลการเรียนวิชาดนตรีไทยโดยใช้เทปสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สงวนศักดิ์ โกสินันท์. (2543). *ผลของการใช้เทคนิคกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่มีต่อเจตคติและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2540). *แนวคิดและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมลักษณ์ ศรีธงชัย. (2537). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนโดยใช้เทคนิคแบกลูกุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนกับการสอนปกติ.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

Candler, A. C. (1981). Peer tutoring as strategy individualizing instruction. *Education*, 101 (Summer),
380-383.

Erika, G. (2005, January 15). *Improving reading fluency in your reader*. Retrieved January 10, 2007, from
<<http://www.busyteacherscafe.com/units/fluency.htm>>

Hurley, A. E. (1983). Peer teaching in a calculus classroom: The influence of ability. *Dissertation
Abstracts International*, 44(September), 694-A.

Juneau School District. (2005, May 25.). *Fluency*. Retrieved May 10, 2007, from <[http://www.jsd.k12.ak.us/
district/inst_ser/LA_notebook/104_107.pdf](http://www.jsd.k12.ak.us/district/inst_ser/LA_notebook/104_107.pdf)>

การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิด พัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย

Developing a Program for Linguistic Ability Promotion Based on the Concept of Developments and Brain-based Learning of Early-childhood Children

นิติยา กระชับกลาง,¹ ชวลิต ชูกำแพง,² ประสาท เนื่องเฉลิม³

Nitiya Krachapklang,¹ Chowwalit Chookhampaeng,² Prasart Nuangchalerm³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย และเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) 2 โรงเรียน แล้วจับสลากเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้แก่ เด็กปฐมวัยโรงเรียนคลองไทรวิทยาสีคิ้ว จำนวน 14 คน เป็นกลุ่มทดลองและปรับปรุงการใช้โปรแกรม และกลุ่มทดลองที่ 2 ได้แก่ เด็กปฐมวัยโรงเรียนสง่าพัฒนา จำนวน 18 คน เป็นกลุ่มขยายผลการใช้โปรแกรมฉบับสมบูรณ์ ดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมอง แบบทดสอบความสามารถทางภาษา และแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (dependent samples)

ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ผู้ใช้โปรแกรม และกลุ่มเป้าหมาย สาระสำคัญและลักษณะของโปรแกรม ระยะเวลาการดำเนินการ เอกสารและสื่อของโปรแกรม การประเมินผล และข้อเสนอแนะในการใช้โปรแกรม เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Lecturer, Faculty of Education, Mahasarakham University

โรงเรียนคลองไทรวิทยาสีทรี และโรงเรียนสง่าพัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความสามารถทางภาษา ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรม อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษา, การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมอง, เด็กปฐมวัย

Abstract

This study aimed to develop a program for linguistic ability promotion in listening, speaking, reading, and writing based on the concept of developments and brain-based learning of early-childhood children, and to compare linguistic abilities of early-childhood children between before learning and after learning with the program for linguistic ability promotion.

The sample were kindergartner 1 in Amphoe Sikhio, Nakhon Ratchasima province, obtained using the purposive sampling technique, then they were selected using the simple sampling technique into 2 groups. Group 1 was a program tryout and improvement group, consisted of 14 kindergartners at Khlong Sai Witthayasit School. Group 2 was an extension of the complete program group, consisted of 18 kindergartners at Sa-nga Phatthana School. The research was operated in the second semester of the academic year 2007. The instruments were a program for linguistic ability promotion based on the concept of developments and brain-based learning, a linguistic ability test, and a questionnaire on the program for parents. The statistics for analyzing the collected data were percentage, mean, standard deviation and t-test (dependent-samples).

The results of the study revealed that the developed of the program for linguistic ability promotion based on the concept of developments and brain-based learning of early-childhood children to be a complete program consisted of principle, objectives, program users and the target group, program essences and characteristics, period of operational time, program documents and media, evaluation, and recommendations for program usages. The kindergartner 1 at Khlong Sai Witthayasit School and Sa-nga Phatthana School had a higher mean score on linguistic knowledge and ability in listening, speaking, reading, and writing after the experiment than before the experiment using the program at the .05 level of significance.

Keywords: program for linguistic ability promotion, brain-based learning, early-childhood children

บทนำ

การวิจัยทางการแพทย์พบว่าเซลล์สมองจะพัฒนามากขึ้น และแตกแขนงออกไป เมื่อเด็กได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้ และฝึกใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ โดยเฉพาะทางตาและทางหู เมื่อเซลล์สมองได้รับการกระตุ้นมากขึ้น เส้นใยสมองก็เพิ่มขึ้น เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นสายใยมากขึ้น และยังเส้นใยสมองเพิ่มขึ้นมาก เด็กก็ยิ่งฉลาดมาก (ชมรมเด็ก, ม.ป.ป.: 1) ถ้าเด็กไม่ได้รับสิ่งเร้า ความโยงใยในสมองก็จะไม่ทำงาน ทำให้ในสมองไม่มีเครือข่ายที่จะเรียนรู้เรื่องนั้นๆ ได้ (โกวิท ประมวลพฤษ์, 2549: 20) การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (brain-based learning) เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติการทำงานของสมอง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพสมองของเด็กตามช่วงวัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงจัดอย่างสอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ของสมอง สำหรับการเรียนรู้ภาษา (language) เกิดจากการประสานเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้รับเข้ามาพร้อมกันทุกส่วน ซึ่งสมองจะพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพเมื่อจัดกิจกรรมที่ยั่วยุ ทำทายหลากหลาย มีชีวิตชีวา ทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่มอย่างสมดุล ทั้งในและนอกห้องเรียน ตรงกันข้ามสมองจะไม่พัฒนาการเรียนรู้ภาษาถ้าสอนแบบตรง ซ้ำซาก ยึดเยียด การพัฒนาภาษาจะเป็นไปด้วยดีเมื่อเด็กมีประสบการณ์การได้ยินมองเห็น เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเสียงที่ได้ยินและภาพที่เห็น ทำให้เกิดภาษาพูด ภาษาอ่าน และภาษาเขียน เด็กที่ได้รับการกระตุ้นทางภาษาอย่างต่อเนื่องและถูกวิธีจะสามารถเรียนรู้ทางภาษาได้ดีและเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ด้านอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 10-11)

เด็กสามารถเรียนรู้ภาษาตั้งแต่วัยทารก โดยเฉพาะช่วงปฐมวัย 3-5 ขวบ และต่อเนื่องจนถึงก่อนวัยรุ่น สมองซีกซ้ายซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถด้านภาษาและการคิดจะมีการพัฒนาเส้นใยสมอง เส้นใยส่วนที่ไม่ใช้จะหายไป ส่วนที่ใช้บ่อยๆ จะหนาตัวขึ้น จึงเป็นช่วงโอกาสที่ดีในการเรียนรู้ และเนื่องจากเซลล์สมองมีการเชื่อมต่อกัน เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และมีการรับรู้บ่อยๆ จะทำให้เกิดวงจรและแบบแผนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549: 35) การศึกษาวิจัยพบว่าวิธีการเรียนที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง สามารถเพิ่มศักยภาพทางสมองและเพิ่มขีดความสามารถให้เกิดผลสำเร็จได้ (ดุขฎิ บริพัตร ณ อุทยาน, 2549: 13) ดังนั้นเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เรียนรู้ด้านภาษาได้อย่างรวดเร็วถ้าได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง และเหมาะสม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความสามารถทางภาษาในระดับที่สูงขึ้นไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษา ตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมอง มีความสามารถทางภาษาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 กลุ่มตำบลหนองน้ำใส อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 5 โรงเรียน เด็กปฐมวัย 148 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) 2 โรงเรียน แล้วจับสลากได้กลุ่มทดลองที่ 1 คือ เด็กปฐมวัยโรงเรียนคลองไทรวิทยาสีคิ้ว จำนวน 14 คน ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางภาษาขั้นทดลองและปรับปรุงการใช้โปรแกรม กลุ่มทดลองที่ 2 คือ เด็กปฐมวัยโรงเรียนสง่าพัฒนา จำนวน 18 คน ได้รับการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางภาษาขั้นขยายผลการใช้โปรแกรมฉบับสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมอง ซึ่งประกอบด้วย

1.1 คู่มือโปรแกรม มีรายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ ผู้ใช้โปรแกรมและกลุ่มเป้าหมาย สาระสำคัญและลักษณะของโปรแกรม ระยะเวลาการดำเนินการ เอกสารและสื่อของโปรแกรม การประเมินผล และข้อเสนอแนะในการใช้โปรแกรม

1.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จำนวน 4 หน่วย

1.3 แบบสังเกตพฤติกรรมทางภาษาแบบมีส่วนร่วมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับ และเกณฑ์การให้ระดับคะแนน (scoring rubric) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.97

2. เครื่องมือประเมินผลโปรแกรม

2.1 แบบทดสอบความสามารถทางภาษา ชนิดรูปภาพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นแบบเลือกตอบและปฏิบัติ จำนวน 60 ข้อ มีความยากตั้งแต่ 0.23 ถึง 0.85 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.19 ถึง 0.80 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การดำเนินการทดลอง

ขั้นที่ 1 การร่างโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสาร ดำเนินการร่างรายละเอียดต่างๆ ของโปรแกรม ประกอบด้วย หลักการของโปรแกรม วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย การดำเนินกิจกรรมในโปรแกรม สาระสำคัญและลักษณะของโปรแกรม ระยะเวลาการดำเนินการ เอกสารและสื่อของโปรแกรม และการประเมินผลการใช้โปรแกรม

ขั้นที่ 2 การทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย กับกลุ่มทดลองที่ 1

1. วัดความสามารถทางภาษาก่อนดำเนินการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางภาษา

2. ทดลองใช้โปรแกรมตามแผนการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วย ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน คือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ วันละ 2 ชั่วโมง 30 นาที คือ เวลา 08.30 - 10.30 น. และ 15.00 - 15.30 น. รวมเวลาที่ใช้ในการทดลอง 50 ชั่วโมง และขณะทดลองใช้โปรแกรมผู้วิจัยได้สังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางภาษา

3. วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้โปรแกรม (post-test) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางภาษาชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนการทดลอง

ขั้นที่ 3 การปรับปรุงและนำเสนอโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัยฉบับสมบูรณ์

1. นำผลการทดสอบความสามารถทางภาษา และผลจากการสังเกตพฤติกรรมทางภาษา มาวิเคราะห์เพื่อประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมและแนวทางการปรับปรุงแก้ไข

2. ปรับปรุงแก้ไขตามแนวทางที่วิเคราะห์ให้เป็นโปรแกรมฉบับสมบูรณ์

ขั้นที่ 4 การขยายผลโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัยฉบับสมบูรณ์ กับกลุ่มทดลองที่ 2

1. วัดความสามารถทางภาษา ก่อนดำเนินการทดลอง (pre-test) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางภาษา ชุดเดียวกับกลุ่มทดลองที่ 1

2. ทดลองใช้โปรแกรมฉบับสมบูรณ์ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 หน่วย ระยะเวลาดำเนินการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ วันละ 2 ชั่วโมง 30 นาที คือ เวลา 08.30 - 10.30 น. และ 15.00 - 15.30 น. รวมเวลาที่ใช้ในการทดลอง 50 ชั่วโมง

และขณะทดลองใช้โปรแกรมฉบับสมบูรณ์ผู้วิจัยได้สังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางภาษาของเด็กปฐมวัย โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางภาษา

3. วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาหลังเสร็จสิ้นการทดลองใช้โปรแกรม (post-test) โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางภาษาชุดเดียวกับที่ใช้ก่อนการทดลอง

4. สอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่ม หลังจากการเสร็จสิ้นการทดลอง โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมทางภาษา และแบบสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับโปรแกรม โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

2. เปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (independent t-test)

ผลการวิจัย

โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย เป็นฉบับสมบูรณ์ที่พัฒนาแล้ว ประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์ ผู้ใช้โปรแกรมและกลุ่มเป้าหมายสาระสำคัญและลักษณะของโปรแกรม ระยะเวลาการดำเนินการ เอกสารและสื่อของโปรแกรมการประเมินผล และข้อเสนอแนะในการใช้โปรแกรม และเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนคลองไทรวิทยาสีห์ และโรงเรียน

สง่าพัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนคลองไทรวิทยาสีหิทธิ และโรงเรียนสง่าพัฒนา มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษาตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองของเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบเช่นนี้อาจเป็นเพราะโปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษา มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งเป็นการบริหารสมอง (brain gym) ที่กระตุ้นให้สมองทำงานและเรียนรู้ได้ดี แล้วยังเพิ่มประสิทธิภาพความจำและการเรียน การบริหารสมองสามารถคลายความตึงเครียดและฟื้นคืนระดับออกซิเจนและสารเคมีที่เป็นประโยชน์กลับคืนสู่สมอง ซึ่งจะช่วยให้การคิดและการเรียนรู้เป็นไปด้วยความผ่อนคลาย และยังนำความกระตือรือร้นกลับมาเพื่อการทำงานต่อไป (ดุชฎีบริพัตร ณ อุรุทธยา, 2549: 31) เด็กสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์การอ่านหลายรูปแบบ สร้างโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและปฏิบัติซ้ำๆ ทำกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างการฟัง พูด อ่าน และเขียน เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางภาษาอย่างสม่ำเสมอ กับผู้อื่น มีโอกาสได้ใช้ภาษาตามวัยของตนเองในการแสดงความรู้สึก นึกคิด และความต้องการ มีโอกาสฟังเสียงต่างๆ ที่หลากหลาย เด็กได้รับ

การตอบสนองทางบวกเมื่อแสดงความสนใจที่จะใช้ภาษา ได้รับการฝึกฝนให้ใช้ภาษาอย่างถูกต้อง กาลเทศะ ได้มีโอกาสคิดสร้างสรรค์จากเนื้อเรื่องในนิทานตามระดับความสามารถทั้งการพูดและการเขียน ทำให้เด็กมีพัฒนาการทางภาษา (นภเนตร ธรรมบวร, 2540: 116) และมีพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ โปรแกรมการส่งเสริมความสามารถทางภาษา มีลักษณะการจัดกิจกรรมอย่างไม่เป็นทางการ ส่งผลให้เด็กเรียนรู้พื้นฐานของภาษาได้อย่างรวดเร็ว (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542: 60) เด็กได้รับการฝึกทักษะทางภาษาจากการฟัง โดยจัดให้เด็กมีความพร้อมด้วยการให้เด็กฟังการเล่านิทาน การถามตอบ การเล่าข่าว เล่าเรื่องต่างๆ เมื่อเด็กมีสมาธิด้านการฟังย่อมมีความสามารถทางภาษาด้านอื่นดีด้วย จึงทำให้เด็กออกเสียงได้ถูกต้อง และมีพื้นฐานภาษาด้านอื่นๆ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532: 185-191) นอกจากนี้การพัฒนาการภาษาจากการพูดของเด็กปฐมวัย เด็กมีสัญชาตญาณในการแสดงออกโดยการพูด เพราะถ้อยคำของเด็กค่อนข้างจะมีจำกัด เด็กจึงแสวงหาการใช้ถ้อยคำเหล่านั้นด้วยตนเองที่ใหม่และไม่เหมือนใคร ขณะเดียวกันความอยากรู้อยากเห็นของเด็กที่อยากจะทำติดต่อกับสื่อความหมายและอยากเรียนรู้ อย่างเต็มที่ เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการแสดงออกทางความคิดในด้านการพูด การเขียนต่อไป (พรวาทรรณ เหลืองสุวรรณ, 2536: 63) ทำให้ความรู้ความสามารถทางภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน หลังการทดลองสูงขึ้น

การถ่ายทอดความสามารถทางภาษาผ่านผลงานการลงมือปฏิบัติของเด็กปฐมวัยนั้น ในกิจกรรมการเรียนรู้เด็กมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในแต่ละวัน เด็กจะสอบถามครูว่าทำอะไร ครูพาหนูทำด้วย เมื่อครูอธิบายพร้อมสาธิตให้ดู เด็กจะพยายามถามเกี่ยวกับอุปกรณ์และบอกว่าตนเองก็ทำได้และจะลงมือทำงาน

อย่างตั้งใจ เมื่อผลงานสำเร็จเด็กจะอธิบายวิธีทำเป็นลำดับขั้นตอนในทุกกิจกรรมที่ตนเองลงมือปฏิบัติ เด็กจะอธิบายและใช้ภาษาเป็นลำดับขั้นตอนมากขึ้น ลำดับเหตุการณ์ก่อนหลังของการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ผลงานที่ทาก็เริ่มสังเกตเห็นร่องรอยการเขียนตัวหนังสือ การเขียนคำง่ายตามแบบที่เด็กสังเกตเห็น อธิบายได้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน ตัวอย่างกิจกรรมที่เด็กสร้างสรรค์ผลงานที่ถ่ายทอดความสามารถทางภาษา เช่น การทำผลงานการประดิษฐ์ต้นไม้จากส่วนต่างๆ ของต้นไม้และเศษชิ้นส่วนจากการเลาดินสอ เด็กสามารถอธิบายเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ที่เห็น มาลำดับเป็นประโยคให้คนอื่นเข้าใจได้ และมีการใช้ภาษาที่เป็นแบบแผนเหมือนผู้ใหญ่มากขึ้น จะเห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ได้ส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางด้านภาษา ซึ่งพัฒนาการทางภาษามีความสำคัญกับเด็กมาก เพราะการอยู่ในสังคมเด็กจะต้องสื่อสารกับผู้อื่นได้ ความพร้อมทางด้านภาษา คือ ความพร้อมในการพูด การอ่าน การฟัง (การเข้าใจ) และการเขียน โดยผ่านกิจกรรมการเล่น การเล่นบทบาทสมมุติ การสนทนา อภิปราย การสนทนาหรือการพูดคุยกับเด็ก ทำให้เด็กได้เรียนรู้ทาง

ด้านภาษาและความคิดต่างๆ ซึ่งจะเป็นการช่วยให้เด็กได้หัดคิด หัดสังเกต เป็นการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิตของเด็ก (วรภรณ์ รักวิชัย, 2535: 83-86)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
การนำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมองไปใช้ ควรปรับให้เหมาะสมและยืดหยุ่นเวลาโดยคำนึงถึงความพร้อมและพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป
 - 2.1 ควรวิจัยการใช้แนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมอง โดยมีระยะเวลาการทดลองนานขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ละเอียดลึกซึ้งมากขึ้น
 - 2.2 ควรวิจัยการใช้แนวคิดพัฒนาการและการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมอง มาใช้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านการทำงานร่วมกัน พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2549). *Brain-based learning การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองและสร้างพหุปัญญา (MI) ด้วยโครงงาน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาวิชาการ.
- ชมรมเด็ก. (ม.ป.ป.). *สร้างเด็กให้ฉลาดด้วยการเล่านิทาน อ่านหนังสือ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สร้างคนเก่งซีเอ็ด.
- ดุขฎิ บริพัตร ณ อยุธยา. (2549). *รู้เขียนเพื่อเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2540). *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พราวพรรณ เหลืองสุวรรณ. (2536). *ปฐมวัยศึกษา: กิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะ พัฒนาการและการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2532). *การสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัยศึกษา*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- วรภรณ์ รักวิชัย. (2535). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แสงศิลป์การพิมพ์.

การเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบทางการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระหว่างทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎี พฤติกรรมนิยม

Comparisons of Group Counseling Effects on Learning Responsibility of Third-interval Level Students between Person-centered Theory and Behavior Theory

ชัยวัช คุตเสน,¹ ลักขณา สริวัฒน์,² มณฑิรา พัวไปบูลย์³

Chaithawat Auttasen,¹ Lakkhana Sariwat,² Montien Phuapaiboon³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความ
รับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ระหว่างทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎี
พฤติกรรมนิยม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 16 คน
ที่มีปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางการเรียน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)
จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน โดยกลุ่มที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตาม
ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง กลุ่มที่ 2 ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
ใช้เวลา 7 สัปดาห์ จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรม
การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม
ตามพฤติกรรมนิยม และแบบสอบถามความรับผิดชอบทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
คือ การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกซัน (the Wilcoxon matched-pairs signed-ranks
test) และการทดสอบแมนน์-วิทนี ยู เทสต์ (the Mann-Whitney U test)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง มีความรับผิดชอบ
ทางการเรียนโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ด้านการตรงต่อเวลา นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงตามเวลาที่กำหนด และมีความกระตือรือร้นที่จะมา
เรียนให้ตรงเวลา ด้านการส่งงานหรือแบบฝึกหัด นักเรียนทำเสร็จตามเวลาที่กำหนด ด้านการรู้จักหน้าที่

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{2,3} รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Counseling Psychology, Faculty of Education, Mahasarakham University

^{2,3} Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

นักเรียนเข้าเรียนเป็นประจำ และแต่งกายได้ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน ด้านการสนใจใฝ่ศึกษา นักเรียนตั้งใจเรียน ฟังครูสอน รู้จักเข้าห้องสมุดและศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ในเวลาว่างด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน นักเรียนสนใจทำกิจกรรมในห้องเรียน ไม่พูดคุยกัน และไม่เล่นในเวลาเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีความรับผิดชอบทางการเรียนโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการตรงต่อเวลา นักเรียนมีการมารอครูก่อนถึงชั่วโมงเรียน และส่งงานตรงเวลาที่กำหนด ด้านการรู้จักหน้าที่ นักเรียนตั้งใจทำงานของตนเอง ทำงานตามหน้าที่เสร็จเรียบร้อยโดยไม่ละทิ้ง มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงานและเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตน ด้านการสนใจใฝ่ศึกษา นักเรียนมีความกล้าซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน และสามารถคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม และกล้าแสดงความคิดเห็นเมื่อครูถาม

3. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและนักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีความรับผิดชอบทางการเรียนโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบทางการเรียน, ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง, ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

Abstract

This research aimed to compare group effects on learning responsibility of third-interval level students between using person-centered theory and behavior theory. The sample consisted of 16 students studying in Phothongpittayakom School, Roi Et province with learning responsibility problem, selected by using the purposive sampling technique. They were assigned into 2 experimental groups of 8 students: the first group using the person-centered group counseling program, and the other using the behavioral group counseling program. The experiment ran for seven weeks with 14 sessions of 1 hour each. The instruments used in this research were the person-centered group counseling program and the behavioral group counseling program, and the learning responsibility questionnaire. The Wilcoxon matched-pairs signed-ranks test and Mann-Whitney U test were used to test the stated hypotheses.

The results of the study were as follows:

1. The students who received group counseling based on the person-centered theory had higher learning responsibility as a whole at the .05 level of significance. When each aspect was considered the following were found: in punctuality, the students entered the classroom punctually according to the scheduled time and they were enthusiastic to come class punctually. In submitting assignments or exercises, they could complete them within the due time. In duty awareness, the students attended class regularly, dressed themselves appropriately according to the school regulations. In interest and love of study, the students were determined to learn and listen while the teacher was teaching, accessing the library and searching information on computer in their free time. For participation

in learning activities, the students were interested in performing classroom activities. They did not talk and play with each other during the learning period.

2. The students who received group counseling based on the behavioral theory had higher learning responsibility as a whole at the .05 level of significance. When each aspect was considered the following were found: in punctuality, the students were sitting and waiting for their teacher before the learning hour, and submitted their assignments punctuality as scheduled. In duty awareness, it appeared that the students had the intention to perform their own work, worked according to their duties to completely finish without ignoring, were industrious to work, and paid attention to their own duties. In interest and love of study, the students dared to ask the teacher questions when they did not understand any content they were learning. They could think and solve problems by themselves. For participation in learning activities, the students cooperated in performing group activities and dared to express their ideas while asking their teacher.

3. The students who received group counseling based on the person-centered theory and those who received group counseling based on the behavioral theory as a whole and in each aspect did not have different effects on learning responsibility.

Keywords: learning responsibility, person-centered theory, behavior theory

บทนำ

ความรับผิดชอบด้านการเรียนมีความสำคัญต่อเด็กทุกคนเป็นอย่างยิ่ง เพราะการที่เด็กจะประสบผลสำเร็จในด้านการเรียนได้นั้นต้องมีความขยันหมั่นเพียร มีความอดทน มีความตั้งใจเรียน เข้าห้องเรียนเป็นประจำ เชื้อฟังครู และการส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลาที่นัดหมาย หากเด็กมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียน ก็ควรจะมีการศึกษาค้นคว้าหรือซักถามครู อาจารย์ให้เกิดความเข้าใจและใฝ่รู้ ใฝ่เรียน หากทำแบบฝึกหัดผิดก็ต้องยอมรับผิดชอบแล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง หมั่นฝึกทำบ่อยๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น จะทำให้มีผลการเรียนผ่านทุกวิชา จึงจะถือว่าประสบผลสำเร็จต่อการเรียน พฤติกรรมของนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบทางการเรียน เช่น หนีเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ส่งงาน พฤติกรรมต่างๆ ส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียน อาจทำให้เสีย

เวลาเรียน หมดสิทธิสอบ สำหรับนักเรียนที่อยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 3 ถือว่าเป็นวัยรุ่นตอนต้น อายุระหว่าง 12-15 ปี เป็นวัยที่อยู่ในระยะหัวเลี้ยว หัวต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งทั้งหมดขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมรอบข้าง จึงอาจเกิดการสับสนในบทบาทของตนเอง (คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม, 2549: 339)

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเชื่อว่าพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนเป็นคนที่ดี มีเหตุผล มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยมีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเองในทางที่ดีได้ สำหรับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเชื่อว่ามนุษย์เกิดมาโดยไม่ได้ดีหรือเลวมาแต่เกิด แต่มนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของมนุษย์จึงเกิดจากการเรียนรู้ เข้าใจถึงที่มาของพฤติกรรม และรู้จัก

ใช้หลักการเรียนรู้ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลอื่น สามารถที่จะควบคุมและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองได้ (วัชรวิ ทรัพย์มี, 2546: 158) ซึ่งกระบวนการช่วยเหลือ นั้นมีการสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสม และเอื้ออำนวยให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดความไว้วางใจภายใต้บรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง และมีการยอมรับ เปิดโอกาสให้ผู้มารับคำปรึกษาได้มีการระบายความรู้สึก แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ให้กำลังใจ สามารถยอมรับตนเอง สรรวจตนเอง และเห็นคุณค่าของตนเองในทางบวกมากขึ้น ลดการปิดกั้นตนเองที่จะไม่ให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ มีวุฒิภาวะสามารถปรับปรุงแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม (อาภา จันทรสกุล, 2545: 184)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม และสำรวจปัญหาเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ทำให้ทราบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่ำ ซึ่งทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมาย อีกทั้งยังมีพฤติกรรมความรับผิดชอบด้านการเรียนไม่เหมาะสม หากไม่แก้ไขจะเป็นปัญหาเรื้อรังต่อไปและเป็นผลเสียต่อนักเรียน ดังนั้นจึงทำการวิจัยเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลก่อนและหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ที่มีต่อความรับผิดชอบ

ทางการเรียนของนักเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบทางการเรียนสูงขึ้นหลังได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
2. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางมีความรับผิดชอบทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2550 ที่มีปัญหาความรับผิดชอบทางการเรียนจากการสังเกตของครูประจำชั้นจำนวน 19 คน กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มประชากรที่ทำแบบสอบถามความรับผิดชอบทางการเรียน ที่มีคะแนนความรับผิดชอบทางการเรียนต่ำและสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน โดยเรียงลำดับคะแนนจากน้อยไปหามาก กลุ่มที่ 1 เป็นหมายเลขคู่ และกลุ่มที่ 2 เป็นหมายเลขคี่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม
2. แบบสอบถามความรับผิดชอบทางการเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ มีค่าอำนาจ

จำแนกตั้งแต่ 0.23-0.68 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.74

การดำเนินการวิจัย

1. ทดสอบก่อนการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (pre-test) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามความรับผิดชอบทางการเรียน

2. ดำเนินการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 ได้รับการให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และกลุ่มที่ 2 ได้รับการให้คำปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ใช้เวลากลุ่มละ 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (post-test) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบสอบถามความรับผิดชอบทางการเรียนฉบับเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยใช้การทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกซัน (the Wilcoxon matched-pairs signed-ranks test)

2. การเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม โดยใช้การทดสอบแมนน์-วิทนี ยู เทสต์ (the Mann-Whitney U test)

ผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง มีความรับผิดชอบทางการเรียนโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบดังนี้

1.1 ด้านการตรงต่อเวลา ปรากฏว่า

นักเรียนเข้าห้องเรียนตรงตามเวลาที่กำหนด มีความกระตือรือร้นที่จะมาเรียนให้ตรงเวลา และการส่งงานหรือแบบฝึกหัดสามารถทำเสร็จตามเวลาที่กำหนด

1.2 ด้านการรู้จักหน้าที่ ปรากฏว่านักเรียนเข้าเรียนเป็นประจำ และแต่งกายได้ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน

1.3 ด้านการสนใจใฝ่ศึกษา ปรากฏว่านักเรียนตั้งใจเรียน ฟังครูสอน รู้จักเข้าห้องสมุด และศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ในเวลารว่าง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ปรากฏว่านักเรียนสนใจการทำกิจกรรมในห้องเรียน ไม่พูดคุยกัน และไม่เล่นในเวลาเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีความรับผิดชอบทางการเรียนโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบดังนี้

2.1 ด้านการตรงต่อเวลา ปรากฏว่านักเรียนมารอครูก่อนถึงชั่วโมงเรียน และส่งงานตรงเวลาที่กำหนด

2.2 ด้านการรู้จักหน้าที่ ปรากฏว่านักเรียนตั้งใจทำงานของตนเอง ทำงานตามหน้าที่เสร็จเรียบร้อยโดยไม่ละทิ้ง มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน และเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตน

2.3 ด้านการสนใจใฝ่ศึกษา ปรากฏว่านักเรียนมีความกล้าในการซักถามครูเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่เรียน และสามารถคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ปรากฏว่านักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม และกล้าแสดงความคิดเห็นเมื่อครูถาม

3. นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและนักเรียน

ที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีความรับผิดชอบทางการเรียนโดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง พบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบทางการเรียนสูงขึ้นหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักการของทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง คือ มนุษย์มีคุณค่า มีเหตุผล มีความสามารถที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองให้เต็มที่ได้ และการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี มีความอบอุ่น มีความจริงใจ มีความไว้วางใจ และการยอมรับอย่างปราศจากเงื่อนไขระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา โดยผู้ให้คำปรึกษาได้ใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การให้ผู้รับคำปรึกษาได้ระบายความรู้สึก และลดการใช้กลวิธีป้องกันตัวเอง เกิดการยอมรับในตนเองได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถ กล้าตัดสินใจในการดำเนินชีวิตของตนเอง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ และสมาชิกในกลุ่มได้ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วย ทั้งหมดเป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษายอมรับในความสามารถของตนเอง (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544: 86) จึงนำไปสู่การพัฒนาความรับผิดชอบทางการเรียนของตนเองของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วงษ์จันทร์ จำเภา (2544: 79) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบ

ต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 พบว่านักเรียนที่ได้เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มมีคะแนนความรับผิดชอบต่อตนเอง สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนและหลังได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม พบว่านักเรียนมีความรับผิดชอบทางการเรียนสูงขึ้นหลังการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ได้ใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ได้แก่ เทคนิคแม่แบบ กรณีตัวอย่าง การให้ข้อมูลย้อนกลับ การชี้แนะ การให้แรงเสริมทางสังคม การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลในกลุ่มด้วยการก่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและสมาชิกในกลุ่ม ช่วยให้สมาชิกได้สำรวจตนเองและสถานการณ์ที่เกิดกับตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาความรับผิดชอบทางการเรียน และเรียนรู้จากประสบการณ์อื่นจากสมาชิกกลุ่ม ทำให้นักเรียนได้สำรวจตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาการขาดความรับผิดชอบทางการเรียน นักเรียนเกิดการยอมรับและสามารถเรียนรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนาความรับผิดชอบทางการเรียนของตนเองให้สูงขึ้น (สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย, 2543: 78-80) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์ทอง ภักดีไทย (2542: 101) ที่ได้ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่าหลังได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม นักเรียนมีความ

รับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง และนักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม พบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีความรับผิดชอบทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ผลการวิจัยพบเช่นนี้อาจเป็นเพราะการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มทั้ง 2 วิธี เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาความรับผิดชอบทางการเรียนให้แก่ นักเรียน โดยใช้กระบวนการสัมพันธภาพ ความไว้วางใจระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาหรือสมาชิกกลุ่ม และสัมพันธภาพ ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง ในการพัฒนาให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักตนเอง ยอมรับและเข้าใจตนเองตามสภาพจริง เป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจ สามารถปฏิบัติหน้าที่ภารกิจ

ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้ว่าตนเองมีคุณค่าและพยายามพัฒนาตนเอง (คมเพชร ฉัตรศุภกุล, 2530: 63) จึงทำให้นักเรียนเรียนรู้การนำประสบการณ์จากกลุ่มไปปฏิบัติ จนสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนของตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ต่อความรับผิดชอบทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นอื่นๆ
2. ควรนำไปประกอบการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ไปประยุกต์ใช้ศึกษา นักเรียนที่มีปัญหาอื่นๆ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ลักขโมย เบี่ยงเบนทางเพศ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. (2549). พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 9-15. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2530). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2544). *การแนะแนวให้คำปรึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พวงทอง ภักดิ์ไทย. (2542). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลหนองคาย สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วงษ์จันทร์ จำเเหลา. (2544). *ผลของการใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วัชรวิ ทรัพย์มี. (2546). *ทฤษฎีให้บริการปรึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2543). *การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษาสำหรับนักจิตวิทยาการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

อภา จันทรสกุล. (2545). *ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

การพัฒนาบทเรียนแบบเว็บเควสต์ เรื่องหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่างกัน

The Development of WebQuest-based Entitled “Principles and Theories about Educational Technology and Communications” for Graduate Students with Different Online Learning Characteristics

กุลลาบ สิมาชัย,¹ เชนัญ กิจระการ,² รังสรรค์ โฉมยา³

Kularb Simarchai,¹ Pachoen Kidrakarn,² Rungson Chomeya³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนแบบเว็บเควสต์ เรื่อง หลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนแบบเว็บเควสต์ที่พัฒนาขึ้น 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสต์ สำหรับนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่างกัน และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเหมาะสมในการเรียน บนเครือข่ายของผู้เรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจของนิสิตต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสต์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระบบพิเศษ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 46 คน จากศูนย์การเรียนมหาสารคาม 25 คน และ ศูนย์การเรียนอุดรธานี 21 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนแบบเว็บเควสต์ แบบสอบถามลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียน แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสต์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ การทดสอบสมมุติฐานใช้ F-test (one-way ANOVA) และการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (simple correlation)

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Technology, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Lecturer, Faculty of Education, Mahasarakham University

ผลการวิจัยพบดังนี้

1. บทเรียนแบบเว็บควิสที่มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.10/80.65
2. บทเรียนแบบเว็บควิสที่มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6566
3. นิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายสูงและปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่ำ และนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายปานกลาง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บควิสที่อยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน
4. ลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียนกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บทเรียนแบบเว็บควิส, ลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียน, ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

Abstract

The purposes of this study were; 1) to develop WebQuest-based instruction with an efficiency of 80/80, 2) to determine an effectiveness index of the developed WebQuest-based instruction, 3) to compare the learning achievement, the analytical thinking abilities, and satisfaction with learning through the WebQuest-based instruction of graduate students with different online learning characteristics, and 4) to examine relationships between online learning characteristics of graduate students, the learning achievement, the analytical thinking abilities, and satisfaction with learning through WebQuest-based instruction. The sample used in this study consisted of 46 graduate students in the master's degree in education, majoring in Educational Technology at Mahasarakham University selected by the cluster random sampling technique from two learning center services: Maha Sarakham center service with 25 students and Udon Thani center service with 21 students. The instruments used in this study were; WebQuest-based instruction, a questionnaire on online learning characteristics, the learning achievement test, the analytical thinking abilities test, and a satisfaction scale with WebQuest-based instruction. The statistics used for analyzing the collected data were mean, standard deviation, percentage, F-test (one-way ANOVA), and simple correlation were employed for testing hypotheses.

The results of the study were as follow:

1. The developed WebQuest-based instruction had an efficiency of 81.10/80.65.
2. The developed WebQuest-based instruction had an effectiveness index of 0.6566.
3. The graduate students with high and middle online learning characteristics showed higher learning achievement than did the graduate students with low online learning characteristics; and the

graduate students with middle online learning characteristics indicated higher analytical thinking abilities than did the graduate students with low online learning characteristics at the .05 level of significance. However, these three groups of students they indicated their satisfaction at a more level and did not show satisfaction with learning through WebQuest-based instruction differently.

4. Online learning characteristics and learning achievement, online learning characteristics and analytical thinking abilities, learning achievement and analytical thinking abilities, were positively statistical relations at the .05 level of significance.

Keywords: WebQuest-based instruction, online learning characteristics, analytical thinking abilities

บทนำ

การเรียนรู้ตามแนวคิดแบบเว็บควอสต์ เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งดอดจ์ (Dodge, 1997: website) ได้ให้ความหมายว่าบทเรียนแบบเว็บควอสต์ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการสืบเสาะเป็นหลัก (inquiry-oriented activities) โดยอาศัยประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต สนับสนุนให้ผู้เรียนในชั้นการคิดวิเคราะห์หาคำตอบหรือประเมินค่า และก่อเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านขั้นตอนการเรียน 6 ขั้น ได้แก่ บทนำ งานกระบวนการ แหล่งเรียนรู้ การประเมินผล และสรุป (วสันต์ อดิศัพท์, 2546: 52-55) ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ การเรียนรู้ที่มีความหมายนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด หรือการคิดอย่างวิเคราะห์ หรือการคิดเป็น ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่พึงปรารถนา และเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษา (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2545: 37)

การประเมินผลการใช้หลักสูตร และการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาที่ผ่านมา พบว่าต้องการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เพื่อเชื่อมโยงไปสู่การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

ผ่านการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ดี และเหมาะสม (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549: 1) นิสิตระดับปริญญาโทที่เรียนรายวิชา ทฤษฎีและวิธีการวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 มีความหลากหลาย เช่น สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี อายุ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดแบบเว็บควอสต์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในรายวิชาทฤษฎีและวิธีการวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยบทเรียนแบบเว็บควอสต์ นำเสนอผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ให้นิสิตได้ศึกษาเนื้อหาในบทเรียนแบบเว็บควอสต์ที่พัฒนาขึ้น ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย สามารถสร้างองค์ความรู้โดยการเชื่อมโยงความรู้อุ้เดิมกับความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนแบบเว็บควอสต์ เรื่องหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของ

บทเรียนแบบเว็บเควสท์ที่พัฒนาขึ้น

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์ สำหรับนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่างกัน

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์

สมมติฐานของการวิจัย

นิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์ แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทฤษฎีและวิธีการวิจัยเทคโนโลยีการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ระบบปกติและระบบพิเศษ จำนวน 6 ศูนย์การเรียน รวมทั้งหมด 109 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระบบพิเศษ จำนวน 46 คน จากศูนย์การเรียนมหาสารคาม 25 คน และศูนย์การเรียนอุดรธานี 21 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนแบบเว็บเควสท์ จำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้

2. แบบสอบถามลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียน ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 8 ข้อ ดัดแปลงมาจากมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกา (Illinois online network, 2007: website)

3. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.78 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.79 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

4. แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มี 3 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ ความสำคัญ ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และด้านการวิเคราะห์หลักการ ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.23 ถึง 0.79 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.66 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ตอนที่ 2 เป็นแบบเขียนตอบ จำนวน 4 ข้อ มีค่าความยากตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.65 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.30 ถึง 0.70 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.32

5. แบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ มี 6 ด้าน คือ ด้านความสวยงาม/เหมาะสม ด้านบทนำ ด้านงาน ด้านกระบวนการ ด้านแหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผล จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.37 ถึง 0.82 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตั้งแต่ 0.80 ถึง 0.91

การดำเนินการวิจัย

1. นำบทเรียนแบบเว็บเควสท์ที่พัฒนาแล้วไปติดตั้งที่เว็บไซต์ <http://www.elearning.msu.ac.th/0503715> ของศูนย์ทรัพยากรการศึกษา (CARD) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบสอบถามลักษณะความเหมาะสมใน

การเรียนรู้บนเครือข่ายของผู้เรียน แบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3. ซึ่งแจ้งการเข้าเรียนบทเรียนแบบเว็บเควสท์ พร้อมกับการแจกคู่มือการใช้บทเรียนดังกล่าว และให้นิสิตลงทะเบียนเรียนโดยการกำหนดรหัสประจำตัวและรหัสผ่านด้วยตนเอง ซึ่งนิสิตสามารถเข้าเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ตามระยะเวลาที่กำหนด

4. นิสิตเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์ ซึ่งนำเสนอผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยให้นิสิตแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน จากนั้นให้นิสิตเรียนรู้จากบทเรียนแบบเว็บเควสท์ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยให้ศึกษาตามลำดับขั้นตอน 6 ขั้น ดังนี้ 1) บทนำ 2) ศึกษางาน 3) ศึกษากระบวนการ 4) ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ 5) ศึกษาแนวทางการประเมินผล และ 6) สรุปผล จากนั้นให้นิสิตแต่ละกลุ่มนำเสนองานในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ พร้อมให้คะแนนภาคปฏิบัติหน่วยละ 20 คะแนน และทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ละ 10 คะแนน ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งหมด 16 ชั่วโมง

5. ทำการทดสอบหลังเรียน (post-test) เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ทันที โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน จากนั้นให้นิสิตทำแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบเว็บเควสท์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

2. การหาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนแบบเว็บเควสท์ โดยการนำสูตรคำนวณหาค่า

ดัชนีประสิทธิผล

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์ สำหรับนิสิตที่มีลักษณะ ความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่างกัน โดยการใช้ F-test (one-way ANOVA)

4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (simple correlation)

ผลการวิจัย

1. บทเรียนแบบเว็บเควสท์ เรื่องหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.10/80.65 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. บทเรียนแบบเว็บเควสท์ที่พัฒนาขึ้น มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6566 แสดงว่านิสิตมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 65.66

3. นิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายสูงและปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่ำ และนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายปานกลาง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงกว่านิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บเควสท์อยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน

4. ลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียนกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. บทเรียนแบบเว็บควสต์ เรื่องหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สำหรับนิสิตระดับปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.10/80.65 อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนแบบเว็บควสต์เป็นบทเรียนที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้เรียนรู้ด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม ผ่านสถานการณ์ที่กำหนดไว้ในบทเรียนอย่างเป็นขั้นตอน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยอาศัยแหล่งข้อมูลสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต (นวนลดา สงวนวงศ์ทอง, 2547: 41) นำไปสู่ความรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด ประกอบกับกระบวนการสร้างบทเรียนแบบเว็บควสต์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการสร้างที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมทั้งด้านการใช้ภาษา รูปแบบโครงสร้างของสื่อแต่ละประเภทจากประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้านสื่อการสอน และด้านวัดผล แล้วนำมาปรับปรุงก่อนที่จะนำไปทดลองใช้กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภากฤษ เหลี่ยมไธสง (2546: 126) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากบทเรียนโปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บที่มีโครงสร้างต่างกัน ของนิสิตหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา พบว่าบทเรียนโปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บที่มีโครงสร้างแบบลำดับขั้น และแบบ

ใยแมงมุม มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.50/80.12 และ 86.80/80.20 ตามลำดับ อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของแจ่มจันทร์ วังแพน (2546: 129) ได้พัฒนาบทเรียนบนระบบเครือข่ายวิชาการวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา พบว่าบทเรียนบนระบบเครือข่ายที่มีข้อมูลป้อนกลับแบบอธิบายคำตอบ และที่มีข้อมูลป้อนกลับแบบเฉลยคำตอบ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.43/80.76 และ 81.18/80.11 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนแบบเว็บควสต์ เท่ากับ 0.6566 แสดงว่านิสิตมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 65.66 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยออกแบบบทเรียนแบบเว็บควสต์โดยยึดหลักการของแลมบ์และจอห์นสัน (Lamb & Johnson, 2007: website) ที่ได้เสนอแนะไว้ คือ เลือกหัวข้อ เลือกการออกแบบเครื่องมือในการพัฒนา สร้างการประเมินผล พัฒนาระบบการทดสอบ เผยแพร่ และประเมินผลเว็บควสต์ นอกจากนี้ยังมีลำดับขั้นตอนการเรียนอย่างเป็นระบบตามที่สันต์ อดิศัพท์ (2546: 55-55) ได้เสนอแนะไว้ 6 ขั้น คือ บทนำ งาน กระบวนการ แหล่งเรียนรู้ ประเมินผล และสรุป ทำให้การออกแบบมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความสนใจทำให้นิสิตเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ตลอดจนจดจำเนื้อหาได้อย่างแม่นยำ เพราะเนื้อหาในบทเรียนแบ่งออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ นิสิตเรียนได้ตามความสามารถของแต่ละบุคคลโดยไม่ต้องเร่งหรือรอผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภากฤษ เหลี่ยมไธสง (2546: 120-127) ที่พบว่า บทเรียนโปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บที่มีโครงสร้างแบบลำดับขั้น มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.60 และแบบใยแมงมุม มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.61

3. นิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายสูงและปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่ำ และนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายปานกลาง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่านิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย แต่นิสิตทั้ง 3 กลุ่ม มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บแควสท์อยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากบทเรียนแบบเว็บแควสท์สามารถนำเสนอเนื้อหาสาระ หรือองค์ความรู้ที่มีอยู่ในบทเรียนผ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างเป็นขั้นตอน คือ บทนำ งาน กระบวนการ แหล่งเรียนรู้ ประเมินผล และสรุป ส่งเสริมผู้เรียนในขั้นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมาณค่า โดยอาศัยประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (วสันต์ อดิศักดิ์, 2546: 55-56) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเรียนนั้นๆ ได้ด้วยตนเองโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ในการเรียนรู้ จึงทำให้นิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่างกันมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์แตกต่างกัน และส่งผลให้นิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บแควสท์อยู่ในระดับมากและไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรุณี ซามาตย์ (2547: 106) ได้พัฒนาบทเรียนเรื่องความรู้เบื้องต้นในการสื่อสาร รายวิชามโนทัศน์การสื่อสาร ตามหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาสื่อ นฤ มิ ต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่านิสิตที่มีคุณลักษณะต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างน้อย 1 คู่ อย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ กรอกกระโทก (2546: 151) ซึ่งได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์บนเว็บ เรื่องการคำนวณและการสร้างกราฟ ในรายวิชาตารางการทำงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนที่มีคุณลักษณะต่างกันมีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์บนเว็บแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายของผู้เรียนกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายสูง ปานกลาง และต่ำ จะมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะการทำงาน ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตได้แตกต่างกัน เมื่อเรียนด้วยบทเรียนแบบเว็บแควสท์ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบขั้นตอน จึงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้นและแตกต่างกัน โดยนิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายสูงและปานกลาง ย่อมมีแนวโน้มที่จะมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สูงกว่านิสิตที่มีลักษณะความเหมาะสมในการเรียนบนเครือข่ายต่ำ จึงส่งผลให้นิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงเช่นเดียวกัน (ลักขณา สิริวัฒน์, 2549: 72-73) สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภรณ์ กรอกกระโทก (2546: 151) ซึ่งพบว่าคุณลักษณะของผู้เรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการวิจัยการพัฒนาบทเรียนแบบเว็บเควสท์ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสามารถนำไปใช้เป็นการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนิสิตได้ ดังนั้นครูสามารถนำบทเรียนแบบเว็บเควสท์ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่นๆ ได้ โดยการปรับเนื้อหาและออกแบบบทเรียนแบบเว็บเควสท์ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในแต่ละระดับ และแต่ละรายวิชา

1.2 บทเรียนแบบเว็บเควสท์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้สูงขึ้น ดังนั้นการที่จะนำไปใช้ควรกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างบทเรียนแบบเว็บเควสท์ให้มีความ

ชัดเจน และเหมาะสมกับวัยของนิสิต โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในแต่ละด้าน ทั้งด้านเนื้อหา ด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และด้านสื่อการสอน พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของบทเรียนแบบเว็บเควสท์ เพื่อให้ได้บทเรียนที่สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยและพัฒนาบทเรียนแบบเว็บเควสท์ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้ทราบความแตกต่างระหว่างรายวิชา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบบทเรียนแบบเว็บเควสท์ เพื่อส่งเสริมให้นิสิตเกิดการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การประเมิน การใช้จินตนาการ และทักษะการแก้ปัญหา

2.3 ควรศึกษาวิจัยลักษณะของการปฏิสัมพันธ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบเว็บเควสท์ ทั้งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- คชาภุษา เหลี่ยมไธสง. (2546). *เปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากบทเรียนโปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บที่มีโครงสร้างต่างกัน ของนิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จารุณี ชามาตย์. (2547). *การพัฒนาบทเรียน เรื่องความรู้เบื้องต้นในการสื่อสาร รายวิชามโนทัศน์การสื่อสาร ตามหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จิราภรณ์ กรอกระโทก. (2546). *การศึกษาคูณลักษณะของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์บนเว็บ เรื่องการคำนวณและการสร้างเส้นกราฟ ในรายวิชาตารางการทำงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- แจ่มจันทร์ วัจพาน. (2546). การพัฒนาบทเรียนบนระบบเครือข่ายวิชาการวิจัยและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นवलندا สงวนวงศ์ทอง. (2547). WebQuest. วารสารการศึกษาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 32(129), 40-43.
- ลักขณา สรีวัฒน์. (2549). การคิด *Thinking*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วสันต์ อติศัพท์. (2546). WebQuest: การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบน world wide web. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 14(2), 52-66.
- Dodge, B. (1997, May 5). *Some thoughts about WebQuest*. Retrieved August 18, 2007, from http://webquest.sdsu.edu/about_webquest.html
- Illinois Online Network. (2007, April 11). *What makes a successful online student?* Retrieved August 18, 2007, from http://www.webct.com/oriented/viewpage?name=oriented_successful_online_student
- Lamb, A., & Johnson, L. (2007). *WebQuest creation*. Retrieved August 9, 2007, from <http://eduscapes.com/sessions/travel/create.html>

ผลของการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญาและการเรียนตามคู่มือครูที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Effect of Learning Cycle Use Multiple Intelligences Approach and Teacher's Handbook Approach on Learning Achievement, Critical Thinking, and Awareness of Conservation of Environment of Matthayomsueksa 3 Students

สถิตย์ ศิริธรรมจักร,¹ ไพฑูรย์ สุขศรีงาม,² อติศักดิ์ สิงห์สีโ
³

Satid Siritumajak,¹ Paitoon Suksringarm,² Adisak Singsewo³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และการเรียนตามคู่มือครู 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระหว่างนักเรียนที่มีเพศต่างกัน ก่อนเรียนและหลังเรียนทั้ง 2 แบบ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระหว่างการเรียน 2 แบบ และ 4) เปรียบเทียบความคงทนของความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา หลังเรียนแล้ว 1 เดือน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 92 (ชุมชนนาข้าว) จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 ห้องเรียน นักเรียน 62 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) แล้วจับฉลากเป็นกลุ่มทดลองเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และกลุ่มควบคุมเรียนตามคู่มือครู เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแผนการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญาและแผนการเรียนรู้ตามคู่มือครู แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบความคิดวิจารณ์ญาณ และแบบวัดความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ pair t-test และ two-way MANCOVA

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Ph. D. Candidate in Environmental Education, Faculty of Environment and Resource Studies, Mahasarakham University

² Associate Professor, Faculty of Graduate Studies, Mahasarakham University

³ Lecturer, Faculty of Environment and Resource Studies, Mahasarakham University

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. แผนการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และแผนการเรียนตามคู่มือครู มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8179 และ 0.7134 ตามลำดับ

2. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่าแต่มีความคิดวิจารณ์ญาณมากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่า แต่มีความคิดวิจารณ์ญาณและความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนแล้ว 1 เดือน ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: วัฏจักรการเรียนรู้, พหุปัญญา, ความตระหนัก

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the effectiveness indices of plans for learning cycle use multiple intelligences approach and teacher's handbook approach, 2) to compare learning achievement, critical thinking, and awareness on environment conservation of students with different gender before learning and after learning 2 approach, 3) to compare learning achievement, critical thinking, and awareness on environment conservation of students between 2 approach, and 4) to compare the retention of awareness on environment conservation of students who learned cycle by using multiple intelligences approach 1 month after learning. The sample consisted of 62 Matthayomsueksa 3 students, 2 classrooms, attending Thairath Witthaya 92 School (Nakha community), Udon Thani province, in the second semester of the academic year 2007, obtained using the cluster random sampling technique. The samples were assigned by simple random sampling into 2 groups: an experimental group who learned cycle by using multiple intelligences approach, and a control group who learned by using teacher's handbook approach. The instruments were plans for learning cycle use multiple intelligences approach and teacher's handbook approach, a learning achievement test, a critical thinking test, and a scale on awareness on environment conservation. Pair t-test and two-way MANCOVA were employed for testing hypotheses.

The results of the study were as follows:

1. The plans for learning cycle use multiple intelligences approach and teacher's handbook approach had an effectiveness indices of 0.8179 and 0.7134 respectively.

2. The male students and female students, who learned cycle by using multiple intelligences approach increased their learning achievement, critical thinking, and awareness on environment conservation after learning from before learning. Male students had less learning achievement, higher critical thinking than female students at .05 level of significance but did not show differently on awareness on environment conservation.

The male students and female students, who learned by using teacher's handbook approach increased their learning achievement, critical thinking, and awareness on environment conservation after learning from before learning. Male students had less learning achievement but higher critical thinking, and awareness on environment conservation than female students at .05 level of significance.

3. The students who learned cycle by using multiple intelligences approach had higher learning achievement, critical thinking, and awareness on environmental conservation than the other groups who learned by using the teacher's handbook at the .05 level of significance.

4. The students who learned cycle by using multiple intelligences approach had their awareness on environmental conservation 1 month after learning decreased at the .05 level of significance.

Keywords: learning cycle, multiple intelligences, awareness

บทนำ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่พบมาก ได้แก่ สถานที่ไม่สะอาด ไม่ร่มรื่นสวยงาม ปล่อยให้รกร้าง ไม่สามารถใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ไม่มีการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ขาดการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า มีปัญหาเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย ความสะอาด ความปลอดภัยของห้องน้ำ ห้องส้วม สถานที่ทิ้งขยะ ไม่มีการพัฒนาความสามารถในการรับรู้และความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน (พงษ์เทพ จีระสุวรรณ, 2544: 50) ซึ่งครูเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ไขและพัฒนา นักเรียนให้มีความเข้าใจธรรมชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม และความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม ฉะนั้นครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และมีแนวคิดใหม่ คือ การ

เรียนรู้ไม่ใช่การรับรู้จากแหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ โดยใช้แนวคิด ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว การเรียนรู้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดหรือสร้างความรู้ใหม่ (Wheatly, 1991: 15)

วัฏจักรการเรียนรู้เป็นยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะวิธีหนึ่ง ที่ให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง โดยใช้กระบวนการสังเกต วัด แปลความหมาย ทดลอง ทำนายผล และสร้างรูปแบบทางวิทยาศาสตร์ (ไพฑูริย์ สุขศรีงาม, 2543: 60) สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาซึ่งเป็นการสนองความเป็นอัจฉริยะของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน และมีความหลากหลายทางสติปัญญา หรือมิติการทำงานของสมองด้านต่างๆ ที่เรียกว่าพหุปัญญา (Renner & Marek, 1990: 19) ซึ่ง Gardner (1987) ได้เสนอแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนสู่ศักยภาพสูงสุด

โดยจำแนกความเก่งหรือความสามารถที่โดดเด่นตามความแตกต่างระหว่างบุคคลออกเป็น 8 ด้าน คือ (สุนทร โคตรบรรเทา, 2548: 1-24) 1) ปัญญา ด้านภาษา (linguistic intelligence) 2) ปัญญา ด้านเหตุผลและคณิตศาสตร์ (logical-mathematical intelligence) 3) ปัญญา ด้านดนตรี (musical intelligence) 4) ปัญญา ด้านมิติสัมพันธ์ (visual-spatial intelligence) 5) ปัญญา ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (bodily-kinesthetic intelligence) 6) ปัญญา ด้านมนุษยสัมพันธ์ (interpersonal intelligence) 7) ปัญญา ด้านภายในตัวบุคคล (interpersonal intelligence) และ 8) ปัญญา ด้านธรรมชาตินิยม (naturalist intelligence) การนำวิธีการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ไว้ติดตัวอย่างยาวนาน สามารถคิดวิเคราะห์หาเหตุผล นำความรู้ที่เรียนไปแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต ชุมชน ท้องถิ่น สังคม และประเทศ

จากปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญาและการเรียนตามคู่มือครู ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และการเรียนรู้ตามคู่มือครู
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระหว่าง

นักเรียนที่มีเพศต่างกัน ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และเรียนตามคู่มือครู

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และเรียนตามคู่มือครู

4. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนของความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา หลังเรียนแล้ว 1 เดือน

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และการเรียนรู้ตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

2. นักเรียนที่มีเพศต่างกันและเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และการเรียนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3. หลังเรียนแล้ว 1 เดือน นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีความคงทนของความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่เปลี่ยนแปลง

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 ห้องเรียน นักเรียน 210 คน

จากกลุ่มโรงเรียนพระธาตุนาข่า อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานีที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านนาคำหลวง 80 คน โรงเรียนหมากตุมดอนหญ้านาง 68 คน และโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 92 (ชุมชนนาข่า) จำนวน 62 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 92 (ชุมชนนาข่า) จำนวน 62 คน 2 ห้องเรียน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) แล้วจับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และกลุ่มควบคุม เรียนตามคู่มือครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และแผนการเรียนตามคู่มือครู อย่างละ 4 แผน
2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ มีค่ามีความยากระหว่าง .25-.80 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .21-.88 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.56
3. แบบทดสอบความคิดวิจารณ์ญาณ จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากระหว่าง .21-.79 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .29-.71 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.45
4. แบบวัดความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จำนวน 70 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .23-.87 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .88

วิธีการทดลอง

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pretest) และวัดความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความคิดวิจารณ์ญาณ ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบความคิดวิจารณ์ญาณ และแบบวัดความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2. ดำเนินการสอน โดยผู้วิจัยพัฒนาครูผู้สอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และการเรียนตามคู่มือครู แล้วครูผู้สอนดำเนินการสอนทั้ง 2 กลุ่ม ใช้ระยะเวลาสอนห้องเรียนละ 8 สัปดาห์

3. เมื่อสิ้นสุดการสอนตามกำหนดทำการทดสอบหลังเรียน (posttest) ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบความคิดวิจารณ์ญาณ และแบบวัดความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุดเดิม

4. เมื่อเรียนรู้ผ่านไป แล้ว 1 เดือนทำการตรวจสอบความคงทนของความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา โดยใช้แบบวัดความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชุดเดิม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผลของแผนการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา และการเรียนรู้ตามคู่มือครู โดยการใช้สูตรคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผล
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้ง 2 กลุ่ม โดยใช้ pair t-test
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักเรียนที่มีเพศต่างกัน และเรียนโดยวิธีการเรียนต่างกัน โดยใช้ two-way MANCOVA
4. เปรียบเทียบความคงทนของความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนและหลังเรียนแล้ว 1 เดือน โดยใช้ pair t-test

ผลการวิจัย

1. แผนการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญาและแผนการเรียนรู้ตามคู่มือครูมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7925 และ 0.7134 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระหว่างนักเรียนที่มีเพศต่างกัน ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการเรียนต่างกัน

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่า แต่มีความคิดวิจารณ์ญาณมากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่า แต่มีความคิดวิจารณ์ญาณและความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มากกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนแล้ว 1 เดือน ลดลง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. แผนการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญาและแผนการเรียนรู้ตามคู่มือครูมีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.8179 และ 0.7134 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 81.79 และ 71.34 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพตามแนวคิดที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และสอดคล้องกับข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมองกับการเรียนรู้ที่บ่งชี้ถึงความเป็นอัจฉริยะของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ส่วนแผนการเรียนตามคู่มือครูเป็นการจัดกิจกรรมสืบเสาะหาความรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล และเป็นการพัฒนาความคิดที่สร้างสรรค์ (Welch, 1981: 54) โดยสรุปแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งสองรูปแบบเป็นรูปแบบหนึ่งของการสอนแบบสืบเสาะซึ่งเป็นกระบวนการทางสติปัญญา (intellectual procedure) และใช้กรอบแนวคิดของ Piaget ในการปรับขยายโครงสร้างปฏิบัติการทางสติปัญญา (assimilation) การปรับหรือโครงสร้างปฏิบัติการทางสติปัญญา (accommodation) และการจัดระเบียบความรู้หรือประสบการณ์ใหม่เข้ากับโครงสร้างทางสติปัญญา/ความรู้ (organization) (Marek, Eubanks, & Gollaher, 1990: 821) ตลอดจนมีการฝึกความสามารถด้านพหุปัญญา จึงมีประสิทธิภาพในการพัฒนาความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ระหว่างนักเรียนที่มีเพศต่างกัน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการเรียนต่างกัน

2.1 การเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา

1) นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นขั้นตอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของความสามารถระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาสติปัญญาของตนตามศักยภาพ และส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนทุกด้าน (Gardner, 1987: 201) ผลการวิจัยเป็นไปตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยโดยใช้เทคนิคพหุปัญญาที่พบว่า นักเรียนระดับเกรด 3 และ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เพิ่มจากก่อนเรียน (Dillihunt, 2004: 4354-A)

ด้านความคิดวิจารณ์ญาณ นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพแนวคิด เป็นการคิดแบบตรรกะตรงและมีเหตุผลเพื่อการตัดสินใจ ก่อนที่จะเชื่อหรือก่อนที่จะปฏิบัติ และเป็นการสืบเสาะหาความรู้ในการหาแหล่งข้อมูลอ้างอิง และทักษะการใช้ความรู้ (Watson & Glaser, 1964: 59) สอดคล้องกับผลการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิทยาศาสตร์แบบวัฏจักรการเรียนรู้ โดยใช้พหุปัญญา มีความคิดวิจารณ์ญาณเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน (จักรีพรรณ พัฒนวิบูลย์, 2548: 95-97; อัญชลีพร สีขาวอ่อน, 2548: 114)

ด้านความตระหนักต่อการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม เป็นไปตามแนวคิดของ Krathwohl, Bloom, and Masic (1969: 101) ที่กล่าวว่าความตระหนักจะเหมือนพฤติกรรมด้านการจำ คือเป็นความรู้สึกกับผิดชอบของบุคคลที่สำนึกถึงสิ่งต่างๆ ในสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เขามีอยู่ สอดคล้องกับผลการใช้ชุดกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ (ไพรวลัย จันทราศรี, 2541: 49) ที่พบว่ามีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน

2) นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่า แต่มีความคิดวิจารณ์ญาณมากกว่านักเรียนหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 และมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2

นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่านักเรียนหญิง อาจเนื่องมาจากนักเรียนชายมีพฤติกรรมไม่สนใจในการเรียน เท่ากับนักเรียนหญิง ส่วนความคิดวิจารณ์ญาณ นักเรียนชายมีมากกว่านักเรียนหญิง เป็นเพราะนักเรียนชายสนใจกิจกรรมที่ได้แสดงออกตามกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นการสำรวจและค้นหา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ใช้ในการสอนสิ่งแวดล้อม เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัตินอกห้องเรียนโดยการสำรวจค้นหาสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในบริเวณโรงเรียน จึงสามารถพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิจารณ์ญาณซึ่งเป็นความสามารถทางสติปัญญาขั้นสูง (higher-ordered thinking) แต่ทั้งนักเรียนและนักเรียนหญิงมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีการสอดแทรกกระบวนการทางสติปัญญาที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนความสามารถทางสติปัญญาอย่างหลากหลาย สติปัญญาแต่ละด้านจะมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (Lawson, 2001: 107) ซึ่งมีส่วนในการพัฒนา

ความสามารถทางสติปัญญาชั้นสูง เช่น การคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ ความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการเรียน แบบวิจัยการการเรียนรู้ที่ใช้หุปัญญาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความคิดวิจารณ์ แตกต่างกัน (สถิตยันทดา ป๋องเขต, 2549: 96)

2.2 การเรียนตามคู่มือครู

1) นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ที่เรียนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ และความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หลังเรียนเพิ่มขึ้นจาก ก่อนเรียน นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน น้อยกว่า แต่มีความคิดวิจารณ์และความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่า นักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 อาจเนื่องมาจากการเรียนตามคู่มือครูเป็นการจัดกิจกรรมสืบเสาะหาความรู้ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน โดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นหาปัญหา ตั้งสมมติฐาน ออกแบบการทดลอง ลงมือปฏิบัติการทดลอง และสรุปเป็นความรู้ใหม่ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล และเป็นการพัฒนาความคิดที่สร้างสรรค์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546: 216) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสอนโดยใช้คู่มือครูทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (บุญชู จันทร์ทิพย์วารี, 2542: 57-58)

ด้านความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม เป็นไปตามแนวคิดของ Ferguson (1959: 81) ที่กล่าวว่าบุคคลจะมีความรู้ต่อสิ่งใด จะต้องมีความรู้เรื่องนั้นๆ ในส่วนที่เป็นประโยชน์ และโทษ ความรู้จะเกิดได้จะต้องเกิดจากการคิด และวิเคราะห์มาอย่างดี สอดคล้องกับผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พบว่าความตระหนักรู้ต่อสิ่งแวดล้อม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (จรรยา ชื่นจ่าย, 2546: 49)

2) นักเรียนชายมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยกว่านักเรียนหญิง แต่มีความคิดวิจารณ์และความตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 อาจเนื่องมาจากนักเรียนชายมีพฤติกรรมสนใจในการเรียนน้อยกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนชายสนใจกิจกรรมที่มีการแสดงออกตามกิจกรรมการเรียนรู้ขั้นการสำรวจและค้นหา ซึ่งต้องปฏิบัตินอกห้องเรียน โดยการสำรวจค้นหาสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นไปตามที่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2546: 7) ได้สรุปว่าการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่มุ่งให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้แก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผลและเป็นการพัฒนาความคิดที่สร้างสรรค์ สอดคล้องกับผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนตามคู่มือครู มีความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์วิจารณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (วิไลวรรณ ปิยะปกรณ์, 2547: 100-104)

การสอนทั้ง 2 วิธีนี้ ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เวลา 10.00-11.00 น. ซึ่งเป็น

ช่วงเวลาที่ยากลำบากนั้นนักเรียนหญิงไม่ค่อยสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้งอันเนื่องมาจากอากาศเป็นต้นเหตุ จึงส่งผลต่อความคิดของนักเรียนด้วย เพราะการเกิดความคิดนักเรียนจะต้องอาศัยการสะสมประสบการณ์และนักเรียนชายมีความสามารถในการใช้เหตุผลมากกว่านักเรียนหญิง (Erickson & Erickson, 1984: 79)

3. นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาศักยภาพที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสมองกับการเรียนรู้ ที่บ่งชี้ถึงความจำเป็นอัจฉริยะของแต่ละบุคคลที่มีความแตกต่างกัน นักเรียนจึงสามารถพัฒนาสติปัญญาของตนตามศักยภาพและส่งเสริมความสามารถทุกด้าน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของความสามารถระหว่างบุคคลตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ (Gardner, 1987: 201) ซึ่งสติปัญญาแต่ละด้านสามารถมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างการสอนตามแนวพหุปัญญากับการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าการสอนตามแนวพหุปัญญา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสนใจต่อวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ยาวภา เดชะคุปต์, 2547: 4)

4. นักเรียนที่เรียนแบบวัฏจักรการ

เรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหลังเรียนไปแล้ว 1 เดือน ลดลงจากหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 อาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ความจำลดลงไป เป็นไปตามแนวคิดของ Krathwohl et al. (1969: 101) ที่สรุปว่าความตระหนักจะเหมือนพฤติกรรมด้านความจำ คือเป็นความรู้สึกรับผิดชอบต่อบุคคลที่สำคัญ ถึง สิ่ง ต่าง ๆ ในสถานการณ์หรือปรากฏการณ์ที่เขาอยู่ และ Good (1973: 54) สรุปว่าความตระหนักในปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง มากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านกายภาพและปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความรู้เดิม การสังเกตพิจารณา ความสนใจ ความตั้งใจ ความพร้อมที่จะรับรู้ การเพิ่มคุณค่า ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีอิทธิพลทำให้บุคคลเกิดความตระหนักแตกต่างกัน และผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของสุขธนาภรณ์เยี่ยงสูง (2546: 85) พบว่าผลการพัฒนาชุดฝึกอบรมเรื่องสิ่งแวดล้อมชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้นักเรียนมีความตระหนักเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ครูผู้สอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ควรนำรูปแบบการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น เนื่องจากเป็นรูปแบบการสอนที่นักเรียนได้เรียนตามความต้องการ สามารถพัฒนาปัญญาของนักเรียนได้ทุกด้าน ทำให้มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคิดวิจารณ์ญาณ และความตระหนักต่อการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม	อื่นๆ ในช่วงชั้นต่างๆ
2. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	2.2 ควรวิจัยเปรียบเทียบการเรียนแบบ
2.1 ควรมีการวิจัยการเรียนแบบวัฏจักร	วัฏจักรการเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญากับวิธีการสอน
การเรียนรู้ที่ใช้พหุปัญญา เนื้อหาสาระสิ่งแวดล้อม	แบบอื่นๆ เพื่อพัฒนาวิธีการสอน

เอกสารอ้างอิง

- จักรีพรธณ พัฒนวิบูลย์. (2548). การเปรียบเทียบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โดยใช้ การเรียนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา กับแบบวัฏจักรการเรียนรู้ที่มีต่อ ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จรรยา ชื่นจำาย. (2546). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการสอนเพื่อสร้างความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านยะหา อำเภอยะหา จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- บุญชู จันทร์ทิพย์วารี. (2542). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยม ศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการสอนโดยใช้สื่อประสมกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พงษ์เทพ จีระสุวรรณ. (2544). การจัดสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษากิ่งอำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ไพฑูริย์ สุขศรีงาม. (2543). ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนสืบเสาะ (Inquiry approach). มหาสารคาม: ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพรวลัย จันทราศรี. (2541). ชุดกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เยาวภา เตชะคุปต์. (2547). การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ตามรูปแบบทฤษฎีพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ในบริบทของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิไลวรรณ ปิยะปกรณ. (2547). รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ที่สอนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการคิดแบบกลุ่มร่วมมือกับ การสอนตามคู่มือครู. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มวิทยาศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถิตย์นันทดา ป็องเขต. (2549). การเปรียบเทียบผลการเรียนวิทยาศาสตร์แบบวัฏจักรการเรียนรู้กับ แบบวัฏจักรการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ขั้นพื้นฐาน เจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ และการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- สุนทร โคตรบรรเทา. (2548). *ทฤษฎีพหุปัญญา*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชนภา สำเนียงสูง. (2546). *การพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่องสิ่งแวดล้อมชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อัญชลีพร สีขาวอ่อน. (2548). *การเปรียบเทียบผลการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการการเรียนรู้กับวิธีการการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อการคิดวิพากษ์วิจารณ์ แนวคิดแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Dillhunt, M. L. (2004). The effects of multiple intelligences and direct instruction on third and fifth grade student achievement, task engagement, student motivation and teacher efficacy. *Masters' Abstracts International*, 64(12), 1445.
- Erickson, G. L., & Erickson, L. J. (1984). Females and science achievement: Evidence, explanations and implications. *Science Education*, 62(2), 63-89.
- Ferguson, L. (1959). *Personality measurement*. New York: Mcgraw Hill.
- Gardner, H. (1987). *Multiple intelligences: The practice*. New York: Basic Books, Harper Collins Publishers.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education* (3rd ed.). New York: McGraw Hill Books.
- Krathowhl, D. R., Bloom, B. S., & Masic, B. B. (1969). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goal handbook: An affective domain*. New York: David McKay.
- Lawson, A. E. (2001). Using the learning cycle to teach biology concepts and reasoning: Patterns. *Journal of Biology Education*, 165.
- Marek, E. A., Eubanks, C., & Gollaher, T. H. (1990). Teachers understanding and the use of the learning cycle. *Journal of Research in Science Teaching*, 27(9), 821-834.
- Renner, J. W., & Marek, E. D. (1990). An educational theory base for science teaching. *Journal of Research in Science Teaching*, 27(3), 241-246.
- Welch, W. W. (1981). Inquiry in school science. In N. C. Harms & R. Yager (Eds.), *What research says to the science teacher* (vol. 3, pp. 53-64). Washington D.C.: National Science Teachers Association 1.
- Wheathy, G. H. (1991). Constructivist perspectives on science and mathematics learning. *Science Education*, 75(1), 10-15.
- Watson, W., & Glasser, E. M. (1964). *Watson - Glasser critical thinking appraisal*. New York: Harcourt, Brace and World.

การประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์: การประเมินทางเลือกใหม่

Utilization-focused Evaluation: Alternative Evaluation Approach

ประวิต เอราวรรณ์,¹ อมร มะลาศรี²

Prawit Erawan,¹ Amorn Malasri²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอแนวคิดและแนวทางการประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางการประเมินที่ดีและควรค่าแก่การนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินทางการศึกษา การประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์เป็นแนวทางการประเมินแนวใหม่รูปแบบหนึ่งที่มองว่าคุณค่าของการประเมินมีหลากหลายขึ้นอยู่กับบริบทและการตีค่าของแต่ละบุคคล วิธีการประเมินจึงมักใช้วิธีการเชิงธรรมชาติหรือเชิงคุณภาพ และค่อนข้างมีความยืดหยุ่น จุดเน้นของการประเมินตั้งอยู่บนฐานการใช้ประโยชน์อย่างมีจุดมุ่งหมาย มุ่งแสวงหาสารสนเทศเพื่อตอบสนองความต้องการใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ประเมินมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกต่อกระบวนการประเมิน และสร้างความตระหนักให้ผู้ใช้งานการประเมินรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกระบวนการและผลการประเมิน

กระบวนการประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์เป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการ ทฤษฎี จุดมุ่งหมาย ชนิดของข้อมูล การออกแบบการประเมิน และจุดเน้น โดยมีขั้นตอนการประเมิน 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดกลุ่มผู้ใช้งานการประเมิน 2) กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน 3) เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 4) วิเคราะห์ข้อมูล และ 5) นำเสนอผลการประเมินหรือเผยแพร่ผลการประเมิน

คำสำคัญ: การประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์, ผู้ใช้งานการประเมิน, ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, วิธีการเชิงธรรมชาติหรือเชิงคุณภาพ

¹ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Ph. D. Student in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The purpose of this article is to present a concept and an approach of utilization-focused evaluation, good and worthy for application in educational evaluation. The utilization-focused evaluation is an alternative approach, based on the belief that the worth of evaluation is multi-valent, depending on one's perception and judgment. As such, it employs naturalistic or qualitative methodology and is quite flexible. The evaluation focus is based on intended use, searching for information useful for the stakeholders. The role of the evaluator is to facilitate the evaluation process and to create an awareness on the part of the users to feel ownership of the evaluation process and findings.

The utilization-focused evaluation process is flexible on model, method, theory, purpose, data type, evaluation design and focus. The evaluation procedures consists of 5 steps: 1) grouping primary intended users, 2) identifying evaluation purposes, 3) choosing data collection method, 4) data analysis, and 5) reporting or disseminating evaluation findings.

Keywords: utilization-focused evaluation, intended users, stakeholders, naturalistic or qualitative approach

บทนำ

แนวทางหรือวิธีการประเมินตามแนวพหุนิยม (pluralism) ที่เชื่อว่า “คุณค่า” (worth or merit) ของการประเมินนั้น อาจจะมีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการรับรู้และการตีค่าของแต่ละบุคคล หรือกล่าวอีกอย่างคือเป็นการประเมินที่ได้กระทำภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงความรู้ความจริงที่เรียกว่า ญาณวิทยา (epistemology) แบบอัตนัยนิยม (subjectivism) ในการค้นหาความจริงและคุณค่าของความจริงนี้จะยึดอภิปรัชญาพหุนิยมเป็นแม่แบบในการยอมรับคุณค่าของความจริง นั่นคือ เชื่อว่าจิตจะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับใช้ค้นหาคุณค่าของความจริงหรือคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ด้วยเหตุนี้วิธีที่ใช้ในการประเมินจึงมักใช้วิธีการเชิงธรรมชาติหรือเชิงคุณภาพ (naturalistic or qualitative approach) (รัตนะ บัวสนธ์, 2550: 16) แนวทางการประเมินทางเลือกใหม่นี้ ได้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 (ประมาณ

ค.ศ.1970 เป็นต้นมา) แนวทางเหล่านี้ ได้แก่ แนวทางการประเมินแบบตอบสนอง (responsive evaluation approach) พัฒนาโดย Stake ในปี 1973 แนวทางการประเมินแบบผสมผสาน (mixed-approach evaluation) พัฒนาโดย Reihardt et al. ในปี 1979 แนวทางการประเมินแบบยึดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและแบบมีส่วนร่วม (stakeholder-based and participatory evaluation approach) พัฒนาโดยสถาบันการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (The International Institute of Education: NIE) ในปี 1970 แนวทางการประเมินแบบเสริมพลัง (empowerment evaluation approach) พัฒนาโดย Fetterman ในปี 1994 แนวทางการประเมินแบบสร้างสรรค์ (constructive evaluation approach) พัฒนาโดย Guba and Lincoln ในปี 1989 (รัตนะ บัวสนธ์, 2550: 147-191) และแนวทางการประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์ (utilization-focused evaluation approach) พัฒนาโดย Patton ในปี 1978 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550: 117) ในบทความนี้เป็นการแนะนำให้รู้จัก

แนวทางการประเมินที่ผู้เขียนมองว่าเป็นแนวคิดที่มีคุณค่า และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวงการการประเมิน แต่ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักอย่างลึกซึ้งจริงจังในประเทศไทย ซึ่งแนวทางการประเมินดังกล่าวคือ แนวทางการประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์ (utilization-focused evaluation approach) ในบทความนี้เรียกสั้นๆ ว่า U-FE ซึ่งในบทความนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐาน แนวทางการประเมิน และข้อจำกัดของการประเมินแบบ U-FE

แนวคิดและหลักการพื้นฐานของการประเมิน

แนวคิดพื้นฐาน

Patton เป็นนักปรัชญาในกลุ่มต่อต้านปฏิฐานนิยม (anti-positivism) หรือกลุ่มสร้างสรรคนิยม (constructivism) นักปรัชญาตามแนวคิดนี้เชื่อว่าความรู้มี 2 ประเภท คือ ความรู้ในเชิงวัตถุเกี่ยวกับโลกภายนอก สามารถศึกษาได้โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ ส่วนความรู้อีกประเภทหนึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับมนุษย์และสังคม ซึ่งมนุษย์มีความรู้สึกนึกคิด มีจินตนาการ ความคาดหวัง ความมุ่งมั่น ศรัทธา และอื่นๆ ที่สามารถให้ความหมายและตีความหมายของประสบการณ์ของตนเองได้ ดังนั้น แต่ละคนจึงเป็นแหล่งความรู้ โดยเฉพาะวิธีศึกษาในกรณีเช่นนี้ควรเป็นวิธีการหาความรู้จากภายใน โดยล้วงลึกให้เข้าไปถึงความรู้สึกนึกคิดถึงความจริงในเชิงคุณค่าของแต่ละบุคคล ผู้ประเมินที่จะเข้าถึงความจริงเชิงคุณค่าได้จะต้องเข้าไปคลุกคลีจนคุ้นเคย เพื่อให้เข้าถึงซึ่งความหมายในเชิงคุณค่า จะต้องเน้นความเป็นมนุษย์ของผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน เน้นความหมายและปรากฏการณ์โดยมุมมองจากภายในและการเน้นบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของ

ปรากฏการณ์ การประเมินตามแนวปรัชญานี้เรียกว่าเป็นการประเมินเชิงธรรมชาติและมีส่วนร่วม หรือการประเมินเชิงคุณภาพ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2549: 26)

Patton (2002: 1) กล่าวถึงการประเมินแบบ U-FE ไว้ค่อนข้างน่าสนใจว่าเป็นการประเมินที่เริ่มต้นด้วยแนวคิดที่ว่า “การประเมินควรจะถูกต้องดีหรือไม่ดีด้วยประโยชน์และการใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง” ดังนั้น นักประเมินควรจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและการออกแบบการประเมินของการประเมินต่างๆ ด้วยการพิจารณาอย่างระมัดระวังว่าทุกอย่างที่ถูกกระทำจากต้นจนจบจะสะท้อนถึงการให้ประโยชน์ได้อย่างไร การใช้ประโยชน์เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ผลจากการประเมินและประสบการณ์ของกระบวนการประเมินในโลกของความเป็นจริง ดังนั้น จุดเน้นของ U-FE อยู่บนฐานการใช้ประโยชน์อย่างมีจุดมุ่งหมายโดยผู้ใช้ที่มีจุดมุ่งหมาย (intended use by intended users) โดยมุ่งแสวงหาสารสนเทศเพื่อการตอบสนองความต้องการใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในการประเมิน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการ องค์กร หรือบุคลากร นักประเมินควรให้ความสำคัญกับผู้รับบริการหรือกลุ่มลูกค้าที่จะใช้ผลการประเมินนั้นๆ ค่าตามเพื่อการประเมินควรเกิดจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเหล่านี้ หรือต้องเป็นความอยากรู้อยากเห็นหรืออยากรู้ข้อมูลผลการประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ใช่ใช้ความอยากรู้อยากเห็นของนักประเมินเป็นกรอบในการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ซึ่งการประเมินตามแนวคิด U-FE นี้ จะทำให้ผลการประเมินมีโอกาสถูกนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาได้มากขึ้น

รูปแบบการประเมินแบบ U-FE ไม่ได้สนับสนุนหรือยึดเนื้อหา รูปแบบ วิธีการ ทฤษฎี หรือการใช้ประโยชน์ของการประเมินที่จำเพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่สำคัญคือกระบวนการ

ที่ผู้ใช้ประโยชน์จากการประเมินสามารถเลือกเนื้อหา รูปแบบ วิธีการ ทฤษฎี หรือการใช้ประโยชน์ของการประเมินที่เหมาะสมมากที่สุดสำหรับสถานการณ์นั้นๆ รวมถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินอย่างใดอย่างหนึ่ง (ความก้าวหน้าสรุปรวม พัฒนาการ) ชนิดของข้อมูล (เชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ หรือแบบผสม) การออกแบบการประเมินและจุดเน้น (กระบวนการ ผลลัพธ์ ผลกระทบ) ต้นทุนและความคุ้มค่าการลงทุน ตลอดจนความเป็นไปได้ ดังนั้น U-FE จึงเป็นกระบวนการสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมา โดยความร่วมมือของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการประเมิน

หากพิจารณาในเชิงจิตวิทยาแล้วจะพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะใช้ประโยชน์จากการประเมินมากขึ้นถ้ามีความเข้าใจและมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นเจ้าของกระบวนการประเมินและผลการประเมิน และจะรู้สึกมีความเป็นเจ้าของมากขึ้นหากได้เข้าร่วมในกิจกรรมการประเมิน ดังนั้น นักประเมินจึงควรมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินอย่างกระตือรือร้น ซึ่งบทบาทเหล่านี้จะแสดงให้เห็นว่ากำลังฝึกฝนผู้ใช้ประโยชน์ และกำลังเตรียมรากฐานสำหรับการใช้ประโยชน์ รวมถึงกำลังเสริมสร้างการใช้ประโยชน์อย่างมีจุดมุ่งหมายในทุกๆ ขั้นตอนตลอดการประเมิน

จากแนวคิดพื้นฐานที่กล่าวมาทำให้สรุปได้ว่า การประเมินแบบมุ่งการใช้ประโยชน์ให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมิน และ/หรือกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการประเมินนั้นมุ่งแสวงหาสารสนเทศเพื่อการตอบสนองความต้องการใช้ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งการใช้ประโยชน์การประเมินตามแนวคิดนี้จะเกิดขึ้นได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับหลักการพื้นฐานดังต่อไปนี้

หลักการพื้นฐาน

Patton (1997: 382-383) ได้เสนอหลักการพื้นฐานของการประเมินแบบ U-FE ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. ทุกครั้งที่มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการประเมิน ไม่ว่าจะเน้นจุดเน้นแบบแผนวิธีการ การวัด การวิเคราะห์หรือการรายงาน นักประเมินจะต้องตั้งคำถามว่า “สิ่งเหล่านั้นกระทบกับการใช้ประโยชน์จากการประเมินหรือไม่อย่างไร”

2. การใช้ประโยชน์ต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นการประเมินจนถึงสิ้นสุดการประเมิน ไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะผลการประเมินในขั้นสุดท้ายของการประเมินเท่านั้น แม้ว่าผลการประเมินในขั้นสุดท้ายจะเป็นสารสนเทศที่นำไปใช้ในการตัดสินใจก็ตาม ดังนั้น นักประเมินและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องจัดวางกรอบในเรื่องการใช้ประโยชน์ตั้งแต่เริ่มการประเมิน

3. การประเมินต้องให้ความสำคัญกับผู้ใช้งาน จุดมุ่งหมายของการประเมินต้องสอดคล้องกับความสนใจและเป็นความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ประโยชน์อย่างจำเพาะเจาะจง ชัดเจน และไม่คลุมเครือ ดังนั้น การประเมินจึงต้องคำนึงถึงผู้ใช้สารสนเทศเป็นอันดับแรก

4. ผู้ใช้ประโยชน์ต้องเป็นบุคคลที่ตัดสินใจรวดเร็ว ต้องให้ความเห็นหรือเสนอแนะได้อย่างแท้จริง และต้องเข้าใจกระบวนการประเมินอย่างดี ต้องมีบทบาทมากกว่าการนำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งวิธีการที่ดีที่สุดคือให้ผู้ใช้ประโยชน์เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินทุกขั้นตอน

5. การให้องค์กรหรือกลุ่มบุคคลที่สนใจการประเมินเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินเป็นการตอบสนองและให้คุณค่ากับความสนใจเหล่านั้น

6. การเลือกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินจะต้องใช้ความ

รอบคอบ โดยเลือกคนที่มีคุณภาพสูง นักประเมินต้องยืดหยุ่นและใช้เทคนิคการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความเข้าใจผิดประการหนึ่ง คือ นักประเมินส่วนมากคิดว่า การเคร่งครัดต่อระเบียบวิธีการประเมินเท่านั้นที่จะทำให้ผู้ร่วมงานตัดสินใจด้วยความสมเหตุสมผล การทำหน้าที่ตัดสินใจต้องได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และเพียงพอ นักประเมินที่มีทักษะจะสามารถช่วยให้กระจ่างในระเบียบวิธีการ เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในวิธีการจะทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพิ่มความเข้าใจในการประเมิน ขณะเดียวกัน ผู้ประเมินจะเข้าใจลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสถานการณ์ทางเลือกที่เป็นไปได้ในการประเมิน

7. การที่นักประเมินฝึกฝนกระบวนการประเมินและการให้สารสนเทศแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะทำให้นักประเมินเห็นการใช้ประโยชน์จากการประเมินทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ผู้มีหน้าที่ตัดสินใจที่เคยมีเหตุผลผิดๆ เกี่ยวกับการประเมิน จะสามารถใช้ข้อมูลการประเมินได้อย่างถูกต้องมากขึ้น และสร้างกระบวนการประเมินได้ตลอดเวลา

8. คุณค่าสูงสุดของการใช้ประโยชน์ คือ การใช้ผลการประเมินอย่างมีจุดมุ่งหมาย

9. นักประเมินต้องตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ส่งผลต่อการประเมินอย่างฉับไว องค์ประกอบสถานการณ์เหล่านั้น ได้แก่ ชุมชน ลักษณะขององค์กร นโยบาย ความชัดเจนของแหล่งข้อมูล ความเชื่อถือในตัวผู้ประเมิน เป็นต้น เพราะองค์ประกอบเหล่านี้ส่งผลถึงความเป็นประโยชน์ของการประเมิน การวิเคราะห์องค์ประกอบเหล่านี้ต้องกระทำร่วมกันระหว่างนักประเมินและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะเริ่มต้น การประเมิน และติดตามผลตลอดทั้งกระบวนการประเมิน

10. แม้ว่ากระบวนการในการนำผลการประเมินไปใช้จะต้องใช้ทั้งเงินและระยะเวลา แต่ผลประโยชน์ที่เกิดจากต้นทุนเหล่านี้มีความสำคัญและคุ้มค่า

บทบาทของนักประเมิน

รูปแบบ U-FE เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีการเชิงธรรมชาติ (naturalistic decision-oriented evaluation) (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550: 117) โดยนักประเมินควรที่จะคอยอำนวยความสะดวกต่อกระบวนการประเมิน และให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อระบบการบริหารงาน การวางแผน การดำเนินโครงการ และการตัดสินใจเชิงบริหารแก่ผู้ใช้สารสนเทศ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้สนใจ หรือผู้เกี่ยวข้อง ตัดสินคุณค่าสิ่งที่ประเมิน ลักษณะเด่นของการประเมินรูปแบบนี้ คือ บุคคลที่กล่าวมาแล้วจะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการประเมินตั้งแต่ต้นจนจบ โดยผู้ประเมินไม่ควรเข้าไปมีส่วนในกระบวนการตัดสินใจทางการบริหาร เพราะจะทำให้เสียความเป็นกลางในการประเมิน ดังนั้น ผู้ประเมินจึงควรมีบทบาทเพียงเสนอสารสนเทศจากผู้เกี่ยวข้องรอบด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

สิ่งที่นักประเมินต้องคำนึงถึงมากที่สุด คือ จะต้องเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประเมินนั้นๆ และจะต้องมีคุณลักษณะเด่น 3 ประการ ได้แก่ มีความกระตือรือร้น มีปฏิริยาตอบสนองต่อความสำคัญของผู้รับบริการหรือผู้เกี่ยวข้อง และมีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้ที่ร่วมประเมินได้ เรียกว่า active-reactive-adaptive: evaluator (Patton, 1997: 117) เพราะว่าคุณลักษณะเหล่านี้เป็นกุญแจสำคัญสู่การใช้ประโยชน์ของผลการประเมิน นักประเมินจะต้อง

สร้างสัมพันธภาพโดยตรงกับผู้ต้องการใช้ข้อมูล พัฒนาความสัมพันธ์ส่วนตัวเพื่อการได้มาของข้อมูล และให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของนักประเมินก็คือ จะต้องทำให้ผู้ใช้ผลการประเมินนั้นรู้สึกว่าเป็นเจ้าของผลการประเมินในขณะนั้นอย่างแท้จริง (Patton, 2002: 1)

วิธีการและขั้นตอนการประเมิน

การประเมินในรูปแบบ U-FE นี้ไม่ใช่การประเมินในบริบท โมเดล วิธีการ หรือทฤษฎีเฉพาะอันใดอันหนึ่ง แต่จะเป็นกระบวนการประเมินที่ผู้ที่ต้องการใช้ผลการประเมินจะเลือกสถานการณ์ที่เหมาะสมที่สุดต่อการประเมินนั้นๆ ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ที่รับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้อง เพราะ U-FE เป็นวิธีการประเมินแบบยืดหยุ่น และไม่ใช้รูปแบบที่เป็นทางการ ดังนั้น การประเมินอาจจะมีหลายบทบาท สามารถเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้หลากหลาย และใช้แผนแบบการประเมินทั้งเชิงธรรมชาติหรือเชิงทดลอง ตลอดจนจุดเน้นของการประเมินได้ตามความเหมาะสม

ขั้นตอนการดำเนินการประเมิน Patton (1997: 19-23) ได้เสนอแนวทางในการประเมิน โดยเฉพาะการดำเนินการเพื่อให้ได้วัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยแบ่งกิจกรรมเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 จำแนกประเภทหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ในขั้นตอนนี้ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาว่ามีใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะประเมินหรือเป็นผู้ที่ต้องการใช้ผลการประเมิน เช่น ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์/สอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง

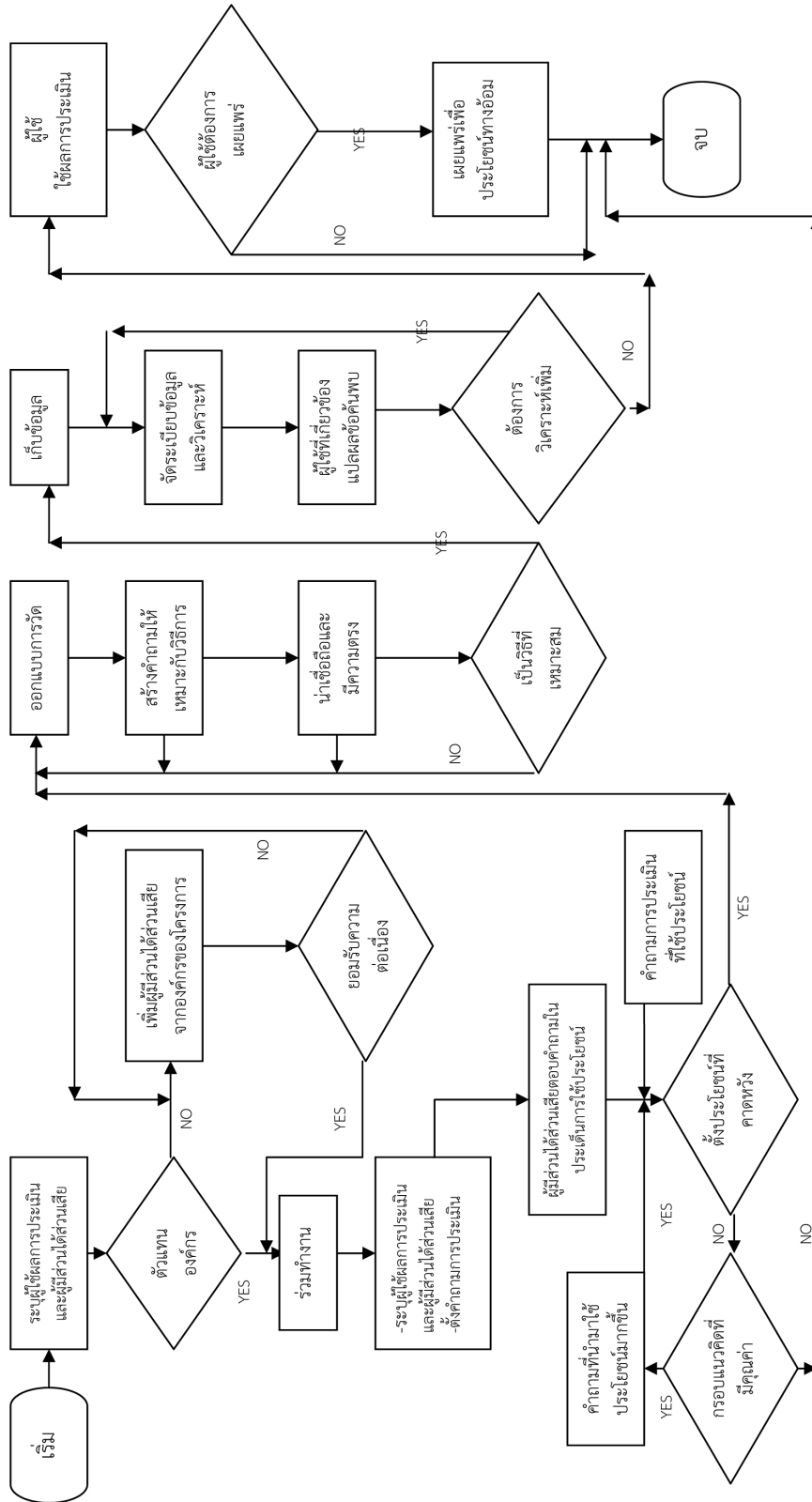
เกี่ยวข้อง

สัมภาษณ์/สอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมความเห็น หรือความต้องการว่ากลุ่มบุคคลเหล่านั้นต้องการทราบผลการดำเนินงานโครงการในลักษณะใดบ้าง ต้องการให้ข้อมูลการประเมินในเรื่องใดหรืออยากรู้อะไร

ขั้นตอนที่ 3 จัดหมวดหมู่คำถาม หรือความต้องการใช้ข้อมูล

นำข้อความคำถามหรือความต้องการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มากำหนดเป็นรายการคำถามหลักๆ เพื่อการประเมินหรือกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการประเมิน เช่น การดำเนินงานโครงการทำได้ตามแผนเพียงใด เกิดปัญหาในลักษณะใดบ้าง ผลการดำเนินงานของโครงการทำได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจการอบรมครั้งนี้หรือไม่ ผู้เข้าอบรมมีความรู้และเจตคติเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด หรือการดำเนินโครงการก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

หลังจากดำเนินการทั้ง 3 ขั้นตอนแล้ว นักประเมินจึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมประเด็นคำถามการประเมินของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ส่วนการดำเนินการในขั้นตอนต่อไปก็ดำเนินการตามกระบวนการประเมินตามปกติ วิธีการดำเนินงานเริ่มตั้งแต่การระบุผู้เกี่ยวข้องโดยตรงที่ต้องการใช้ผลการประเมิน กำหนดประเด็นของการประเมินให้ชัดเจน เลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และใช้เกณฑ์การตัดสินอันเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ผลการประเมิน เสนอผลการประเมิน โดยให้ผู้ประเมินเป็นผู้สรุปและตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน แล้วจึงพิจารณาเผยแพร่ผลการประเมิน สามารถสรุปวิธีการและขั้นตอนการประเมินได้ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ แผนผังขั้นตอนการประเมินแบบ U-FE

การประยุกต์ใช้ขั้นตอนการประเมินของรูปแบบ U-FE นี้ ผู้ใช้ประโยชน์สามารถเสนอความคิดเห็นในแต่ละขั้นตอน โดยผู้ประเมินเป็นผู้สนับสนุนแนะนำเป็นระยะๆ จำนวนของผู้ที่มีส่วนร่วมในการประเมินควรจัดกลุ่มที่มีความคล่องตัวในการทำงาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและความซับซ้อนของโครงการหรือสิ่งที่ต้องการประเมิน อย่างไรก็ตามการดำเนินการประเมินตามขั้นตอนดังกล่าวก็ยังไม่ใช้สิ่งที่รับรองว่าการประเมินตามแนวทางมุ่งการใช้ประโยชน์จะบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน หรือสร้างความมั่นใจให้กับทีมงาน จึงต้องมีการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการบรรลุจุดมุ่งหมายดังจะกล่าวต่อไป

การตรวจสอบตามแนวทาง U-FE

เพื่ออำนวยความสะดวกในการประเมินและเพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะบรรลุตามจุดมุ่งหมายตามที่กำหนด Patton (2002: 1-6) ได้เสนอแนวทางในการตรวจสอบไว้ 12 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การประเมินความพร้อมของโครงการ/องค์กร

ผู้มีส่วนร่วมในการประเมินจำเป็นต้องมีความเข้าใจ มั่นใจ และมีความสนใจในการประเมินแบบ U-FE ซึ่งเป็นการประเมินที่ต้องการคำแนะนำเชิงทักษะและการอำนวยความสะดวกจากผู้อำนวยความสะดวกในการประเมิน ประเด็นที่ต้องตรวจสอบในขั้นตอนนี้มีดังนี้

1.1 ประเมินข้อตกลงร่วมกันของผู้ใช้ผลการประเมิน เพื่อการประเมินที่มีประโยชน์บนพื้นฐานการประเมินแบบ U-FE

1.2 ประเมินความพร้อมของโครงการเกี่ยวกับเวลาและทรัพยากรสำหรับการประเมิน

1.3 พิจารณาว่ากลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินหลักมีความพร้อมที่จะทำการประเมิน

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ เพื่อจัดกลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินหรือไม่

1.4 ประเมินว่ามีสิ่งใดที่จำเป็นต้องทำ และสามารถทำได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความพร้อม

2. การประเมินความพร้อมและความสามารถของผู้ประเมิน

การประเมินแบบ U-FE ต้องใช้แนวคิดและทักษะที่จำเพาะเจาะจง ผู้อำนวยการความสะดวกในการประเมินต้องรู้จักแข็งและข้อจำกัดของผู้ประเมิน และพัฒนาทักษะที่จำเป็นเพื่ออำนวยความสะดวกให้การประเมินง่ายขึ้น จึงควรดำเนินการประเมินความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมิน ประเด็นที่ต้องตรวจสอบในขั้นตอนนี้มีดังนี้

2.1 ประเมินความพร้อมของผู้ประเมินว่าเหมาะสมกับสถานการณ์และเงื่อนไขของการประเมินหรือไม่

2.2 ประเมินความสอดคล้องระหว่างทักษะของผู้ประเมินและทักษะที่จำเป็นในการประเมิน

2.3 ผู้ประเมินได้รับการเตรียมความพร้อมและมีความมั่นใจที่จะรับการตัดสินผลการประเมินโดยผู้ใช้ประโยชน์จากการประเมิน

3. พิจารณากลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากการประเมิน

ผู้ใช้ประโยชน์จากการประเมิน คือ ผู้ที่ได้รับผลโดยตรงและมีส่วนได้ส่วนเสียจากการประเมิน ผู้อำนวยความสะดวกในการประเมินต้องประเมินคุณลักษณะและเสริมสร้างคุณลักษณะที่จะสนับสนุนให้เกิดการใช้ผลการประเมิน จึงพิจารณาค้นหาผู้ใช้ประโยชน์จากการประเมินที่มีคุณลักษณะดังนี้

3.1 มีความสนใจและมีส่วนได้ส่วนเสีย

3.2 รอบรู้ เฉลียวฉลาด

3.3 เปิดกว้าง ตรงไปตรงมา

- 3.4 เข้ากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญได้
- 3.5 นำเชื่อถือ
- 3.6 เรียนรู้ได้เร็ว
- 3.7 มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดีตลอดกระบวนการประเมิน

4. การวิเคราะห์สถานการณ์

นักประเมินมีหน้าที่ในการจำแนกประเมิน ทำความเข้าใจ และปฏิบัติงานบนฐานองค์ประกอบเชิงสถานการณ์ที่อาจจะกระทบกับการใช้ประโยชน์ ประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้

- 4.1 ตรวจสอบลำดับความสำคัญของโครงการที่ผ่านมา
- 4.2 ค้นหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้ต่อการใช้ประโยชน์
- 4.3 พิจารณาปัจจัยที่อาจจะสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้เกิดการใช้ประโยชน์
- 4.4 ทำให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับทรัพยากรสำหรับการประเมิน
- 4.5 ระบุเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการตัดสินใจ ระยะสิ้นสุดการประเมิน หรือระยะเวลาที่การประเมินควรจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 4.6 ประเมินประสบการณ์และระดับความรู้ด้านการประเมินของผู้ใช้ผลการประเมิน
- 4.7 ทำความเข้าใจบริบทด้านนโยบายสำหรับการประเมิน และพยากรณ์ว่าองค์ประกอบเชิงนโยบายจะส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
- 4.8 พิจารณาว่ากลุ่มที่เข้าร่วมการประเมินเป็นตัวแทนของผู้ใช้ผลการประเมินหรือไม่ และพิจารณาผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการไม่นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์

5. พิจารณาประเด็นการใช้ประโยชน์อย่างมีจุดมุ่งหมาย

การใช้ประโยชน์อย่างมีจุดมุ่งหมายโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียคือเป้าหมายของการประเมินแบบ U-FE ดังนั้น รูปแบบการประเมินต้องได้รับการไตร่ตรอง คัดกรอง และจัดลำดับความ

สำคัญเป็นอย่างดีเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้

- 5.1 พิจารณาว่าการประเมินสามารถสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงโครงการได้อย่างไร
- 5.2 พิจารณาว่าการประเมินสามารถสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจสำคัญๆ เกี่ยวกับโครงการได้อย่างไร
- 5.3 พิจารณาว่าการประเมินสามารถสนับสนุนให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ได้อย่างไร
- 5.4 พิจารณาการใช้กระบวนการการประเมิน
- 6. การกำหนดจุดเน้นของการประเมิน ผู้ใช้ประโยชน์เป็นผู้พิจารณากำหนด และให้ความเห็นชอบจุดเน้นหรือเป้าหมายของการประเมิน ประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้
 - 6.1 สร้างความมั่นใจว่าคำถามสำคัญทั้งหมดถูกระบุไว้ในแผนแบบการประเมิน
 - 6.2 สร้างความมั่นใจว่าคำตอบที่ได้จากคำถามการประเมินนั้นชัดเจนและสมเหตุสมผล
- 7. การออกแบบการประเมิน
 - แผนแบบและวิธีการประเมินเพื่อนำไปสู่การค้นพบที่มีประโยชน์นั้น จะต้องส่งเสริมให้ผู้ผู้ใช้ประโยชน์จากการประเมินได้อย่างสัมฤทธิ์ผล ประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้
 - 7.1 เลือกวิธีการประเมินที่เหมาะสมต่อคำถามที่ตั้งขึ้น
 - 7.2 สร้างความมั่นใจว่าผลสำเร็จเกิดจากวิธีการประเมินที่กำหนด และมีความน่าเชื่อถือไว้ใจได้ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้
 - 7.3 สร้างความมั่นใจว่าวิธีการวัดและประเมินที่กำหนดมีลักษณะเหมาะที่จะปฏิบัติได้จริง ได้ผลคุ้มค่า และถูกต้องตามหลักคุณธรรม
 - 7.4 สร้างความมั่นใจว่าผลที่เกิดจากวิธีการประเมินเหล่านี้จะสามารถนำไปใช้ได้ตามจุดมุ่งหมาย

7.5 พิจารณาว่าการออกแบบการประเมินเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและหลักการหรือไม่

7.6 พิจารณาว่าการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ประโยชน์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพิ่มพูนการใช้ประโยชน์ในกระบวนการหรือไม่

8. การทดลองใช้ประโยชน์

การทดลองใช้ประโยชน์จากสถานการณ์จำลองเป็นการเตรียมประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้ใช้ประโยชน์และเป็นสิ่งสำคัญที่จะให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้

8.1 ข้อค้นพบจากสถานการณ์จำลองต้องอยู่บนฐานของแผนแบบการประเมินและการวัดที่กำหนด

8.2 ผลกระทบการแปลความหมายของข้อค้นพบจากสถานการณ์จำลอง

8.3 ประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลองต้องนำไปสู่การพิจารณาว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างไร เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์มากขึ้น

8.4 ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต้องพิจารณาว่าผู้ใช้ผลการประเมินตัดสินใจที่จะดำเนินการต่อไปอย่างไร จากการประเมินต้นทุนและการบรรลุความคาดหวังในการใช้ประโยชน์

9. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่เกิดรวบรวมควรจะได้รับ การจัดการให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้

9.1 มีการรายงานความก้าวหน้าให้ผู้ใช้ผลการประเมินอย่างต่อเนื่อง

9.2 รายงานผู้ใช้ผลการประเมินเกี่ยวกับข้อค้นพบระหว่างดำเนินการที่สำคัญเพื่อรักษาความสนใจในการประเมิน

9.3 ถ้าหากผู้ใช้ผลการประเมินหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ มีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต้องจัดกระบวนการนี้อย่างระมัดระวัง

10. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต้องนำเสนอให้ผู้ใช้ผลการประเมินเข้าใจง่าย เพื่อเพิ่มความเข้าใจในข้อค้นพบ ความรู้ลึกถึงการเป็นเจ้าของผลการประเมิน และความมุ่งมั่นที่จะใช้ผลการประเมินประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้

10.1 จัดระเบียบข้อมูลให้ง่ายต่อความเข้าใจและสอดคล้องกับศักยภาพของผู้ใช้ผลการประเมิน

10.2 ผู้ใช้ผลการประเมินมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการแปลความหมายของข้อค้นพบและการให้ข้อเสนอแนะ

10.3 ตรวจสอบข้อค้นพบและความหมายจากหลายมุมมอง โดยมุ่งการใช้ประโยชน์อย่างมีความหมาย

11. การส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ การใช้ประโยชน์ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ จำเป็นต้องกระตุ้นให้เกิดขึ้น การส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์เป็นบทบาทที่สำคัญของผู้ประเมิน ประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้

11.1 ผู้ประเมินและผู้ใช้ผลการประเมินทำงานไปด้วยกัน เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อค้นพบและการเรียนรู้จากกระบวนการตามแนวทางอย่างมีจุดมุ่งหมาย

11.2 ตรวจสอบความเป็นไปได้ของการใช้ประโยชน์และผู้ใช้นอกเหนือจากเป้าหมายที่กำหนดไว้แต่ต้น

11.3 ตัดสินใจเผยแพร่ผลการประเมินบนแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างมีจุดมุ่งหมาย

11.4 พิจารณาการนำไปใช้ประโยชน์ในทางที่ผิดที่อาจเกิดขึ้นได้ และวางแผนเพื่อรองรับการนำไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม

11.5 การรายงานในรูปแบบอื่นๆ พร้อมทั้งส่งเสริมและติดตามเพื่อเพิ่มโอกาสในการใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น

12. การสังเคราะห์การประเมิน

รูปแบบ U-FE ควรได้รับการประเมินด้วยว่าผู้ใช้ประโยชน์ใช้ผลการประเมินตามแนวทางอย่างมีจุดมุ่งหมายหรือไม่ โดยผู้ประเมินสามารถเรียนรู้ข้อเท็จจริงบางอย่างจากการประเมินในแต่ละครั้ง ประเด็นที่ต้องตรวจสอบมีดังนี้

12.1 หลังจากที่มีการประเมินเสร็จสิ้น สมบูรณ์ ประเมินประสิทธิผลของการใช้ประโยชน์ของผู้ใช้ผลการประเมิน

12.2 ประเมินขอบเขตของการใช้ประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นหรือผู้ใช้ประโยชน์มากขึ้นนอกเหนือจากเป้าหมายที่กำหนดไว้ในตอนต้น

12.3 ประเมินและเรียนรู้การนำไปใช้ประโยชน์ในทางที่ผิดหรือไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน

การตรวจสอบตามแนวทาง U-FE เป็นการตรวจสอบกระบวนการการประเมินตั้งแต่ก่อนเริ่มต้นโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ เพื่อประเมินระดับความสอดคล้องระหว่างสภาพการดำเนินงานที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่คาดหวัง สารสนเทศที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการทำงานของคณะผู้ประเมิน โดยมีเป้าหมายให้เกิดการใช้ประโยชน์จากผลการประเมินอย่างมีจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อจำกัดของการประเมินแบบ U-FE

แนวทางการประเมินแบบ U-FE มีจุดเด่นที่สำคัญ คือ เป็นแนวทางการประเมินที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ใช้ผลประเมินให้ดีขึ้น และตอบสนองของความ

ต้องการของผู้รับบริการ อย่างไรก็ตามการประเมินแบบ U-FE ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการสรุปได้ดังนี้ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007: 234)

1. เป็นการทำงานที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องมีความต้องการที่จะได้ข้อมูลเชิงคุณภาพในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการ ซึ่งในความเป็นจริงสภาพการณ์ดังกล่าวจะพบได้ยาก

2. แนวทางการประเมินแบบ U-FE ไม่เหมาะกับกรณีที่ใช้ประโยชน์เป็นบุคคลภายนอกโครงการที่ถูกรประเมิน

3. การประเมินตามรูปแบบ U-FE เน้นให้ผู้ประเมินเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการอย่างลึกซึ้งจากการใกล้ชิดสนิทสนมของผู้ประเมิน อาจเกิดความไม่เป็นกลางทางการประเมินได้

4. ผู้ประเมินตกในฐานะลำบาก หากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เลือกเข้าร่วมการประเมินไม่ใช่ผู้แทนของผู้ที่ใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ส่วนผู้ที่ควรถูกเลือกกลับถูกมองข้ามไป

5. เป็นรูปแบบที่ไม่มีทิศทางหรือการชี้ นำ มีแนวโน้มของการเกิดจากอคติหรือเป็นรูปแบบที่อาจก่อให้เกิดสมมติฐานใหม่เสมอ

6. ในทางปฏิบัติมีความเป็นไปได้น้อยเนื่องจากการประเมินรูปแบบนี้ต้องใช้เวลา บุคลากร และทรัพยากรจำนวนมาก

7. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจน่าจะเหมาะสำหรับใช้กับผู้บริหารหรือผู้ใช้ผลการประเมินที่มีความสามารถในเชิงวิชาการสูง เนื่องจากจะต้องเป็นผู้วินิจฉัยคุณค่าด้วยตนเองอย่างถูกต้องเสียก่อน จึงจะนำผลการประเมินไปใช้อย่างถูกต้อง

บทสรุป

รูปแบบการประเมินที่มุ่งการใช้ประโยชน์ (utilization-focused evaluation: U-FE) เป็นแนวทางการประเมินแนวใหม่รูปแบบหนึ่ง ที่มอง

ว่าคุณค่าของการประเมินอาจจะมีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับการรับรู้และการตีค่าของแต่ละบุคคล วิธีการประเมินจึงมักใช้วิธีการเชิงธรรมชาติหรือเชิงคุณภาพ (naturalistic or qualitative approach) และค่อนข้างมีความยืดหยุ่น มีแนวคิดใกล้เคียงกับแนวทางการประเมินแบบตอบสนอง (responsive evaluation approach) แนวทางการประเมินแบบยึดผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและแบบมีส่วนร่วม (stakeholder-based and participatory evaluation approach) และแนวทางการประเมินแบบสร้างสรรค์ (constructive evaluation approach) รูปแบบการประเมินที่มุ่งการใช้ประโยชน์เป็นรูปแบบการประเมินที่ค่อนข้างจะยุ่งยากซับซ้อนในทางปฏิบัติ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ประเมินและผู้มีส่วนร่วมในการประเมินสามารถนำวิธีการของรูปแบบนี้มาประยุกต์ใช้ให้

เหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยใช้วิธีการที่ยืดหยุ่น และเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ รูปแบบนี้ได้ถูกผสานกับจิตวิทยาของการใช้ประโยชน์ การมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนการประเมิน ช่วยให้เกิดการพัฒนาการเป็นเจ้าของข้อค้นพบและกระบวนการประเมิน พัฒนาความเข้าใจที่จำเป็นของสารสนเทศ ดังนั้น การกระทำอย่างมีเหตุมีผลอยู่บนฐานของข้อค้นพบที่ได้จากการประเมิน การประเมินรูปแบบนี้ช่วยให้ผู้ใช้ประโยชน์แน่ใจว่า ผู้ประเมินจะช่วยเหลือในการประเมินได้เหมาะสมกับความต้องการ ตามลำดับความสำคัญ และกำหนดการของตนที่ตั้งไว้ รูปแบบ U-FE พยายามที่จะช่วยลดช่องว่างของความแตกต่างกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ใช้ผลประเมินให้มีสัมพันธภาพที่ดีผ่านการทำงานร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- รัตนะ บัวสนธ์. (2550). *ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *ทฤษฎีการประเมิน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2549). *วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, and applications*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Patton, M. Q. (2002). *Utilization-focused evaluation checklist*. Retrieved July 19, 2007, from <http://www.wmich.edu/evalctr/checklists>
- _____. *Utilization-focused evaluation: The new century text* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวารสารวิชาการสาขาวิชาทางการศึกษา พิมพ์เผยแพร่ผลงานในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ บทความวิจารณ์หนังสือ และบทความทั่วไปทางการศึกษา บทความที่ได้รับการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีสาระน่าสนใจ เป็นงานที่พัฒนาความรู้เดิมหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน เป็นบทความที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดๆ บทความอาจได้รับการปรับปรุงตามที่กองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการเห็นสมควร เพื่อให้วารสารมีคุณภาพระดับมาตรฐานสากลและนำไปอ้างอิงได้

การส่งต้นฉบับ

1. ภาษา พิมพ์ต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และการเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน คำศัพท์ภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะ ถ้าต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านการใช้ภาษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษก่อน

2. รูปแบบต้นฉบับ ใช้กระดาษ A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษด้านละ 3.5 เซนติเมตร จัดรูปแบบ 1 คอลัมน์

3. ชนิดและขนาดตัวอักษร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษร Browallia New ซึ่งขนาดตัวอักษร มีดังนี้

ชื่อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 20 pt. ตัวหนา

ชื่อ-สกุลผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวปกติ

หัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 18 pt. ตัวหนา

หัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวหนา

เนื้อเรื่องในหัวข้อหลักและหัวข้อย่อย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 pt. ตัวปกติ

เชิงอรรถหน้าแรกที่เป็นชื่อ-สกุล ตำแหน่งทางวิชาการ และหน่วยงานต้นสังกัดของผู้พิมพ์ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt. ตัวปกติ

4. จำนวนหน้า ความยาวของบทความไม่เกิน 15 หน้า รวมตาราง ภาพประกอบ รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง

5. การส่ง ส่ง file ต้นฉบับที่งานวารสาร ชั้นล่างอาคารศึกษาศาสตร์ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทรศัพท์ 0-4374-3143-4 ต่อ 101, 102, 0-4375-4321-40 ต่อ 6079 โทรสาร 0-4372-1764 หรือส่งทาง E-mail: Journaled@msu.ac.th

ต้นฉบับให้ระบุชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคน พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และ E-mail address ทุกคนที่สามารถติดต่อได้สะดวก

บทความวิจัยและบทความวิทยานิพนธ์

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)
(บทคัดย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)
7. บทนำ
8. วัตถุประสงค์
9. สมมุติฐาน (ถ้ามี)
10. วิธีการวิจัย (ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปร เครื่องมือ การดำเนินการวิจัย หรือการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล)
11. ผลการวิจัย
12. อภิปรายผล
13. ข้อเสนอแนะ
14. เอกสารอ้างอิง

บทความทั่วไป

ประกอบด้วยหัวข้อและจัดเรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อ-สกุลผู้นิพนธ์ทุกคนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย
4. คำสำคัญภาษาไทย
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)

(บทความย่อ มีความยาวไม่เกิน 400 คำ)

7. บทนำ
8. เนื้อหา
9. บทสรุป
10. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงเอกสาร

ใช้รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงระบบ American Psychological Association (APA) ดังตัวอย่าง

1. หนังสือ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2547). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Kosslyn, S. M., & Rosenberg, R. S. (2004). *Psychology: The brain, the person, the world* (2nd ed.). Essex, England: Pearson Education Limited.

Mussen, P., Rosenzweig, M. R., Aronson, E., Elkind, D., Feshbach, S., Geiwitz, P. J., et al. (1973). *Psychology: An introduction*. Lexington, Mass.: Heath.

2. วารสาร

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), หน้า.

เผด็จ กิจระการ และสมนึก ภัททิยธนี. (2545). ดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness Index: E.I.). *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 8(1), 30-36.

Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 45(2), 10-36.

3. วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระ

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับปริญญา, สถาบันการศึกษา, เมือง.

ดร.ณนภา นาชัยฤทธิ์. (2550). ผลการเรียนรู้จากบทเรียนมัลติมีเดียบนระบบเครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรื่องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียน ของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

นางเยาว์ ธรรมวงศา. (2549). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเรื่องเพศศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

Piyakun, A. (2007). *Reading strategies used by Thai ESL students*. Doctoral dissertation, Monash University, Melbourne.

4. หนังสือรวมเรื่อง

ชื่อผู้นิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์ ตั้งแต่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป, หน้า). เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ประสาธ เนืองเฉลิม. (2549). วิทยาศาสตร์พื้นฐาน: การจัดการเรียนรู้มิติทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบูรณาการความรู้พื้นฐานกับการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เพื่อชุมชน: กรณีศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ป่าปูลูตา. ใน ฉลาด จันทรมบัติ (บรรณาธิการ), *ศึกษาศาสตร์วิจัย ประจำปี 2548-2549* (หน้า 127-140). มหาสารคาม: สารคามการพิมพ์-สารคามเปเปอร์.

Cooper, J., Mirabile, R., & Scher, S. J. (2005). Actions and attitudes: The theory of cognitive dissonance. In T. C. Brock & M. C. Green (Eds.), *Persuasion: Psychological insights and perspectives* (2nd ed., pp. 63-79). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.

5. หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อหนังสือพิมพ์, หน้า.

รัฐพงศ์ ศิริสานนท์. (25 กุมภาพันธ์ 2548). องค์ประกอบของความสำเร็จ. *มติชน*, หน้า 22.

Brown, P. J. (2007, March 1). Satellites and national security. *Bangkok Post*, p. B4.

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้นิพนธ์. (วันที่ เดือน ปีที่ปรับปรุงล่าสุด). ชื่อเรื่อง. วันที่ทำการสืบค้น, ชื่อฐานข้อมูล
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (3 ธันวาคม 2548). *ธนาคารหลักสูตร*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2550,
จาก <http://db.onec.go.th/thaigifted/lessonplan/index.php>

Wollman, N. (1999, November 12). *Influencing attitudes and behaviors for social change*. Retrieved July 6, 2005, from <http://www.radpsynet.org/docs/wollman-attitude.html>

Instruction for Authors

Journal of Education, Maharakham University (JEd, MSU), is an academic journal in the field of education. The journal publishes a variety of academic results, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles. The articles to be published may be reviews of current issues, or scholarly issues that contribute a new body of knowledge, that demonstrate interesting and valuable points of view for readers. It is important to note that articles submitted for Journal of Education should not have been preprinted or previously submitted to other publications. The context of the articles may be revised as appropriate by the journal editorial board and peer reviews in order to make it fit the international standard and be accepted as reference.

Submission of manuscripts:

1. Language: Manuscripts can be written in either Thai or English. Thai language manuscripts should adhere to the Royal Institute's principles in using vocabulary and borrowed English words. All English words must be typed in small letters, except specific names. English language manuscripts must be checked for the correctness of language by an English expert prior to submission.

2. Papers: Manuscripts should be typed in A4 paper, and required to have 3.5 cm margins on each of the four sides: top, bottom, right and left. The contents of the abstract in both Thai and English, other headings, and references should be arranged in one column.

3. Style and size of font: Both Thai and English manuscripts are required to type in "Browallia New" font style with font size as follows;

Title of the article: **20 pt. Bold**

Name(s) of the authors: 18 pt. Normal

Main heading: **18 pt. Bold**

Sub-heading: **16 pt. Bold**

Body of the text: 16 pt. Normal

The first page of footnotes presenting authors' names, academic titles, and affiliations: 14 pt. Normal

4. Number of pages: The article is required not to be longer than 15 pages. These include tables, figures, pictures, and references.

5. Submission: The author(s) should submit an original file to the Journal of Education Division, the Ground Floor of Education Building 1, Faculty of Education, Mahasarakham University, Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000, Tel: 0-4374-3143-4 ext. 101, 102, 0-4375-4321-40 ext. 6079,

Fax: 0-4372-1764. The author can also submit to: Journaled@msu.ac.th

The original file should include name(s) of the author(s), telephone number(s), facsimile number(s), and email address(es).

Organization of research and thesis articles:

Should be arranged in the following order;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keywords in Thai
5. Abstract in English
6. Keywords in English
(Abstract should be no more than 400 words.)
7. Introduction
8. Objectives
9. Hypotheses (if any)
10. Research methodology: population and samples, variables, instruments, procedures/experiments, and data analysis
11. Research results
12. Discussion
13. Suggestion
14. References

Organization of review articles:

Should be arranged in the following order;

1. Title in Thai and English
2. Name(s) of the author(s) in Thai and English
3. Abstract in Thai
4. Keywords in Thai

5. Abstract in English
6. Keywords in English
(Abstract should be no more than 400 words.)
7. Introduction
8. Contents
9. Summary
10. References

References: Listed and referred to in the American Psychological Association (APA) style.

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
(Membership Application Form)

วันที่ (Date)
ชื่อ-สกุล (First Name and Surname)
ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสาร (Mailing Address)
.....
จังหวัด (State/Province)
รหัสไปรษณีย์ (Post/Zip Code)
ประเทศ (Country)
โทรศัพท์ (Telephone No.)
โทรสาร (Fax No.)
E-mail Address

- สมัครเป็นสมาชิก 1 ปี 200 บาท (One-year Membership 200 ฿)
 สมัครเป็นสมาชิก 2 ปี 400 บาท (Two-year Membership 400 ฿)
 สมัครเป็นสมาชิก 3 ปี 600 บาท (Three-year Membership 600 ฿)

ส่งจ่ายธนาคารหรือตัวแลกเงิน สั่งจ่าย ปณ. โนนศรีสวัสดิ์
ในนาม นางสาวอรุณนภา นาชัยฤทธิ์ งานวารสาร คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

Please send your personal check or money order to the following address:

Ms. Darunnapa Nachairit, The Journal of Education Division, Faculty of Education,
Mahasarakham University, Tambon Talat, Amphoe Mueang, Maha Sarakham 44000.

.....

สำหรับเจ้าหน้าที่ (Officer Only)

สมาชิกเลขที่

รับวารสาร เล่มที่

Guest Advisory Board

Prof. Dr. Kriengsak Chareonwongsak	Institute of Future Studies for Development
Prof. Dr. Chaiyong Brahmawong	Assumption University
Prof. Dr. Duangduen Bhanthumnavin	National Institute of Development Administration
Prof. Dr. Teera Runcharoen	Vongchavalitkul University
Prof. Dr. Suthat Yoksan	Srinakharinwirot University
Prof. Sriya Niyomthum	Independent Academic
Assoc. Prof. Dr. Rattana Buosont	Naresuan University
Assoc. Prof. Dr. Suchint Simaraks	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr. Supitr Samahito	Kasetsart University
Assoc. Prof. Dr. Saowalak Rattanavich	Srinakharinwirot University

Peer Reviewers

Assoc. Prof. Dr. Chanya Apipalakul	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr. Chaiyot Ruangsuwan	Maharakham University
Assoc. Prof. Dr. Tweesak Chindanurak	Sukhothai Thammathirat Open University
Assoc. Prof. Dr. Nit Bunga-mongkon	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr. Wachira In-udom	Khon Kaen University
Assoc. Prof. Dr. Saroch Sopeerak	Kasetsart University
Assoc. Prof. Dr. Suwat Watanawong	Srinakharinwirot University
Assoc. Prof. Dr. Arunee Horadal	Sukhothai Thammathirat Open University
Asst. Prof. Dr. Chaiyuth Sirisuthi	Maharakham University
Asst. Prof. Dr. Tuanjai Keawsii	Pibulsongkram Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Annop Jeenawathana	Sukhothai Thammathirat Open University
Dr. Jiraporn Chano	Maharakham University
Dr. Tirawat Yeamsang	Rajabhat Maha Sarakham University
Dr. Paisarn Worakham	Rajabhat Maha Sarakham University
Dr. Manoon Siwarom	North Eastern University
Dr. Mayureesirin Siriwan	Rajabhat Maha Sarakham University
Dr. Rittigrai Tullawantana	Suan Dusit Rajabhat University
Dr. Suchinda Kajonrunsilp	Srinakharinwirot University
Dr. Somsong Sitti	Maharakham University

DESIGN BY

MSUPUBLISHING TAMBON TALAD, AMPHOE MUEANG, MAHASARAKHAM 44000.

TELEPHONE: 0-4375-4321-40 EXT. 6100, 0-4372-2312 EXT. 6327 FACIMILE. 0-4372-2312

WWW.MSUP.MSU.AC.TH

Journal of Education Maharakham University

Volume 3 Number 2 April-June 2009

Aims and Scope

The Journal of Education, Maharakham University is published quarterly and dedicated to the promotion and dissemination of academic results in the field of education, including research articles, thesis articles, book review articles, and review articles.

Ownership

Faculty of Education, Maharakham University,
Tambon Talat, Amphoe Mueang Maha Sarakham 44000
Tel. 0-4374-3143-4 Fax 0-4372-1764

Advisor

Assoc. Prof. Dr. Prawit Erawan
Dean of Faculty of Education, Maharakham University

Editor-in-chief

Asst. Prof. Dr. Paiboon Boonchai

Associate Editor

Asst. Prof. Dr. Chalard Chantarasombat

Editorial Board

Prof. Dr. Kriengsak Chareonwongsak
Prof. Dr. Chaiyong Brahmawong
Asst. Prof. Dr. Chowwalit Chookhampaeng
Asst. Prof. Dr. Sombat Tayraukham
Dr. Songsak Phusee-orn
Dr. Prasart Nuangchalem
Dr. Rungson Chomeya
Dr. Wittaya Junsiri
Mr. Manit Asanok
Mr. Hemmarat Thanaputh
Ms. Araya Piyakun

Secretaries

Ms. Chanadda Ruadcharoen
Ms. Darunnapa Nachairit

Treasurer

Ms. Darunnapa Nachairit

The articles in Journal of Education, Maharakham University are authors' own opinions.

The editorial board has not always agreed absolutely with.

60 Baht

Web site: www.edu.msu.ac.th

Date of Publication: June 26, 2009

E-mail: Journaled@msu.ac.th